

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2023

Bc. Veronika Tomanová

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

”Není-li život hezký, musíme si jej hezkým udělat” Maryša Radoňová Šárecká,
zapomenutá spisovatelka.

Diplomová práce

2023

Bc. Veronika Tomanová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Tomanová**
Osobní číslo: **H20348**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Dějiny literární kultury**
Téma práce: **”Není-li život hezký, musíme si jej hezkým udělat” Maryša Radoňová Šárecká, zapomenutá spisovatelka.**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Zásady pro vypracování

Vedle sentimentální a melancholické beletrie se autorka věnovala také kulturní historii. Její práce, byť se jedná o kompilace bez vědeckého aparátu, dodnes udivují šíří záběru a poutavým stylem, především rozsáhlá pětisvazková práce ”Z kulturních dějin lidstva”. Cílem práce bude komparace autorčiny ”literatury faktu”, práce z kulturních dějin a beletristických prací.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

FRABŠA, František Salesius. *Čeští spisovatelé dnešní doby*. Praha: Lidová tribuna, 1923. 160 s. S. 132.
KUNC, Jaroslav: Slovník soudobých českých spisovatelů. Krásné písemnictví v letech 1918–1945, Orbis, Praha 1946. S. 800–801.
ERHART, Gustav: Maryša Radoňová-Šárecká [ke dni 6.XII.1940, životní jubileum spisovatelky]. Emil Šprongl, Pelhřimov 1940. 44 s.
MOCNÁ, Dagmar: Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická, Paseka, Praha 1996.
Publikace M. Radoňové-Šárecké (Souborný katalog NK)

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc.**
Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2023**

---

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

---

doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2022

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 31.03.2023

Bc. Veronika Tomanová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí diplomové práce, paní prof. PhDr. Mileně Lenderové, CSc., za odborné vedení, cenné rady, a především trpělivost a věnovaný čas, které mi během vypracování této práce poskytla. Dále děkuji všem, kteří mi během psaní diplomové práce poskytli pomoc, jmenovitě Ireně Lázničkové, Ludmile Boháčové a Luboši Türkottovi, děkuji také Kristianě Holé a Václavu Šustrovi za ochotu a zprostředkování kontaktů.

Děkuji svým rodičům, bratrovi a přátelům za velkou podporu a trpělivost během celého studia.

ANOTACE

Předkládaná práce se věnuje spisovatelce Maryše Radoňové Šárecké (1890-1958). Cílem této diplomové práce je představit jednu ze zapomenutých autorek středního proudu, která se nevěnovala pouze pokleslému žánru dívčích románů, ale také vydala velmi zdařilé kulturně historické studie, jejichž další vydání proběhlo i po sametové revoluci.

KLÍČOVÁ SLOVA

Spisovatelka, překladatelka, biografie, dívčí romány, kulturně historické práce.

TITLE

„If life is not nice, we have to make it nice" Maryša Radoňová Šárecká, forgotten writer

ANNOTATION

The diploma thesis is devoted to the writer Maryša Radoňová Šárecka (1890-1958). The aim of the thesis is to present one of the forgotten authors of the middle current, who did not only devote herself to the fallen genre of girls' novels, but also published very successful cultural-historical studies, which include another edition that took place even after the Velvet Revolution.

KEYWORDS

Writer, translator, biography, girls' novels, cultural and historical works.

Obsah

Předmluva: příběh porcelánového prasátka	9
ÚVOD	11
1 Český literární svět v době Maryši Radoňové Šárecké	15
1.1 Poezie na počátku století	16
1.2 Próza na počátku století	18
1.3 Drama	19
1.4 Desátá léta	20
1.5 Avantgarda	22
1.6 První světová válka	22
1.7 Dvacátá a třicátá léta, literatura v samostatné československé republice	24
1.7.1 Poezie	24
1.7.2 Próza	26
1.7.3 Drama a divadlo	28
1.8 Proměny lyriky v dobách krize	29
1.9 Próza ve třicátých letech	29
1.10 Literatura za německé okupace	31
2 Rodina Bosáčkových	33
3 Život M. R. Šárecké	36
3.1 Raná léta	36
3.2 Po válce	39
3.3 Manžel Bořivoj Radoň	39
3.4 Maryša Radoňová Šárecká po svatbě	42
3.5 Cesty manželů Radoňových	43

3.6	Každodennost v manželství Radoňových.....	46
3.7	Po úmrtí manžela.....	50
3.8	Vzpomínky na Maryšu Radoňovou očima její praneteře.....	57
4	Dílo Maryši Radoňové Šárecké.....	62
4.1	Sbírky romantických povídek	62
4.1.1	Osud hrdinův: Josef Jiří Švec.....	65
4.2	Básnická tvorba	67
4.3	Kulturně historické studie	68
4.3.1	Salony.....	68
4.3.2	Milenky královské.....	69
4.3.2	Z kulturních dějin lidstva I. - V.....	72
4.3.3	Ozářené krby	77
4.4	Světlo z Nazaretu – nevydaný román.....	79
4.5	Pod Svatou horou	81
4.5.1	Dějiny každodennosti ve Svaté hoře	84
4.6	Maryša Radoňová Šárecká jako překladatelka.....	86
	Závěr.....	88
	Seznam pramenů	93
	Dílo autorky.....	93
	Básnické sbírky	93
	Próza.....	93
	Kulturně historické práce	94
	Prameny archivní:.....	95
	Literární archiv Památníku národního písemnictví.....	95
	Osobní archiv Ireny Lázníčkové	95
	Sekundární literatura	96
	Periodika:	97
	Internetové zdroje.....	97

Seznam příloh.....	98
--------------------	----

Předmluva: příběh porcelánového prasátka

Během prvních měsíců studií podkladů k této diplomové práci jsem měla velmi malé množství pramenů. Díky rozsáhlému výzkumu a pátrání po pozůstalých po autorce Maryše Šárecké mě mé cesty zavedly na Kokořínsko k panu Luboši Türkottovi, jehož teta se osobně znala nejenom s Rudolfem Fiedlerem, ale také právě se Šáreckou. Bohužel, dopisy, které si Šárecká s jeho tetou vyměnila, se nedochovaly, ale sám L. Türkott doma vlastní originální rukopisy děl Šárecké, například román *Za uměním*, nebo *Sen o Rythéře*, který nevyšel.

L. Türkott mě navedl na myšlenku pátrat v pozůstalosti po Šárecké, sám se zabývá výtvarným uměním a sbírá obrazy od malíře Multruse, který byl v 50. letech 20. století blízkým přítelem Rudolfa Fiedlera, Ondřeje Václavka a Šárecké. Ze závěti vyplývalo, že venkovský dům v Sedlci, kam rodina Šárecké jezdila na chalupu a kde v penzi dožili rodiče Šárecké, zdědila Šárecká a před smrtí ji odkázala Rudolfu Fiedlerovi. Ten dům sice prodal, ale podařilo se mi kontaktovat současného majitele. Po krátkém telefonickém rozhovoru jsem obdržela kontakt na Kristianu Holou, taktéž rodačku ze Sedlce, která se o život a dílo spisovatelky Šárecké zajímala a jejíž maminka se s Šáreckou osobně znala. Vydala o ní v roce 2009 článek ve sborníku *Český Merán*. S paní Holou jsme také krátce pohovořily a na můj dotaz, ze kterých pramenů čerpala v článku informace jsem se dozvěděla, že se jí podařilo vypátrat praneť Šárecké, paní Boháčovou, rozenou Radoňovou, příbuznou Šárecké z manželovy strany. Po výměně několika dopisů a telefonního kontaktu jsme se s paní Boháčovou setkaly v Praze v Nuslích, dne 5. července 2022.

Po vzájemné výměně zdvořilostí a vyjádření mého poděkování čokoládou s motivem města, ze kterého pocházím, mi paní Boháčová řekla: „já pro vás taky něco mám.“

Z kabelky vytáhla v papírovém ubrousku zabalený kus porcelánu. „Tohle prasátko měla moje teta Maryška doma v obývacím pokoji a já jako malá na něj pořád hleděla.“

Předává mi vzácnost, prasátko, které patřilo osobě, jejíž život a dílo už pár měsíců zkoumám. Prasátko sedí na obdélníkovém podstavci a v rypáku drží zelený čtyřlístek, pro štěstí, jak říkala paní Boháčová; „*vždy kdy jsme byli u Radoňových na návštěvě, stála jsem před prosklenou skříní, kde měl můj strýc kontradmirál vystavené suvenýry z cest, a obdivovala jsem*

*tohle prasátko, které se mi jako malé líbilo. Tak dlouho jsem o něm mluvila, až mi ho teta v roce 1951 dala.*¹

A tak teď, po 70 letech, prasátko vlastním já, autorka diplomové práce o spisovatelce, která byla výjimečná, ale nedoceněná. Vlastnit něco ze soukromého vlastnictví Maryši Šárecké je velká vzácnost, v kterou jsem během psaní ani nedoufala. Pohled na suvenýr mi připomíná, jak velké štěstí jsem během svého pátrání měla. Měla jsem čest potkat obětavé lidi, kteří si udělali ve svém volnu čas na to, aby se setkali se studentkou literatury a pustili si ji do domu, nechali nafotit dokumenty, které nikdo jiný neviděl.

Velké poděkování patří rodině Ireny Lázníčkové, díky které jsem získala první dopisy, které si vyměňovala Šárecká se svým strýcem Vojtěchem Kášou a potom s dědečkem paní Lázníčkové Vojtěchem Bosáčkem. Tyto dopisy tvoří základní kámen mé práce a nebýt jich, práce by nejspíš nikdy nebyla dokončena, minimálně ne v takové podobě, jakou má. Právě díky této korespondenci se mi podařilo získat informace o životě Šárecké v třicátých letech dvacátého století, ale také v padesátých letech, kdy už nebyla literárně aktivní. Mimo korespondenci jsem mohla nahlédnout do rodinného alba, použít fotografie do své práce a také mi předložila závěť, díky které jsem poté dostala velkém pokroku ve svém bádání. U Lázníčkových v Příbrami jsem byla dvakrát a vždy se mi dostalo velmi vlídného jednání a velmi aktivní spolupráce.

Další díky patří i panu Luboši Türkottovi, který byl ochotný se mnou hovořit především o Rudolfu Fiedlerovi, ale také mi nechal nahlédnout do rukopisů Šárecké, které vlastní, právě díky dědictví po Rudolfu Fiedlerovi. Také mě navedl na velmi důležitou stopu v pátrání po dalších pramenech. Další poděkování patří p. Václavovi Šustrovi za ochotu zprostředkování kontaktu na paní Kristianu Holou a paní Holé za doplnění informací, a především za domluvení schůzky s paní Boháčovou.

Paní Boháčové bych chtěla touto cestou poděkovat za osobní rozhovor plný milých vzpomínek a také za porcelánové prasátko, které má pro mě nevyčíslitelnou hodnotu.

Diplomová práce, tak jak ji předkládám je napsána co nejvíce svědomitě a vypráví příběh autorky Maryši Radoňové Šárecké z tolika úhlů pohledu, jak doposud nikde nebylo zveřejněno.

---

¹ Rozhovor s p. Boháčovou, 5. 7. 2022, Praha Nusle, osobní archiv autorky.

ÚVOD

V době, kdy se devatenácté století chýlilo ke konci, ve světě vychází stále více románů, ve kterých se zkoumají životní šance žen. Většina hrdinek jsou také čtenářkami. Knihy ženám zprostředkovávaly, co mají od života a jak se na to připravit. Jak tvrdí Stefan Bollmann, kdo nečetl, toho život potrestal.²

V této době vyrůstala v Praze Marie Bosáčková, která měla všechny předpoklady k tomu, aby uspěla. Na tehdejší dobu měla kvalitní vzdělání a učila se cizím jazykům. Za své životní poslání si zvolila literární dráhu. Protože jí její rodné jméno nepřišlo příliš reprezentativní, začala si říkat Maryša Šárecká. Jméno Maryša pro sílu a energii, Šárecká proto, že chodila ráda na procházky do Divoké Šárky.³

Z počátku Maryša Šárecká vydávala secesně laděné prózy, které byly abstraktní a díky svému až erotickému ladění šokovaly kulturní prostředí. Kritika k ní sice nebyla vlídná, za to si ale vydobyla místo v českém literárním prostředí, protože se o ní psalo a čerstvě osmnáctileté autorce příliš nezáleželo na tom, jestli v dobrém, či ne. Velmi brzy poté se však český literární směr posunul jiným směrem a mladé začínající autorky, které psaly milostnou prózu byly odsunuty a navíc, románů, jaké psala i Maryša Radoňová Šárecká bylo v tu chvíli více než dost.

Přestože Šárecká vydala za celý svůj život třináct prozaických děl, deset kulturně historických studií, a pět básnických sbírek, málokdo si dnes během vyslovení jejího jména vzpomene alespoň na jedno.

Cílem této diplomové práce je představit jednu ze zapomenutých autorek středního proudu, která se nevěnovala pouze pokleslému žánru dívčích románů, ale také vydala velmi zdařilé kulturně historické studie, jejichž další vydání proběhlo i po sametové revoluci. Šárecká se svým stylem psaní kulturně historických prací dotkla i žánru pop history, který v téže době pravděpodobně neexistoval, a proto bychom mohli polemizovat, zda není jeho průkopnicí.

---

² BOLLMANN, Stefan. *Ženy a knihy: vášně s následky*. Brno: Host, 2015, s. 194.

³ MOCNÁ, Dagmar, *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 76.

Vymezení tématu, metodologie

Diplomová práce se zabývá kompletním představením života Maryši Radoňové Šárecké od dětství až po smrt. Než se ale začneme zaměřovat přímo na autorku, je nezbytné představit kulturně historický kontext literatury v českých zemích v době, kdy Šárecká publikovala. První její dílo vyšlo v roce 1908, kdy na českém literárním poli působil Alois Jirásek nebo Karel Rais, poslední v roce 1944.

Druhá kapitola této diplomové práce se věnuje rodu Bosáčkových, ze kterého autorka pochází. Tradici rodiny, která působila a stále působí v Příbrami, můžeme sledovat už od roku 1789. V polovině devatenáctého století začal působit na náměstí v Příbrami dámský krejčí Kašpar Bosáček, který měl se svou ženou šest synů. Jedním z nich byl Václav, otec Maryši Šárecké, kromě toho jejími strýci byli i kněz Vincent Bosáček nebo malíř Josef Bosáček, který spolupracoval s Mikolášem Alšem.

Třetí kapitola se věnuje životu Maryši Radoňové Šárecké od raného dětství, k němuž se nám bohužel nedochovalo mnoho informací, až po její úmrtí. Kromě její literární dráhy zde sledujeme její seznámení s manželem, kontradmirálem Bořivojem Radoněm, a jejich cesty do zahraničí, které ovlivňovaly její tvorbu.

Ve čtvrté kapitole se zaměříme přímo na dílo Maryši Šárecké. Začneme nejprve jejími dívčími romány a drobnými prózami, kterými svou literární dráhu odstartovala, poté se krátce dotkneme její básnické tvorby. Velký prostor zde budou mít její kulturně historické studie, jakožto nejzdařilejší z jejích literárních počinů, ke kterým se vracíme i dnes. Velmi krátce se dotkneme i jejího posledního díla, které však nikdy nevyšlo a jehož rukopis je uložen v Památníku národního písemnictví v Litoměřicích, románu s titulem *Světlo z Nazaretu*, ke kterému měla Šárecká velmi osobní vztah a který byl pro ni na sklonku jejího života velmi důležitý. Také se zaměříme na její nejzdařilejší prózu, *Pod svatou horou*, kterou napsala jako vzpomínku na svého otce a celou svou rodinu a ve které se vrací zpět do Příbrami, odkud její rodina pochází. Právě v tomto románu se dotýká dějin každodennosti. Zároveň, jak v románu *Pod svatou horou*, tak i ve svých kulturně historických pracích, se Šárecká blíží žánru pop history, kdy čtenářům pokládá historii v zjednodušené a snadno čtivé formě, ale bez bulvárního zabarvení. Nakonec se krátce věnujeme i její překladatelské kariéře, kdy díky perfektní znalosti francouzštiny přeložila několik francouzských a jedno italské dílo. Šárecká pracovala jako překladatelka a redaktorka na Pražském hradě a redigovala zde francouzský časopis *Gazette de Prague* na ministerstvu zahraničí.

V závěru shrneme dosavadní výzkum bádání a odpovíme na otázku, proč se Šárecká zařadila do středního proudu a neprosadila se v literárním světě. A zda se blížila či neblížila žánru dnes zvaném *pop history*.

Pro tuto diplomovou práci užíváme komparační metodu, kdy porovnááme literaturu Maryši Radoňové Šárecké s literárními proudy a směry existujícími v její době a také komparujeme uměleckou genezi samotné Šárecké. Při představení života Šárecké využívám biografickou metodu. Ve třetí kapitole využiji i metodu oral history, kdy jsem se spojila s autorčinou pravnučkou, která byla ochotná sdílet v mé diplomové práci vzpomínky na svou prarabku a také odpovědět na dosud neobjasněné otázky, které jsem během studia života Šárecké měla.

Prameny

Primárními prameny této diplomové práce jsou všechny vydané knihy Maryši Radoňové Šárecké. Dalšími prameny, které jsem k této diplomové práci využívala, byly dopisy Maryši Radoňové Šárecké Vojtěchu Kášovi a Vojtěchu Bosáčkovi, které mi byly poskytnuty ze soukromého archivu Ireny Lázníčkové, a také dopisy uložené v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Litoměřicích. V neposlední řadě mi jako prameny sloužily publikace, ve kterých Šárecká byla zmíněna, například kniha Dagmar Mocné nebo článek Kristiany Holé v Českém Meránu. Veškeré prameny využívány v diplomové práci jsou ocitovány v seznamu literatury.

Dosavadní stav výzkumu

Dosud nejrozsáhleji se Maryše Radoňové Šárecké věnovala Dagmar Mocná ve své knize *Červená knihovna: studie kulturně a literárně historické*, ve kterém představuje Šáreckou jako jednu ze zapomenutých autorek. Šárecké je zde věnován prostor ve třetí kapitole s podnázvem: *O neúspěšné dekadence, Maryša Šárecká (1890-1958)*. Dále se tato autorka objevuje ve sborníku Český Merán, kde vyšel článek Kristiany Holé, ve kterém se Šárecké věnovala jakožto autorce z regionu Sedlec-Prčice. Rodina Šárecké zde měla chatu a Šárecká tam velmi ráda jezdila na dovolené. Český básník a estetik Gustav Erhart ku příležitosti jejího životního jubilea

v roce 1940 sepsal její životopis, který vyšel u Emila Šprongla v Pelhřimově⁴. Dále je Šárecká okrajově zmiňována v publikacích *Pišící Minerva: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky* od Libuše Heczkové, *Velký slovník osobností vědy a kultury příbramského regionu* Václava Trantiny, *Zapadlo slunce za dnem, který nebyl: zapomenutí, opomíjení a opovrhování* Ivana Wernishe.

Kromě toho se o Šárecké zmiňují v člancích například Daniel Doležal *50 osobností z dějin Příbramě*, *Kniha na památku oslav bude na Svaté hoře*, oba vyšly v Příbramském deníku nebo v Plzeňském deníku *Znovuobjevená spisovatelka – Milenky evropských vládců, o nichž historie nemlčí*, který vyšel ku příležitosti znovu vydání Šárecké knihy.

V práci užívám četné citace, nechávám je v původní jazykové podobě.

Díky zpřístupnění osobní korespondence Šárecké a Vojtěcha Káši a Vojtěcha Bosáčka Irenou Lázničkovou, se však dozvídáme mnohem více informací, které dosud badatelé neměli k dispozici. Tato diplomová práce tedy přináší o životě Maryši Radoňové Šárecké nové informace, které dosud v bádání chyběly.

---

⁴ ERHART, Gustav: Maryša Radoňová-Šárecká [ke dni 6.XII.1940, životní jubileum spisovatelky]. Emil Šprongl, Pelhřimov 1940.

1 Český literární svět v době Maryši Radoňové Šárecké

Maryša Šárecká se svou tvorbou začala na přelomu devatenáctého a dvacátého století.

Pro toto období je v českém veřejném a kulturním životě přízračný kulturní stupňovaný národnostně politický zápas s vídeňskou vládou.

Přelomem, který odlišoval moderní českou literaturu dvacátého století od doby starší, nebyl podle Jana Lehára rok 1900, ale předchozí desetiletí. Na kulturní scénu vstoupila nová generace, která srovnávala krok s Evropou. Devadesátými lety se formoval počátek moderní české poezie, dramatu i prózy. Poslední desetiletí devatenáctého století se tak podle literárního historika Jana Lehára stalo křižovatkou, na které se dovršovaly snahy započaté obrozením a zároveň se česká literatura vymanila z povinné služby národu, ve kterém se stala světem pro sebe.⁵

V české literatuře na přelomu staletí se prohlubovala orientace na Francii, Rusko i severní Evropu. Ruská literatura, zvláště Fjodor Michajlovič Dostojevskij a Lev Nikolajevič Tolstoj, kladli v literatuře mravní otázky, z mladších autorů měli ohlas Anton Pavlovič Čechov, Maxim Gorkij a Vladimir Solovjov.

Určujícím byl bezesporu vliv francouzské literatury, především linii českého realismu a naturalismu ovlivňovala věcnost Gustava Flauberta, drsnost Guy de Maupassanta a Émile Zoly naturalismus. Stejně tak na moderní českou poezii okolo konce 19. století působil Baudelaire, Verlaine a Rimbaud. Významný vliv měl také Friedrich Nietzsche svou filozofií života. Mladá generace neměla příliš pochopení pro vědecký realismus zosobněný Tomášem Garrigue Masarykem, připadal jí příliš suchý, moralistický a bez rozletu. Realisté se pokusili obrodit vědu, filozofii a přehodnotit národní tradice, mladá generace oproti tomu rozšířila revizi hodnot i na kulturní vývoj a obracela se s kritikou na slovesný odkaz starší generace, zejména lumírovské.⁶

Vnější znakem literární revoluce bylo založení České moderny v roce 1895, sdružení spisovatelů, které měly spojovat stejné umělecké názory.

---

⁵ LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 447.

⁶ BALAJKA, Bohuš. Přehledné dějiny literatury. 2., upr. vyd. Praha: SPN, 1992. Maják (Státní pedagogické nakladatelství), s. 236.

Modernisté požadovali respekt k individualitě, nitru a osobitým znakům stylu originálu. Překladaelé, kteří vystupovali od počátku 20. století, jako např. Hanuš Jelínek, nebo později Otokar Fischer, vycházeli z přesvědčení, že různé formální prostředky, jako například veršovaná schémata, mívají v rozličných jazycích odlišnou funkci. Nové překladaelské generaci šlo o nalezení tzv. překladaelského klíče, to znamená, hledání takových výrazů, které působí v češtině obdobně jako originál. Po roce 1918 se tento směr označuje jako „Fischerova překladaelská škola“ a řasí se k ní například Bohumil Mathesius, Jindřich Hořejší, Jaroslav Zaorálek nebo Pavel Eisner.⁷ V témže roce na českém literárním i překladaelském trhu začala působit i Maryša Bosácková.

1.1 Poezie na počátku století

V prvních deseti letech nového století vychladlo napětí bojů mezi „starými“ a „mladými“ z devadesátých let. Uzavírá se bouřlivé období a hledání básníků, místo toho nastupuje příklon k estetice klasických či tradičních ideálů. Na počátku roku 1899 do pražské redakce Času došlo pět básní podepsaných pseudonymem Petr Bezruč. Jeho dílo se vymykalo literárním zvyklostem. Drsná útočnost veršů, obrazy podoby a záhuby slezského lidu, které ukazuje ve sbírce Slezské písně, byly nazývány „bludným balvanem“ české poezie.⁸ Tvorba Petra Bezruče nesla stopy vlivu Josefa Svatoopluka Machara, Otokara Březiny i Antonína Sovy. Slezské písně byly předznamenáním veršů nové generace, Viktora Dyka, Karla Tomana, Fráni Šrámka, Jiřího Mahena, Františka Gellnera, Josefa Macha. Jejich ideovým vůdcem byl Stanislav Kostka Neumann. Všichni začínající básníci debutovali v okruhu Moderní revue. Tato generace dávala přednost životní próze, všednodenní skutečnosti, konkrétnosti zbavené abstraktních přívěsků. Dávali přednost malé realitě, prožité a osobní výpovědi. Tématem básně býval konkrétní zážitek, básníci záměrně dávali přednost lidovému a běžnému slovníku, jednoduchému členění strof a využívali opakování a refrénu. Otokar Březina se umělecky i názorově spojil se sochařem Františkem Bílkem. Pro oba umělce byl nejdůležitější důraz na duchovní poslání díla a rozhodli se svá mystická poselství povýšit na hlavní smysl své tvorby. V roce 1908 psala

---

⁷ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 455.

⁸ Tamtéž, s. 456.

Maryša Šárecká článek do Beletristického týdeníku Rok *O životě a díle sochaře Františka Bílka*, ve kterém právě upozorňuje na toto spojení.⁹

Tomanovská generace byla kriticky naladěna vůči soudobé společnosti, panujícím mravům konzervativního i liberálního měšťanského života. Kultovním filozofem zůstával Friedrich Nietzsche. Anarchismus se stal ideovým průvodcem tehdejších básníků. Čeští anarchisté se v devadesátých letech vydělili ze sociální demokracie. Sdíleli s ní sice hlavní cíl, osvobození proletariátu a nastolení spravedlivé beztrždní společnosti, ale lišili se požadavkem svobody jednotlivce. V anarchistickém hnutí se nejvíce angažoval S. K. Neumann, jeho časopis *Nový kult* se od počátku století stále více orientoval k anarchismu. Na *Nový kult* navazovala od roku 1905 *Práce*, na jejímž řízení se podílel Fráňa Šrámek. Ten je i autorem básně *Píšou mi psaní*, která se stala symbolem anarchismu.¹⁰

Anarchismus podle Jana Lehára souvisel i s počátky emancipace. K jeho stěžejním myšlenkám patřilo osvobození ženy a idea volné lásky. V roce 1897 začaly na pražské Filozofické fakultě studovat i dívky. Roku 1907 se objevily ženy v parlamentu a první českou poslankyní byla spisovatelka Božena Viková-Kunětická. Anarchisté odsuzovali soudobé manželství, které vnímali jako skrytou prostituci. Volnou lásku proti tomu stavěli do popředí, vzdálenou moralistním předsudkům. Volná láska, ač byla vykládaná rozličně, měla být založená na svobodě, rovnosti a vzájemné odpovědnosti. Ženy měly být vymaněny z ekonomické i erotické závislosti na muži.¹¹

Po zavedení všeobecného volebního práva pomíjela přitažlivost anarchistického hnutí a také sami umělci postupně nacházeli meze anarchismu. Od anarchismu se brzy distancoval František Gellner, Josef Mach i Jaroslav Hašek. Viktor Dyk nacházel ideál v představě obrození a osvobození českého národa. Autoři i společnost začali hledat jinou a širší hodnotovou orientaci, společnost se začala orientovat k zachycení plynoucí reality, k přírodě k zemi a k národu. K hlubším souvislostem lidského osudu.

---

⁹ Více v kapitole Kulturně historické studie na s. 70.

¹⁰ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 462

¹¹ Tamtéž, s. 463.

1.2 Próza na počátku století

V oblasti prózy byla situace zcela jiná než v poezii. V prvních dvou desetiletích dvacátého století dokončovali svá vrcholná díla autoři narození před padesáti i více lety: Alois Jirásek – *Temno* (1915), Josef Holeček – *Naši* (1898 a 1901), Teréza Nováková – prózy zaměřující se na každodennost střetávání mravních, sociálních a existenciálních pohnutek v jednání lidí. Tématika převládala historická a venkovská, převažoval neosobní způsob vyprávění, realistická drobnokresba.

Alois Jirásek, Karel Rais a další reprezentovali současnou českou literaturu. Od přelomu století se zároveň rozšiřovala literatura humoristická. Zároveň se začaly objevovat exotické povídky a romány od Jana Havlasy a Joe Hlouchy, vliv na ně měl nejspíše i Emil Holub se svými cestopisy.¹²

Ženská próza se proměňovala, po sentimentálních románech se objevovaly emancipační snahy, např. u Olgy Fastrové, první české profesionální novinářky. „Salonní romány“ Quida Marie Vyskočila¹³ představovaly nižší polohu, o nichž Arne Novák napsal že „čpí levnými voňavkami dámské milostnosti“¹⁴ Quido Maria Vyskočil se však později stali terčem mnoha parodií Jaroslava Haška i Voskovce a Wericha.

Realismus ke konci století přerůstal v naturalismus, jeho nejznámějším autorem byl Francouz Emile Zola, který líčil současný život v jeho temných až odpudivých stránkách. Od počátku století se v českém naturalismu projevoval příklon k námětům z velkoměsta. V českém prostředí v naturalismu nejvíce prosluli autoři Čapek Chod a Anna Marie Tilschová. Právě její postavy jsou připoutány k prostředí a jsou osudově formulovány, autorka v nich využívá psychologické analýzy.

Protikladem naturalismu byl impresionismus. I ten se zrodil ve Francii, nejprve v malířství a poté v hudbě a literatuře. Hlavní podstatou impresionistů byly stavy nitra, využívali lyriky. Prozaici byli též básníky. Představiteli v českém prostředí byli Antonín Sova,

---

¹² Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 474.

¹³ Quido Vyskočil byl velmi blízkým přítelem M. R. Šárecké, především v pozdějším věku.

¹⁴ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 474.

a hlavně Fráňa Šrámek. Nejvýraznější byly Šrámkovy drobné prózy s tématy, která se podobala jeho poezii, líčil citová dramata, odboj proti vládnoucí morálce.

Kolem roku 1910 se několik autorů pokusilo o generační román. Znamenalo to vyrovnání se s buřičskými ideály mládeže a hledání další cesty. Nejúspěšnějším autorem byl Fráňa Šrámek s románem *Stříbrný vítr*, s hlavním hrdinou Janem Ratkinem.

Dalším literárním směrem na počátku století byla secese, která se prostupovala s novoromantismem a impresionismem v prózách Růženy Svobodové a Jiřího Karáska. „rané prózy Františka Langra i bratrů Čapků sblížovaly se secesí také hravost, provokativní erotismus a popředí morálního poslání literatury.“¹⁵ Nejspíše v tomto směru se inspirovala mladá Maryša Šárecká, když v roce 1908 vydala svou první sbírku povídek *Stín padl na duši*. Jednalo se o sedm povídek, které se vyznačovaly odvážným erotickým podtextem.

Secese se odrazila i ve společenském životě umělců, vznikly umělecké a literární salony. V 90. letech vznikl první literární salon v domě manželů Svobodových. Soustřeďoval se hlavně kolem osoby F. X. Šaldy. Kromě něj ale navštěvovaly salon osobnosti jako Bohdan Kaminský, Růžena Jesenská, Karel Sezima a později také Božena Benešová.¹⁶ Právě Benešová byla další velmi významnou ženou v literárním prostředí prvního desetiletí nového století. Ta ve svých povídkách a novelách zaznamenávala osudy mladých lidí, hlavně dívek, které jejich vnitřní opravdovost a citlivost doháněla ke konfliktu s konvencemi měšťáckého světa. Její díla končila vyhrocením a často také volbou dobrovolné smrti hlavní postavy.

1.3 Drama

Na přelomu století pozměnilo také drama. Vzrostl význam divadelní režie. „Divadelní inscenace neměla být jen provedením textu hry, ale svébytným činem, sladěním práce herců, dekorací, hudby, světla, jež dohromady mají tvořit zákonitý celek.“¹⁷

---

¹⁵ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 478.

¹⁶ BALAJKA, Bohuš. Přehledné dějiny literatury. 2., upr. vyd. Praha: SPN, 1992. Maják (Státní pedagogické nakladatelství), s. 240.

¹⁷ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 478.

Naproti tomu ale v Národním divadle stále převládaly starší směry. To se stalo terčem kritiky představitelů české moderny. Prvním znamením modernismu v Národním divadle byla tragédie Jaroslava Hilberta Vina, v hlavních rolích hráli Hana Kvapilová a Eduard Vojan. Manžel hlavní herečky, Jaroslav Kvapil od počátku století začal působit v Národním divadle jako hlavní činoherní režisér a dramaturg, a i díky němu se divadlo zbavilo vnější popisnosti a soustředění k psychologii nitra, tak, jak modernisté usilovali. V roce 1906 se zasloužil o to, že se v Praze uvedly hry Čechova a Gorkého. Kvapil vynikl inscenacemi Shakespeara, jeho představení proslula uměním vytvořit hrou náznaků, světel a zákulisních zvuků speciální atmosféru.

1.4 Desátá léta

Kolem roku 1910 nastává nové období. Takzvaná tomanovská generace se odvrací od buřičství k předmětnému vnímání skutečnosti. Novými motivy jsou obrazy přírody, spojení člověka a země, na hrdiny je nahlíženo v hlubších souvislostech. Myšlenkovou inspirací těchto směrů byla dobová „filozofie života“

Zásadním dílem desátých let byla *Kniha lesů, rod a strání* (1914) od S. K. Neumanna, která znamenala příklon k harmoničtějšímu, kladnějšímu vidění světa. Stejně tak na tom bylo dílo Fráni Šrámka *Splav* (1916), jeho verše byly však obestřeny melancholií. Také Tomanovy *Sluneční hodiny* (1913) obsahují méně negace, než v dosavadních sbírkách a více v nich vystupují barvitě a konkrétní záběry přírody.

O snahy obrodit kulturní katolicismus u nás měl Josef Florian, původně středoškolský profesor, který se svou vydavatelskou činností začal v roce 1903. Teologické, vědecké i literární studie vydával v malém nákladu v úpravě, které připomínaly staré kodexy či počátky knihtisku. Vycházely sborníky *Studium*, edice *Dobré dílo*, *Nova et vetera*, *Kursy* a *Archy*. Zajímavostí bylo, že výtisky se neprodávaly, ale darovaly chudým a majetnější za ně odevzdávali dobrovolné příspěvky, ačkoli to vedlo k tomu, že rodina Floriana strádala. Jakub Deml v dopise příteli sdílel, že „jsou dny, kdy u Florianů obědvají jen děti.“¹⁸

---

¹⁸ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 497.

Právě Jakub Deml byl dalším výrazným autorem v desátých letech dvacátého století. Knihou *Moji přátelé* (1913) se vžívá do rostlin, stromů a keřů. S největší pravděpodobností mu byli inspirací představitelé francouzské literární skupiny Opatství, Ch. Vildrac, G. Duhamel, kteří hlásali křesťanskou pokoru srdce a soucit s trpícími.¹⁹ Knihou *Moji přátelé* Deml ovlivnil obraznost moderní české poezie jako málokteré jiné dílo. Deml měl i druhou stránku tvorby, jeho děsivé vize v prózách *Hrad smrti* (1912) a *Tanec smrti* (1914) v nichž popisuje stavy úzkosti, ohrožení a děsu. Smrt v jeho dílech není vznešeným tajemstvím, jako v symbolismu, ale drsnou hrůzou. Tento postup inspiroval např. Halase, Holana nebo Hanče²⁰.

Dalším Florianovým spolupracovníkem byl výtvarník Josef Váchal, který náležel ke sdružení výtvarníků *Sursum* a usiloval o spojení moderního umění s katolictvím a s jeho mystickým a vizionářským proudem. Váchal byl výtvarníkem i literátem, jeho nejvýznamnějším dílem byl *Krvavý román* (1924).

Stále více se rozvíjející směr naturalismu ovlivnil autory Jaroslava Durycha, Josefa Uhra a Jaroslava Olbrachta ti navíc rozvíjeli nové téma o tulácích a samotáři. Například u Jaroslava Olbrachta vzor samotáře provádí celou jeho tvorbou. Na to navázal Jaroslav Hašek, který vytvořil ale jiný typ tuláckých povídek, zakládal je většinou na vlastních zkušenostech, kdy prošel pěšky Rakousko-Uhersko, Německo i Balkán. Už ve sbírce *Črty, povídky a humoresky z cest* se objevuje postava mazaného lidového chytráka, předobraz Švejka.²¹

Lyrické drama bylo tzv. obdobou naturalismu na jevištích. Jeho cílem bylo vyvolat poetické ovzduší, autoři využívali zkratky, podtext a nedopovězené věty, důležitou roli hrála přírodní scenerie, tématem bývala obvykle láska, především zamilování a okouzlení. Předchůdcem lyrického dramatu byl Jaroslav Kvapil, vrcholu však dosáhl Karel Čapek se hrou *Loupežník* (1920). Ta vznikla ještě ve spolupráci s jeho bratrem Josefem během jejich pobytu v Paříži, Karel jej však dokončil až v po válce.²²

---

¹⁹ Tamtéž, s. 499

²⁰ Tamtéž, s. 527

²¹ Radko Pytlík in BLAŽÍČEK, Přemysl, MUKAŘOVSKÝ, Jan, ed. Dějiny české literatury. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 275-281

²² Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 506.

1.5 Avantgarda

První avantgardní skupina nastoupila do české literatury kolem roku 1910, byla nazývaná jako předválečná moderna. Avantgardní umění mělo za cíl postihnout dynamickou tvářnost života dvacátého století. Utvářelo se nové vědomí prostoru, času a hodnot a vstupovalo to i do umění. Moderní svět se stával tématem uměleckých děl. Mezi české avantgardní umělce patřili např. E. Filla, B. Kubišta (výtvárnici), P. Janák, J. Gočár (architekti), V. Kramář, A. Matějček (dějepisci) a František Langer s bratry Čapky. Ti prošli nejprve obdobím secese a poté novoklasicismu, který kladl důraz na intelekt a na přísně vyváženou formu a svébytný tvar uměleckého díla. Autoři novoklasicistního slohu se vraceli k minulosti, neusilovali zachytit dobový charakter, ale snažili se o zpodobnění nadčasových základních rysů osudu lidí ve světě. Tento směr inspiroval i autory střední generace, Antonína Sovu, Boženu Benešovou i Viktora Dyka s novelou *Krysař*.

Prozaici, kteří tíhli k novoklasicismu byli odlišní navzájem až tak, že se po letech rozešli různými směry. Mezi Karlem Čapkem a F. X. Šaldou se strhla polemika, kdy Šalda směřoval k mravní kázni a duchovním, spirituálním hodnotám, kdežto pro Čapka novoklasicismus znamenal krok k avantgardě.²³ Skupina, která se kolem Čapků začala formulovat se soustředila kolem *Almanachu na rok 1914*. Přesněji řečeno, tato program této skupiny „pocházel z představy o moderním umění, které se stavělo odmítavě k symbolismu a přebujelému individualismu starší generace a přijímalo s pochopením svět moderní civilizace a techniky.“²⁴ Nejsilněji se na almanachu podíleli již zmínění Karel Čapek, S. K. Neumann a Otakar Theer.

1.6 První světová válka

V české literatuře nenajdeme militaristický patronismus, který byl typický pro Němce a Francouze (Remarque a Barbusse). Během války vojenská cenzura potlačovala všechny známky nespokojenosti nebo odporu proti válce. V prvních měsících války byla zastavena *Samostatnost*, ve které působil Viktor Dyk a také *České slovo*, *Čas* a další časopisy. T. G. Masaryk pobýval v zahraničním exilu a se svými spolupracovníky tvořil *Československou národní radu*, jejímž cílem byl nezávislý československý stát. Ačkoli tyto aktivity odsoudili

---

²³ Tamtéž, s. 509.

²⁴ BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury*. 2., upr. vyd. Praha: SPN, 1992. Maják (Státní pedagogické nakladatelství), s. 258.

oportunní čeští politici spolupracující s Vídní, vznikla tajná odbojová organizace *Mafie*, na jejíž činnosti se podíleli i literáti, např. Jaroslav Kvapil, Jan Herben nebo Viktor Dyk, ten se však v letech 1915-1916 dostal do vězení za protirakouskou činnost. Právě ve vězení vznikla báseň *Země mluví*. I v návaznosti na to vznikl *Projev českých spisovatelů k českému poselstvu na říšské radě*, který zastupoval Jaroslav Kvapil a sesbíral přes dvě stě podpisů. Žádal o propuštění politických vězňů a svobodu tisku.

Spisovatelé se za války stali mluvčími demokratické jednoty národa. Co se týče tvorby, vynikal Jirásek, kterému vyšlo v roce 1915 *Temno*, které sice zemská školní rada vyloučila z knihoven, ale do konce války vyšlo pětkrát. Během let války Jirásek pracoval na dalším velkém románu, který vycházel, dokud nebyl zakázán cenzurou v deníku *Národní politika*, *Husitský král*. I další autoři se vraceli k národní tradici. Mahenovo *Mrtvé moře*, Otakar Theer *Mé Čechy*, Sova *Zpěvy domova*, Šalda *Selský svatý Václav*. Vrcholná díla „poezie domova a národního osudu“²⁵ napsali Viktor Dyk a Karel Toman. Dyk vydával sbírky *Lehké a těžké kroky* (1915), *Anebo* (1918), *Okno* (1921) a *Poslední rok* (1922), jinak přezdívané také jako „válečná tetralogie“.

Literatura však také zpodobňovala krizi idejí a hodnot. To jako téma svých dalších děl využili Richard Weiner a bratři Čapkovi. Richard Weiner jako jeden z prvních v české próze využíval vnitřního monologu, který zachycoval vjemy, citění a myšlenkové impulsy ve stavu zrodu, tak jak je postavy prožívaly v mysli. Vytvořil tak obdobu k moderní světové próze s jejím vnitřním monologem a proudem vědomí, se kterými pracoval například M. Proust nebo V. Woolfová. Weinerovy prózy souvisely s dobovým expresionismem. Ten dával přednost vypjatému a drastickému vyslovení nitra, chtěl uchopit svět v celku a v původní podstatě. Expresionismus je znatelný například v díle *Lelio* (1917) Josefa Čapka. Také Ivan Olbracht zpodobnil krizi osobnosti v psychologickém románu *Žalář nejtemnější* (1916). Jako snad i první v české literatuře se inspiroval poznatky psychoanalýzy a psychologie, kterou rozvíjeli S. Freud.

Naopak pesimistické vidění světa překonal například Matěj Čapek Šod v románu *Jindrové* (1921) nebo Anna Marie Tilschová v románu *Vykoupení*. Maryšu Radoňovou Šáreckou však tento proud příliš neovlivnil.

---

²⁵ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020.

Pokud mluvíme o literatuře vznikající na území Čech, nesmíme zapomínat na literaturu německou. Jak v české, tak i v německy psané literatuře působilo od počátku století souběžně několik autorů. Nejvýznamnějším autorem je však Kafka, kterého Jan Lehár označuje za nejznámějšího pražského spisovatele vůbec. Kafka pocházel z židovské obchodnické rodiny, která měla české předky. Také hovořil i psal česky. V Kafkových prózách jsou hrdinové vystavováni tlakům ničivých sil, kterým se marně pokoušejí čelit, jako v například nejznámější povídce *Proměna*, nebo v románu *Proces*.²⁶

Dalším německými autory byli například Enrich Maria. Rilke, Hugo. Salus, Fraz Werfel nebo Egon Erwin Kisch.

1.7 Dvacátá a třicátá léta, literatura v samostatné československé republice

1.7.1 Poezie

Toto období považujeme za jedno z vrcholných období české literatury. Vznik samostatného československého státu umožnil rozvinout svébytnou funkci poezie, prózy i dramatu a během dvou desetiletí se zformovalo velké množství literárních směrů. Literatura v tuto dobu nebyla omezována ideologickými modely a zásahy státní moci. Rysem meziválečného období byla souběžnost různých literárních žánrů. Vznikají žánry utopického románu, próza existuje lyrická i obrazná, rozvíjel se společenský román. Formovala se proletářská poezie. Těžiště proletářské poezie bylo v letech 1920-1924.²⁷ Proletářskou vymezovaly společné ideály, autoři svět viděli a také hodnotili z hlediska revoluce, která je v rozporu s kapitalismem. Jiří Wolker v roce 1922 přenesl manifest *Proletářské umění*. Ve své druhé sbírce *Těžká hodina* Wolker směřoval k širší výpovědi o světě. Využíval tradičního žánru balady s její nadosobní tragičností a mravním posláním. Zástupci proletářské poezie byli vedle Wolkera také Jaroslav Seifert, Konstantin Biebl. K proletářské poezii patřili ale také autoři střední generace. K těm se proletarismus dostával přes téma práce. Josef Hora, Jindřich Hořejší a také S. K. Neumann, který na počátku

---

²⁶ HRABÁKOVÁ, Jaroslava. *Studie o české literatuře na přelomu století: skripta pro posluchače pedagogické fakulty Univerzity Karlovy*. Praha: Karolinum, 1991, s. 145.

²⁷ BALAJKA, Bohuš, Zdeněk BLAJER a Emil CHAROUS. *Přehledné dějiny literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1993. Maják (SPN), s. 40.

dvacátých let považoval umění jako zbraň dělnické třídy. Časopis *Červen* nahradil *Proletkultem*, časopisem, který byl zbudovaný podle sovětského vzoru stejnojmennou organizací. Jiní autoři, například Josef Hora, nebo Jindřich hořejší či Vladislav Vančura viděli v revoluci zákonitý článek vývoje a ne opojení či bouři nenávisti.

Na počátku dvacátých let vznikly dvě umělecké sdružení mladé generace, Literární skupina a Devětsil. Brněnská Literární skupina byla založena na počátku roku 1921 v Přerově a řadili se k ní například Jiří Wolker a Konstantin Biebl. V letech 1921-1929 skupina vydávala časopis *Host*, do kterého po určitou dobu přispívali i členové Devětsilu.

Většina autorů měla blízko k expresionismu. Ten zasáhl českou literaturu už před první světovou válkou, válka však posílila jeho obrat od konkrétního světa k duchovnosti, ke snovým představám a k deformaci a grotesknosti.

Významnějším sdružením, než byla Literární skupina byl Umělecký svaz Devětsil, který byl založen na podzim 1920. Základnu měl v Praze a „pobočku“ v Brně. Patřili k němu básníci Jaroslav Seifert, Vítězslav Nezval František Halas, Konstantin Biebl nebo Jiří Wolker (ten vystoupil z Literární skupiny a později i z Devětsilu), prozaici Vladislav Vančura, Karel Konrád, Jiří Weil a teoretici Karel Teige, Artuš Černík, Bedřich Václavek.²⁸ Ačkoli se Devětsil nejprve hlásil k proletariátu, pod vedením Karla Teiga se v něm vytvořil vlastní básnický směr a to poetismus. Podobně jako proletářská poezie byl poetismus nejprve spojen s vizí komunistické společnosti. Chtěl být předobrazem šťastného života. Významnou osobou spojovanou s Devětsilem byl Vítězslav Nezval. Spolu s J. Seifertem byl prvním, kdo dal reálnou básnickou podobu avantgardním tendencím. Dle Františka Buriánka byl Nezval nejzřetelněji vybaven vlastností, která byla spojována s podstatou uměleckého vnímání světa.²⁹ Dosáhl hluboké společenské funkčnosti uměleckého systému, především v básni *Edison*. Vedle Nezvala byli předními básníky poetismu již zmiňovaný Jaroslav Seifert anebo Konstantin Biebl. Seifert se spolu s Teigem stal mluvčím Devětsilu. Konstantin Biebl měl na rozdíl od svých básnických kolegů zkušenost z fronty v první světové války. Během bojů na Balkáně byl zajat partyzány a odsouzen k smrti. Podařilo se mu utéci díky dívce, která se do něj zamilovala.

---

²⁸ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 575.

²⁹ BURIÁNEK, František. *Z moderní české literatury: o vybraných dílech z první poloviny 20. století*. Praha: Československý spisovatel, 1980, s. 125.

Tento příběh byl inspirací pro Jiřího Wolkra k povídce *Ilda* (1921). V Bieblově díle se opakují motivy milostné ale i válečné. Pro jeho poezii byla melancholie a snivost.

Ve druhém období poetismu už však autoři do svých děl prolínali znepokojení. Typické pro autory byly delší básnické skladby, pro Vítězslava Nezvala to platilo například u Edisona, který vyšel ve sbírce *Básně noci* (1930). Témata, která v druhém období poetismu převládají jsou obrazy moderního světa, změny a mnohotvárnost, pomíjivost a také rozpadu.

Na přelomu 20. a 30. let došlo k přeměně literatury a nastala krize avantgardy. Do literatury vstoupili noví autoři, se kterými se proměnila celá atmosféra doby. Také situace v kulturně historickém prostředí se proměnila do atmosféry literatury. Nadšené představy z počátku dvacátých let a první republiky vystřídal strach z velké hospodářské krize. Moderní umělecká tvorba se dostala do rozporu s komunistickým politickým hnutím. Na konci dvacátého století také proběhla tzv. bolševizace československé komunistické strany. Důsledkem bylo, že z řad komunistů byli vyloučeni Neumann, Majerová, Malířová, Hora, Olbrach, Vančura a Seifert.

1.7.2 Próza

I próza se nechávala inspirovat postupy moderní lyriky. Stále pokračoval trend, který vznikl před první světovou válkou a to odklon od tradičního, neosobního vyprávění. Léta dvacátá však byly ve znamení nástupu publicistiky. Novými žánry se staly reportáže a fejetony, v těch vynikal například Karel Čapek. Ve stylu vrcholných prozaických děl pokračoval odklon od tradičních neosobních vyprávění a uplatňovalo se prolínání více prostředí, střídání hrdinů a prolínání vrstev časů.

Pro třicátá léta v českém prostředí je typický rozvoj utopických románů a fantastiky. Moderní technika, která nabízela stále více možností, se kterými ale přichází i hrozby. Zdrojem inspirací byli pro české autory bezesporu Jules Verne a Herberta Georga Wellse. Ivan Adamovič konstatuje, že pokud bychom nepočítali dílo Jana Amose Komenského, *Labirint světa a ráj srdce*, které vyšlo už v roce 1623, nemá fantastika v české literatuře takovou tradici,

jako například v Anglii nebo ve Francii.³⁰ Ještě před rozvojem v třicátých letech však v našem prostředí vyšly dvě významná díla, která prvky science fiction obsahují, *Newtonův mozek* (1877 – publikováno v časopise Lumír) a také tzv. „broučkiády“ od Svatopluka Čecha, ten dokonce vytvořil samostatný typ utopie, na kterou navázal např. Jiří Hausmann s dílem *Velkovýroba cnosti* (1922). Jiným typem utopie byl *Dům o tisíci patrech* (1929) od Jana Weisse, ve kterém jsou zakomponovány postupy filmu, prolínání krátkých záběrů. Na podobném principu se zakládá i jedno z nejvýznamnějších utopistických děl, *Továrna na absolutno* od Karla Čapka. Základem Čapkových utopistických próz je „uskutečnění převratné myšlenky, která promění obraz světa a vede k dramatickému střetnutí – katastrofě, válce, revoluci. Je v nich patrný jak vliv světové války a poválečných společenských otřesů, tak dvojsečná role moderní techniky: ta lidi obohacuje, poskytuje takřka nedožité možnosti, a zároveň omezuje a ničí.“³¹

Nové technologie byly inspirací v literatuře stále častěji. Stejně jako film byl inspirací pro utopistické romány s krátkými scénami, které zvyšovaly napětí, fotografie sloužila jako inspirace pro dokumentární fakticitu.³² Do prózy pronikaly prvky dokumentu, filmového i publicistického. Mnoho próz v 20. a 30l letech využívaly dokumentárnosti, přičemž se prolínala fikce a fakta. Příkladem jsou díla Gézy Včeličky, *Kavárna na hlavní třídě* (1932) a *Policejní hodina* (1937), nebo Marie Majerová s románem *Přehrada* (1932). Dokumentárnost využívali autoři avantgardní literatury, ale i autoři kteří působili kolem Lidových novin (Karel Čapek, Eduard Bass, Rudolf Těsnohlídek nebo Karel Poláček).

Dalším žánrem, který se v třicátých letech rozvíjel byla próza imaginativní a obrazná. Tento proud se ocital ve velké blízkosti moderní poezie, nedrží se pevné osnovy děje, je hravý a uvolněný svou obrazností. V tomto žánru se představili básníci, jako například Vítězslav Nezval. Tomu byl v jeho prozaické tvorbě vzorem Marcel Proust. Mnohem významnějším prozaikem v tomto žánru byl ale Vladislav Vančura. Na rozdíl od Konráda, Paulíka a Nezvala mají jeho díla mnohem pevnější a dokonale promyšlenou stavbu. V jeho dílech sledujeme velké historické obrazy. „V těch obrazech najdeme především podobu země, zpočátku zejména její přírody. A pak podobu lidí (...) jsou to obrazy vládců, rytířů, řemeslníků a kupců, ubožáků

---

³⁰ ADAMOVIČ, Ivan in POLÁČEK, Jiří. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: CERM, 2000, s. 133-134.

³¹ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 590.

³² Tamtéž, s. 590.

a otroků.“³³ Používá velmi knižních výrazů, ale také vulgárních a zkratkovitých náznaků. Jeho styl byl plný metafor.

1.7.3 Drama a divadlo

Těsně po válce vzniklo několik davových dramát, ve kterých jsou středem pozornosti velké skupiny lidí. V tzv. „zástupech“ jedinci nevystupují za sebe, ale jako nositelé kolektivních idejí.

V této době se objevilo také několik her, které se nazývaly problémová dramata. Jejich autory byli František Langer a Josef s Karlem Čapkovi a kladné hodnoty hledali v obyčejném životě a neokázalém heroismu, názorově se přiklíněli k masarykovské demokracii a k myšlenkám filozofického pragmatismu.³⁴

V třicátých letech se prosazovalo i avantgardní divadlo, podle kterého se divák už neměl vcítovat do představení, zdrojem inspirace byly lidové velkoměstské zábavy, cirkus a grotesky. Často tak na jevišti byly předváděny poetické fantazie nebo klaunské výstupy. Pokračovala činnost kabaretů, ve kterých působili Vlasta Burian anebo Ferenc Futurista. Hlavními autory avantgardních dramát byli Vítězslav Nezval a Vladislav Vančura. Na jaře 1926 vzniklo Osvobozené divadlo, které založili členové divadelní sekce Devětsilu. O rok později do něj vstoupili, nejprve jen jako hosté, Jiří Voskovec a Jan Werich, se svou hrou *Vest Pocket Revue*. Jejich hry se vysmívají pózám a konvencím všeho druhu a využívají nadsázek a parodie. V doplnění klavírními improvizacemi v podání Jaroslava Ježka se stali od sezóny 1929/30 jednotným repertoárem Osvobozeného divadla.³⁵

Ve třicátých letech se však proměňovalo i duchovní klima v Československu a ve stínu Velké hospodářské krize se společnost začala bouřit, to vedlo k volání po „vládě silné ruky“. V mnoha evropských zemích tak vnikaly autoritativní režimy.³⁶

---

³³ BURIÁNEK, František. Z moderní české literatury: o vybraných dílech z první poloviny 20. století. Praha: Československý spisovatel, 1980, s. 201.

³⁴ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 607.

³⁵ Přehledné dějiny literatury, s. 84.

³⁶ Tamtéž, s. 613.

1.8 Proměny lyriky v dobách krize

Změna dobové atmosféry se nejprve projevila v lyrice. Koncem 20. let poetismus vystřídala témata jako tragický životní pocit, úzkosti, samoty nebo smrti. Stále více se objevují otázky, oživoval se obraz baroka a také dekadence a symbolismus. Příkladnými autory pro tuto dobu byli například Jan Zahradníček nebo František Halas. Zahradníček na rozdíl od Halase nebo i Viléma Závady neprošel poetismem.

Básnická avantgarda ztrácela na počtu básníků i na podnětnosti, ačkoli se Teige s Nezvalem snažili udržet modernost a revolučnost umění. Oba přešli k surrealismu a byli členy Surrealistické skupiny, která byla založena roku 1934. Surrealismus nebyl jen básnickým směrem, ale i širě kulturním hnutím. Stavěl se „proti měšťácké společnosti, jejím konvencím a jejímu moralistnímu rozumářství. Surrealisté chtěli uvolnit lidskou představivost od krunýře kontroly rozumu, osvětlit „nadrealitu“ podvědomá a potlačovaná hnutí, osvobodit princip slasti“³⁷ Inspirací jim byl Freud s psychoanalýzou. Jako svého předchůdce obdivovali Karla Hynka Máchu, kterému věnovali sborník *Ani labuť ani Luna*.

Básníci, kteří jejichž tvorba žila tzv. svébytně byli Hora, Seifert a Hrubín. Nebyli soustředěni kolem nějakého programu nebo časopisu, spojovalo je jejich lyrické vyslovení času, ticha a vzpomínky.³⁸

1.9 Próza ve třicátých letech

Od konce dvacátých let se v próze objevuje opět epičnost. Autoři se vrací k vlastnostem člověka a existenčním problémům, více poznávání současného světa i minulosti.

V třicátých letech se objevuje především společenský román, v nejrůznějších podobách ho představují autoři jako například Marie Pujmanová, Karel Poláček, Marie Majerová, Vladislav Vančura. Zároveň se rozšiřují snahy o psychologický román, kterých se Egon Hostovský nebo Jaroslav Havlíček velmi zdařile zhostili. Próza třicátých let se vyrovnává poezii významných českých představitelů a dosahuje evropské úrovně.

---

³⁷ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. Česká literatura od počátků k dnešku. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s 628.

³⁸ Tamtéž, s. 631.

Od dvacátých let se také vyhraňují nejrůznější druhy prózy, která je zaměřená k širokému okruhu čtenářů, tzv. regionální literatura. Společně s Janem Vrbou nebo Janem Morávkem by se Maryša Radoňová dala zařadit i k těmto autorům, protože její nejvýznamnější román, *Pod svatou horou*, mapuje Příbramsko.

Rozvíjející se skautské hnutí se odráželo v prózách Jaroslava Foglara, který psal příběhy o *Rychlých šípech*. Oddechové čtení, zaměřené na ženy, bylo řazeno do tzv. Červené anebo růžové knihovny, pokleslé romány vydávala vedle Maryši Šárecké mnohem známější Vlasta Javořická. V třicátých letech se však vedle kultury proměňovala i společnost a začalo se v literatuře objevovat mnohem více autorek. Milena Jesenská se zařadila mezi špičkové autory fejetonů a reportáží. Marie Pujmanová v románu *Pacientka doktora Hegla* popisuje přeměnu hlavní hrdiny z naivní dívky v emancipovanou ženu.

Na konci dvacátých let se také začal formulovat detektivní žánr. Zakladatelem České detektivky byl Emil Vachek, který vytvořil postavu detektiva Klubíčka. Detektivky ve třicátých letech byly zbarveny humornými prvky.³⁹

Na počátku 30. let byla baladická próza významným žánrem. Balada se v české literatuře sice objevovala už od národního obrození, odkazovala na mytologii a lidové tradice, Josef Čapek ji však využil v novele o dvou pytlácích, kteří v afektu zastřelili hajného, *Stín kapradiny* (1930). K dalším dílům, které by se daly k baladám přirovnat jsou i Čapkovy pozdní romány, patřící do noetické trilogie, především první část *Hordubala* (1933), zde si Karel Čapek pohrával i s prvky detektivního žánru. K prozaické baladě patří dílo Vladislava Vančury, *Markéta Lazarová* (1931), v *Nikola Šuhaj loupežník* (1933) od Olbrachta se promítá baladický a mýtický svět se současností.

Některé z baladických próz mířily k zobrazení sociální problematiky. „Cílem společenského románu je zachytit celistvý úsek skutečnosti v určitém, nepřiliš vzdáleném období, v jeho příznačných rysech a různých projevech (život dělníků, selského stavu, středních vrstev, velké buržoazie).“⁴⁰ Společenskému románu se věnovaly autorky, které patřili ke skupině socialistických realistů, Marie Pujmanová, nebo Marie Majerová, vedle nich také Vladislav Vančura, Karel Poláček, Zdeněk Němeček anebo Milada Součková. Karel Poláček

---

³⁹ JAREŠ, Michal a Pavel MANDYS. *Dějiny české detektivky*. V Praze: Paseka, 2019, s. 404.

⁴⁰ Č. LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jirí HOLÝ. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020, s. 644.

v rozsáhlém cyklu *Okresní město* (1936) a dalších čtyřech dílech, přičemž poslední byl dopsán jen ze zlomku, protože jako Žid byl Poláček vyloučen z kulturního života, zpracoval téma života na středostavovském městě. Předlohou mu bylo přitom rodné město, Rychnov nad Kněžnou, stejně tak, jako pro jeho poslední dílo, *Bylo nás pět*, které mu vyšlo posmrtně v roce 1946.

Na počátku třicátých let Maryša Šárecká začala pracovat na svémnejzdařilejším díle, *Z kulturních dějin lidstva*, který se zařadil do žánru pop history. Zároveň se během druhé půlky třicátých let začala pracovat na románu *Pod svatou horou*, ve kterém se vracela ke své rodině, dílo nese známky sentimentu a připomíná tradice a rodinné hodnoty.

1.10 Literatura za německé okupace

Po dvaceti letech poměrného klidu první republiky přišlo šest let německé okupace. Po celou dobu okupace však vycházely knihy a noviny, do podzimu 1944 se i hrály divadla a natáčely se filmy. Také fungovaly české úřady s vládou a prezidentem Háchou, ačkoli všechny tyto orgány byly podřízeny Němcům. Židé byli zbaveni občanských práv, v roce 1941 začaly jejich transporty do koncentračních táborů.

Německá perzekuce probíhala v několika vlnách. V roce 1939 došlo k prvnímu zatýkání z řad vzdělanců, demokratů, komunistů a socialistů. Mezi nimi byli i Josef Čapek, Emil Filla, nebo Ferdinand Peroutka. 17. listopadu 1939 byly zavřeny vysoké školy. Největší vlny represí přišly ale na podzim 1941, kdy nastoupil do funkce říšského protektora Reinhard Heydrich a po úspěšném atentátu na něj následovaly tisíce poprav a zatčení. Na jaře 1942 byli zatčeni i představitelé odbojového Národního revolučního výboru inteligence, Vladislav Vančura, který byl popraven a Bedřich Václavek, který zemřel v koncentračním táboře v Osvětimi.

Mnohé deníky a časopisy byly zastaveny a někteří autoři odešli do exilu – to byl následek nacistického dohledu. Avantgardní umění bylo zakázáno a vyřazováno z knihoven, překladatelská činnost byla značně omezená a cenzura se značně zpřísnila, cenzurovaly se i tradiční díla, jako například *Babička* od Boženy Němcové nebo Máchův *Máj*.

Ve společensko-literárním životě za okupace existovaly dvě etapy omezení, v letech 1939-40 mohli ještě publikovat i autoři liberálně, levicově a národně vlastenecky zaměřeni, v letech 1941-42 nastal přelom a z veřejného literárního života se vytrácelo stále více osobností, tlumila se činnost nakladatelství a židovští autoři byli vystavováni udavačství.

Česká literatura se tak začala rozdělovat do tří větví, domácí veřejné, domácí ilegální a exilové. Toto rozdělení u nás trvalo až do roku 1989. Také funkce vydávané literatury se proměnil, literatura v těchto časech byla spíše než umělecká, zaměřená na politiku a měla národně uvědomovací funkci. Na konci okupace byla česká literatura na prahu likvidace, hodnotné knihy přestaly vycházet, divadla byla uzavřena, stejně tak i muzea a výstavy. Vydávání časopisů bylo zastaveno.

Poezie, která vznikla během těchto let se stala formováním úzkostí a zoufalství, které její autoři cítili. Také v této době byla velmi oslabená a obracela se k národnímu kolektivu. Verše se dělily podle větví, do které patřily, ilegální a exilové byly mnohem více útočnější, domácí poezie byla spíše jakýmsi zázemím. Motivy byly tematizované na mateřský jazyk, nejenomže byly psané velmi zdobenou češtinou, zároveň ji ale opěvovaly ale také se autoři vraceli k postavám národního obrození, poct se dostalo Máchovi, nebo Němcové a také českým patronům.

2 Rodina Bosáčkových

Tradici rodiny Bosáčkových v Příbrami můžeme sledovat od roku 1789 sňatkem Josefa Bosáčka s Kateřinou rozenou Beerovou⁴¹, kteří společně přišli do Příbrami. V roce 1849 se usadil první příbramský dámský krejčí – Kašpar Melichar Baltazar Bosáček se svou ženou Marií Kášovou v přízemním domku na dolním konci Komenského náměstí v Příbrami. Kašpar Bosáček v minulosti pobýval ve Vídni, Rakousích i v Benátkách. Spolu s manželkou měli šest synů, jediná dcera, která se jim narodila, krátce po narození zemřela.

Nejstarší syn Vincent šel studovat na kněze, na akademické gymnázium v Praze a na seminářích v Klementinu v letech 1872-1876). Potom, co působil na různých kaplanských administrátorských a farářských působištích v severních Čechách, od roku 1906 byl až do smrti na poutní faře Maková u Smolotel.⁴²

František a Josef šli k dědovi Kášovi na pekařské řemeslo. František také pro svou vášeň k vojenskému životu sloužil u pomocných útvarů v haličských posádkách a v roce 1878 se účastnil anexe Bosny. Pekařil v Dlouhé ulici, ke stáří ho postihla hluchota. S manželkou Annou měl pět dětí.

Čtvrtý nejstarší syn nejprve s bratrem Františkem podnikal v Dlouhé ulici, avšak poté, co se vydal na zkušenou do světa, konkrétně ve Vídni, objevil své nadání a zájem o výtvarné umění. Jeho talent se projevoval už v dětství, jeho učitel Josef Hofmayer se za Bosáčka přimlouval, aby ho rodiče dali do výtvarné školy. Bohužel na to finanční situace Bosáčkových nestačila. Jiří Egermaier v knize *Zapomenutý Josef Bosáček a jeho galerie pod širým nebem* prozrazuje rodinnou pikantní historku, kdy byl Josef zamilovaný do manželky jeho bratra Františka, Anny, se kterou se denně setkával, protože spolu s bratrem podnikali v pekárně. Rodina požádala Václava, otce Maryši, aby Josefovi domluvil, a Josef tak po smrti jejich otce v roce 1884 odešel do Prahy za Václavem, u kterého se přechodně ubytoval.⁴³ Václav mu v emauzském klášteře zařídil přijetí do malířské školy. Přes počáteční nedorozumění, kdy Josef nejprve strouhal brambory a poté natíral mříž, domluvil mu Václav učení v atelieru Jakuba Wüfnera, profesora Římské akademie. Studoval obor „Dekorativní a náboženská malba“

---

⁴¹ Jindřich V. BEZDĚKA: *O památném měšťanském rodu příbramských Bosáčků* – in Horymír č. 39/1941.

⁴² Stanislav ROCH, *Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934)*, Okresní kulturní středisko v Příbrami, 1985, s. 6.

⁴³ Jiří EGERMAJER: *Zapomenutý Josef Bosáček a jeho galerie pod širým nebem*, Prácheňské Nakladatelství, 2004, s. 12.

u profesora Maxe Pirnera a Františka Sequense.⁴⁴ Právě na malířské akademii se seznámil s Mikolášem Alšem, se kterým ho pojilo dlouholeté přátelství. Spolupráce Bosáčka s Alšem počala v roce 1889. Společně pracovali na několika dalších sgrafitech podle Alšových návrhů. Také působil v Plzni, kdy pracoval pro stavitele Rudolfa Štocha. Poté, co české stavitelství upustilo od domů se sgrafity, se vydal za svým bratrem Vincentem na Skalku u Mníšku pod Brdy a poté na Makovou horu, kam byl Vincent jako kněz převelen. Josef tam pracoval jako kostelník a zvoník. Jeho posledním obrazem byl *Žehnající Kristus* na klenbě Presbytáře makovskohorského kostelíka. Poté, co Vincent zemřel, stal se z Josefa poustevník na Makové hoře. Maryša Šárecká, jeho neteř, ho několikrát finančně i materiálně podporovala, dokazují to dopisy Vojtěchu Kášovi, které psala v třicátých letech:

„Pepíkovi na Makové jsem už vykoledovala pár set. Roku 1931 dostal 600 Kč od Syndikátu, loni 200 Kč od Lukáše a 500 Kč od Syndikátu. Snad by se mu bylo podařilo i nějakou pensičku mu vydobýt od Ministerstva školství (200 – 300 Kč měsíčně), ale obavy Karlovy, že by přišel o starobní podporu, která dělá asi 30Kč mě tak znechutily, že jsem toho nechala. Ted' už je na to pozdě, v dnešní bídě by se nic nedosáhlo. Maminka mu poslala po tatínovi kožíšek a teplé kalhoty, žádala ho, aby jí napsal, zda to v pořádku dostal, ale on na nic neodpoví.“⁴⁵

Třetí syn Bosáčkových, Karel se stal z vlastního rozhodnutí kupcem, potom co ve třetím ročníku odešel ze školy. V roce 1882 si otevřel vlastní obchod v Příbrami. Nikdy se neoženil, byl uzavřené povahy, po smrti jejich otce žil s matkou. Zemřel jako nejstarší z bratrů, bylo mu 86 let.⁴⁶ Poslední dva synové měli to štěstí, že finanční situace v rodině byla natolik příznivá, že mohli jít studovat.

Václav, otec Maryši Šárecké, studoval na učitelském ústavu v Praze. Jeho první místo bylo v Podolí a potom také na Vyšehradě v Praze. Poté jako ředitel u sv. Štěpána. Byl literárně činný a uznávaný pedopsychologický odborník. Jako delegát působil na několika světových

---

⁴⁴ Jiří EGERMAJER: *Zapomenutý Josef Bosáček a jeho galerie pod širým nebem*, Prácheňské Nakladatelství, 2004, s. 12.

⁴⁵ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 09.03.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

⁴⁶ Stanislav ROCH, *Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934)*, Okresní kulturní středisko v Příbrami (Ve zdroji špatně uveden věk při úmrtí, opraveno Irenou Lázníčkovou, při osobním setkání, dne 19. 3. 2022, v Příbrami.).

kongresech v Halle 1903 a Petrohradu 1907. V roce 1887 se oženil s Miladou rozenou Broškovou, také učitelkou a narodily se jim dvě děti, dcera, Marie a syn Václav.⁴⁷

Stejně jako Václav, i Antonín šel studovat na učitele. Ten však studoval na gymnáziu v Příbrami a celý život působil na zdejších školách. Jako starší bratr i Antonín se stal ředitelem. Byl také městským knihovníkem a aktivním členem Sokola a pěveckého spolku Lumír.

Je zřejmé, v příbramském rodu Bosáčkových se narodilo několik talentovaných jedinců; připomeňme ještě, že prastrýc Ing. Vojtěch Káše přednášel na vysoké škole báňské⁴⁸ a M. Šárecká k němu měla velmi blízký vztah a on byl jejím obdivovatelem a čtenářem. Šárecká mu věnovala několik básní, které vycházeli v periodiku Světozor.⁴⁹ Se Šáreckou si vyměnili velké množství dopisů, z nich část je zachovaná v soukromém archivu Ireny Lázníčkové.

---

⁴⁷Stanislav ROCH, *Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934)*, Okresní kulturní středisko v Příbrami, s. 6

⁴⁸ BEZDĚKA, Jindřich, Václav. Šárecká Maryša R. *O památném měšťanském rodu příbramských Bosáčků*. Horymír. 04/20/41

⁴⁹ Např. báseň *Stáří*: Maryša B. Šárecká: Stáří in Světozor, 20. 03.1918, roč. 18, č. 29. s. 17

3 Život M. R. Šárecké

3.1 Raná léta

Marie Emilie Bosáčková se narodila 6. prosince 1890 v Praze. Její otec byl učitelem a později i ředitelem obecné školy u sv. Štěpána v Praze, matka byla v domácnosti, jak bylo tehdy obvyklé, a pocházela ze Smíchova.

Pro dostatečnou nereprezentativnost jejího rodného jména se rozhodla pro umělecké jméno, Maryša Šárecká..⁵⁰ Pseudonym si 25. srpna 1921 nechala zapsat i jako rodné příjmení. Po svatbě s kontradmirálem Bořivojem Radoněm se pak psala Maryša Radoňová Šárecká.

O jejím dětství toho mnoho nevíme. Díky vzdělaným rodičům, dostalo se jí velmi dobrého základu studovala dívčí reálné gymnázium Minerva, v roce 1908 vykonala státní zkoušky z francouzštiny, angličtiny a italštiny a stala se učitelkou jazyků.⁵¹ Po většinu života se zabývala jen literaturou. V pouhých osmnácti letech debutovala s knížkou drobných próz *Stín padl na duši*, kterou jí vydal její pozdější snoubenec dr. A. Veselý.⁵² V povídkách se věnovala na svou dobu odvážným tématům, od osmnáctileté dívky se nečekalo, že její literární prvotina bude mít erotický námět, a tak se stalo dílo poněkud skandální. Šárecké se však povedlo to, po čem toužila každá začínající autorka: mluvilo se o ní. Dagmar Mocná cituje její větu:

*„Mým dětským snem byla sláva, neboť nedovedla jsem si jinak představití vliv jediného člověka na dav a vynikající roli, po které jsem toužila.“*⁵³

Šárecká se orientovala převážně na moderní prozaické proudy, její prvotina se nesla na vlnách symbolistně-dekadentní stylizace. Následující čtveřice povídek *Bolestné oběti*, která vyšla v roce 1913, líčí citové krize moderních lidí a dala by se řadit do secesní prózy. V roce

---

⁵⁰ MOCNÁ, Dagmar, *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 76.

⁵¹ ERHART, Gustav. *Maryša Radoňová-Šárecká (ke dni 6.XII.1940, životní jubileum spisovatelky)*. Emil Šprongl, Pelhřimov 1940.

⁵² Tamtéž s. 76.

⁵³ MOCNÁ, Dagmar, *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 76.

1917 vyšel román *Hlubiny štěstí*, ve kterém je cítit vliv autorky Růženy Svobodové, kdy hlavní hrdinka románu hledá hlubší smysl života.

Podle Dagmar Mocné, kdyby byla Šárecká napsala uvedené tituly o deset let dříve, „řadila by se k průkopníkům české moderní prózy.“⁵⁴ Jenomže v době, kdy Šárecká vstupovala do literárního světa, témata, která ve svých knihách nastolovala, ani styly, které užívala, nebyly žádnou novinkou a spíše se stávala součástí dobového paradigmatu.

*„V očích začínajících a po slávě bažících literátů fungovala ovšem secesní stylová norma jako vizitka kulturní vyspělosti a jako vstupenka do „lepší“ literární společnosti.“*⁵⁵

Šárecká moc dobře věděla, jak by měla moderní prestižní literatura vypadat a také uměla velmi dobře psát, a proto tuto představu i realizovala.

Publikovala pravidelně v zavedených revuích, avšak kritika, ačkoli ji sledovala, nikdy nevyzdvihla její práce.

S první světovou válkou přišly první příznaky osobní krize. V roce 1917 byla nejspíše vážně nemocná, napovídá tomu věnování v rukopisu její básnické sbírky *Písně radosti*, které věnuje MUDr. Františkovi Pirklovi a MUDr. Zdeňku Myslivečkovi „za uzdravení z těžké, nervové choroby v roce 1917“⁵⁶. Jiné doklady o jejím zdravotním stavu ale mimo toto věnování, které se nachází v rukopise sbírky, který je uložen v Památníku národního písemnictví v Litoměřicích, bohužel nemáme. V pětadvaceti letech byla stále svobodnou ženou, odezva na její práce byla minimální a splnění ideálních cílů, které od svého života čekala, se nedostavilo. Tehdy se seznámila se spisovatelem Antonínem Mackem, levicovým novinářem, dramatikem a básníkem. I přesto, že byla Šárecká v té době zasnoubena s dr. A. Veselým, svým nakladatelem a Macek byl starší a ženatý, vznikl mezi nimi výjimečný vztah. Dagmar Mocná v knize *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická* cituje dva úryvky z dopisů, které Mackovi Šárecká napsala:

„Nesmírně mě těší, že mohu já, ubohé, osudem rozmazlené dítě, býti něčím Tobě, který jsi tolik trpěl a v sobě prožil. To, co pro Tebe cítím, není vzplanutí, ani žádný rozmar, je to

---

⁵⁴ Tamtéž, s. 76.

⁵⁵ Tamtéž, s. 76.

⁵⁶ Maryša Radoňová Šárecká, *Písně radosti*, 1938, rukopis, Památník národního písemnictví, Litoměřice.

prostě vděčnost, vědomí vnitřní příbuznosti, jaké jsem nenalezla u nikoho a potřeba vnésti truchu něhy a posily do Tvého života“⁵⁷

„Znamenáte velmi mnoho v mém životě a netřeba Vám toho ani říkati, poněvadž jste to vytušil. Snad jiní muži mohou mi býti přáteli, kamarády, milenci, ctiteli, ale tím, čím jste Vy, nemůže mi býti žádný.“⁵⁸

Dagmar Mocná dodává, že jí byl Macek literárním rádcem a duchovním vůdcem a že si dopisy, které jí psal, schovávala a chtěla je zužitkovat stejně jako Růžena Svobodová korespondenci se Šaldou.⁵⁹ Kromě toho, že s Antonínem Mackem sdílela své pocity z vlastního společenského zařazení, kdy se necítila konvenční ženou, kterou by těšila „špatná pověst“, kterou dle jejích slov v Praze měla, o svatbě se vyjadřovala s despektem. Mimo to ale také sdílela s Mackem své tvůrčí problémy, kterými v té době trpěla.

„Vím, že rostu že rozkvetu jako květina nebo strom v určité chvíli a že pak je mou povinností vydati plody,“⁶⁰

Po vzoru svého přítele se začala věnovat poezii, opřela se především o lumírovskou poetiku a pokusila se následovat Macka v hymnických básních psaných volným veršem. Dagmar Mocná zmiňuje, že se, především v Mackově rodině, vyskytly spekulace, které tvrdily, že Šárecká pod svým jménem vydávala Mackovy básně s jeho svolením. Důkazy však k tomuto tvrzení nejsou.⁶¹ Jejich intenzivní vztah trval v letech 1915-1916 a poté se už neobnovil a v roce 1923 Antonín Macek předčasně zemřel na následky zastaralého zánětu středního ucha.

Po celý život se Šárecká angažovala jako publicistka v ženském hnutí, byla aktivní členkou Société des Amis de la France (Společnosti přátel Francie) a členkou Syndikátu československých spisovatelů.

---

⁵⁷ MOCNÁ, Dagmar, *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 78.

⁵⁸ Tamtéž, s. 78.

⁵⁹ ŠALDA, F. X. (František Xaver), Jaromír LOUŽIL, Jarmila MOURKOVÁ, Růžena SVOBODOVÁ a Jan WAGNER. *Tíživá samota: korespondence F.X. Šaldy a Růženy Svobodové*. Praha: Odeon, 1969, 354 s.

⁶⁰ MOCNÁ, Dagmar, *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 80.

⁶¹ Tamtéž, s. 80.

3.2 Po válce

Po první světové válce ve společnosti skončil ideál secesní dámy, kterou Šárecká ztělesňovala, a tak začala nový život. Díky vynikající znalosti cizích jazyků začala pracovat jako redaktorka francouzského časopisu *Gazette de Prague* na Ministerstvu zahraničí v překladatelském oddělení, které v letech 1933-1938 vedla.⁶² V roce 1938 byla jmenována odborovým radou a v roce 1939 byla poslána do výslužby.⁶³ Pracovala také jako učitelka a překladatelka, přispívala do Národních listů, Národní politiky a jiných periodik jako novinářka. Dle Kristiany Holé pracovala také na Pražském Hradě, jako překladatelka, kde skončila až v roce 1948 s nástupem totalitního režimu.⁶⁴ To potvrzuje i paní Boháčová, její praneteř:

„Pracovala na Pražském Hradě jako překladatelka, ale velmi brzy po politickém převratu ji propustili, protože nebyla potřeba. Oni tam pak ani žádní Američani ani Francouzi nejezdili, jezdili tam z Ruska a tak tam už se svou francouzštinou nebyla potřeba.“⁶⁵

Během své práce na ministerstvu zahraničí dostala příležitost žít na velvyslanectví v Paříži, kde se seznámila s o třiadvacet let starším admirálem ve výslužbě Bořivojem Radoněm, který tam byl na dovolené. Za toho se také v roce 1921 provdala.

3.3 Manžel Bořivoj Radoň

Kontradmirál Bořivoj Zdenko Radoň se narodil 18. ledna 1867 v Praze. Byl českým vojákem, kontradmirálem Loďstva rakouské císařské armády, námořním letcem a od roku 1917 velitelem Seeflugwesens, rakousko-uherského námořního letectva, během první světové války.

Ačkoli se narodil v Praze, mládí prožil s rodinou v Německém Brodu, otec, Jindřich Radoň, který byl úředníkem rakouské Státní drážní společnosti, byl vlastencem a všestranně podporoval české národní snahy, včetně těch, které se týkaly uctění památky Karla Havlíčka Borovského a zaopatření jeho dcery Zdenky. V Německém Brodu měl Bořivoj dva roky soukromého českého učitele. Po otcově náhlé smrti v roce 1876 se rodina přestěhovala do Brna,

---

⁶² HOLÁ, Kristiana, Maryša Šárecká a český Merán in Český Merán, s. 66.

⁶³ Edice E, s. 566.

⁶⁴ Tamtéž, s. 66.

⁶⁵ Osobní rozhovor s p. Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

kam chodil Bořivoj na obecnou školu a následně na vyšší státní gymnázium. Poručíkem nezletilého Bořivoje se stal Wilhelm Kreibitz, železniční inspektor z Vídně.⁶⁶

V červenci 1886 Bořivoj Radoň odmaturoval na brněnském gymnáziu v Jánské ulici. Už od dětství chtěl být námořníkem a díky vyhláše velitelství rakouského válečného námořnictva, která umožňovala absolventům středních škol, aby se přihlásili k námořnictvu jako aspiranti, i díky svému poručíkovi se mohl přihlásit a v říjnu 1886 byl přijat do rakouského válečného námořnictva.⁶⁷ Za účelem výškolení mladého personálu podnikl cesty do Řecka, Turecka, Malé Asii, později také do italského a francouzského pobřeží, Španělska a severní Afriky.⁶⁸

V roce 1888 složil kadetní zkoušky. Po dvou a půl letech služby na moři byl přidělen do mobilizačního oddělení přístavní admirality. V listopadu 1897 byl povýšen na poručíka řadové lodě 2. třídy a působil na několika válečných lodích. V listopadu 1909 dosáhl hodnosti korvetního kapitána a byl pověřen vedením kadetních kurzů. Také velel torpédové lodi SMS Planet, která sloužila pro praktický výcvik kadetů. V roce 1911 byl velitelem torpédoborců SMS Dinara a SMS Streiter. V květnu 1912 byl povýšen do hodnosti fregatního kapitána.

8. října 1913 převzal vedení pancéřového křižníku SMS Sankt Georg, jednalo se o nejmodernější křižník rakousko-uherského válečného loďstva. Pod jeho vedením byli v černohorském pobřeží a v Albánii, kde probíhaly nepokoje po nastoupení německého knížete Wieda. Na počátku války, v roce 1914, byl Radoň povýšen do hodnosti kapitána řadové lodě (Linien Schiffskapitän). Sankt Georg byl poslední lodí, na které Bořivoj Radoň sloužil.⁶⁹

V dubnu 1917 byl jmenován velitelem rakousko-uherského námořního leteckého sboru, s hlavním stanem na Punrtiselle u Puly. Jako letecký pozorovatel se účastnil výzvědných orientačních letů i bombardovaných akcí. 7. května 1918 byl však z funkce velitele námořního letectví odvolán, následkem vzpoury na křižníku Sankt Georg. Radoň byl převelen do Vídně na pozici přednosta operační kanceláře námořní sekce při Ministerstvu války a 1. listopadu

---

⁶⁶ URBANOVÁ Jarmila, *Tajemství břevnovského hřbitova – 1. část*, Břevnovan, č. 9-10, 2020, s. 14.

⁶⁷ Tamtéž, s. 14.

⁶⁸ Šárecká, Maryša, *Bulletin k Radoňovým přednáškám*, dostupné online:

<http://www.militaria.cz/cz/clanky/valky-a-valecnici/borivoj-radon.html> , cit. 12. 7. 2022.

⁶⁹ URBANOVÁ Jarmila, *Tajemství břevnovského hřbitova – 1. část*, Břevnovan, č. 9-10, 2020, s. 15.

1918 byl povýšen do hodnosti kontradmirála. Ačkoli se hlásil do služeb Československé republiky, byla jeho žádost zamítnuta, a tak po třiceti třech letech byl poslán do penze.⁷⁰

Z Vídně odešel nejprve do Brna a poté v roce 1920 do Prahy, kde se 15. září 1921 oženil s Marií Bosáčkovou.

V roce 1938 mu vyšla v pražském nakladatelství Šolc a Šimáček kniha *Přes tři oceány*. Román o čtyřiceti dvou kapitolách líčí příběh námořníka Beppa, italského chlapce s českými kořeny, který se vzbouří představám svých rodičů o tom, že bude pokračovat v řemeslu svého otce a stane se krejčím, místo toho tajně nastoupí na loď, která zrovna odplouvá z přístavu. Sledujeme tak jeho dvacetiměsíční dobrodružství odehrávající se na lodi, jak už název napovídá, přes tři oceány. Ačkoli se jedná o fiktivní román, pro inspiraci sahal Bořivoj Radoň do svých vlastních vzpomínek. Například v 38. kapitole, která tituluje „*Na ostrově divochů*“,⁷¹ pojednává o dobrodružství na domorodém ostrově poblíž Afriky, jejíž podobný příběh vyprávěl Bořivoj Radoň své rodině u kulatého stolu v jejich pražském bytě, jak mi sdělila Ludmila Boháčová, rozená Radoňová, praneteř manželů Radoňových, během našeho osobního setkání.⁷² Kromě fiktivního románu si psal Bořivoj Radoň lodní deník, do kterého sepisoval všechny své zážitky z cest. Po jeho smrti ho jeho žena věnovala rodině Ludmily Boháčové, spolu s uniformou.⁷³

Na své cesty Radoň vzpomínal díky přednáškám, které pořádal, a příspěvkům v několika časopisech. Manželka Maryša mu k jeho přednáškám psala bulletin, ve kterém zve návštěvníky:

„Kontradmirál Radoň hodlá nyní pořádati přednášky v různých městech Československé republiky, pro dospělé i děti. K první své přednášce zvolil cestu z Austrálie na Šalamounovy ostrovy, které svou odlehlostí, nepřístupností a tropickým rázem jsou vysoce zajímavé a málo známé naší širší veřejnosti. Přednáška líčí pobyt na ostrovech, výzkumné výpravy do vnitrozemí, dobrodružná a nebezpečná setkání s divochy, jejich život, styky s nimi

---

⁷⁰ Tamtéž, s. 15.

⁷¹ RADONĚ Bořivoj, *Přes tři oceány*, Nakladatelství Šolc a Šimáček, 1938, s. 211.

⁷² Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

⁷³ Tamtéž.

atd. Jest doprovázena více než 80 světelnými obrazy zhotovenými většinou fotografických snímků vzatých na ostrovech.“⁷⁴

Jedna z přednášek o Šalamounových ostrovech se konala i 2. prosince 1949 v turistickém klubu Sokola, Maryša Šárecká se o jí zmiňuje v dopisu Františkovi Salesiovi Frabšovi, z 26. listopadu 1949:

„V pátek 2. XII. Vás budu dopoledne očekávat, ale večer mezi Vás přijít nemohu, protože musím přečíst přednášku mého muže o Šalamounových ostrovech v turistickém klubu Sokola, jak je již dávno vyjednáno.“⁷⁵

Ve stáří se Bořivojovi Radoňovi zhoršoval zrak, až zcela oslepl a 26. února 1953 navečer zemřel. Smuteční obřad se konal 4. března 1953 v břevnovském chrámu sv. Markéty. Námořníci ve spolkových uniformách stáli u jeho rakve četnou stráž.

3.4 Maryša Radoňová Šárecká po svatbě

Po svatbě přijala do svého uměleckého jména i příjmení manžela a začala se podepisovat jako Maryša Radoňová Šárecká, někdy pouze Maryša Radoňová. Začala se také zaměřovat na tvorbu středního proudu. Upustila od artistní prózy plné filozofických úvah a začala psát s myšlenkou na řadového čtenáře. Nejčastějším tématem jejích próz se stala láska – napsala dva svazky milostných povídek Bettina (1921) a Tichá láska (1925). Její příběhy se odehrávaly v exotickém prostředí, jež znala díky častým cestám do zahraničí, které podnikala se svým manželem. Jejím posledním romantickým příběhem o lásce je román *Za uměním*, vydaným v roce 1944 pod jménem Marie Radoňová. V té době měla už u protektorátní cenzury vroubek za své vlastenecké sklony.

Vrcholem jejího díla byla kniha *Pod Svatou horou*, ve které líčí život drobných živnostníků v Příbrami v polovině 19. století. Kniha má autobiografický základ, autorka v ní vypráví o své vlastní rodině, hlavním hrdinou je její otec.

V soukromém životě s manželem bydleli v jeho služebním, čtyřpokojovém bytě v pražském Břevnově. Manželé spolu hodně cestovali, díky dochovaným dopisům

---

⁷⁴ Šárecká, Maryša, Bulletin k Radoňovým přednáškám, dostupné online:

<http://www.militaria.cz/cz/clanky/valky-a-valecnici/borivoj-radon.html> , (cit. 12. 7. 2022)

⁷⁵ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 26.12.1949. Frabšovi, archiv Památníku národního písemnictví. Praha.

v soukromém vlastnictví manželů Lázničkových víme, že v letech 1928-1932 procestovali Francii, Španělsko, Německo, Finsko, Švédsko, Švýcarsko, Itálii, Jeruzalém i Egypt. Cestovatelské aktivity ukončilo Radoňovo oční onemocnění. Kromě péče o slepého manžela se Šárecká částečně starala ještě o svého mentálně postiženého bratra Václava, který s manželi střídavě žil. Děti se Radoňovi nedočkali.

3.5 Cesty manželů Radoňových

V letech 1928 – 1932 manželé Radoňovi podnikli hned několik cest do zahraničí, díky kterým se spisovatelčin obzor rozšířil a které jí sloužily i jako zdroj informací pro její pozdější díla. O těchto cestách můžeme vědět díky velmi podrobným dopisům, které psala svému prastrýci Vojtěchu Kášovi. Nejčastěji cestovali vlakem, rychlíkem, přespávali v hotelích a stravovali se v restauracích. Šárecká, díky svému velkému talentu vnímání věcí okolo sebe a barvitému popisování dokázala cesty vylicít v dopisech do sebemenších detailů, a to i přesto, že dopisy psala většinou až doma po příjezdu.

V roce 1929 navštívili manželé Paříž a Španělsko. Šárecká v dopise z 9. listopadu 1928 sděluje, že v Burgosu navštívila hrob španělského hrdiny z 11. století, rytíře Cida, který je pohřben ve zdejší katedrále, a také jeho dům. Zároveň měla zrovna rozečteného Dona Quijota od Miguela de Cervantese y Saavedra, který, jak sama píše byl jejím oblíbencem a na něhož má Španělsko také mnoho památek. Šárecká popisuje strasti cestování ve Španělsku, kde ji trápily pozdní večere, které se podávaly mezi osmou a devátou hodinou večerní, měly vždy šest až osm chodů a pila se dosti těžká vína.

„Musili jsme se procházet někdy až do půlnoci, abychom to strávili. Cestování bylo dosti pohodlné, první třída je pěkně zařízena a jezdí málo lidí, ale zato spojení je velmi špatné, projeli jsme řadu dní, nocí jenom šest.“⁷⁶ Šárecká také zmiňuje špatné návaznosti spojů vlaků, kdy si museli doplácet přímý rychlík, nebo zmiňuje dlouhé čekání, také komentuje, že je ke konci dovolené zastihl déšť, který byl velmi nepříjemný. Zároveň dodává, že ve Španělsku je mnohem laciněji než ve Francii. Kromě památek s manželem navštívili i vojenskou přehlídku anebo býčí

---

⁷⁶ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 09.11.1928. Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

zápasy. Jako suvenýry domů přivezla nasbírané exotického ovoce: „*Poprvé jsem viděla pomeranče, granátová jablka a datle na stromech. A co jich tam je!*“⁷⁷

O dva roky později, 14. srpna 1930, vyjeli z Prahy rychlíkem přes Německo, kde se nalodili na parník a pluli do Finska. Opět je zastihlo špatné počasí, a proto Šárecká zmiňovala obavy z cesty, ovšem moře bylo klidné. Jejich spolucestujícími byli Finové, u kterých Šárecká komentovala velkou spotřebu drahého alkoholu, protože ve Finsku je prohibice. Šárecká dokázala do detailu popisovat nabídku švédských stolů, které na parníku byly k dispozici, včetně všech druhů masa, příloh i dezertů.

„*Po 48 hodinové plavbě a zastávce v Revalu jsme dojeli za krásného slunečného počasí do Helsinek, které nás překvapily svou výstavností a jedinečnou polohou u moře.*“⁷⁸ Komplikace nastaly při domluvě, za celou dobu pobytu ve Finsku a ve Švédsku manželé nenarazili na obsluhu, která by mluvila německy. Šárecká Kášovi vysvětluje, že jim stačilo vědět, jak se řekne finsky oběd a večeře a vždy dostali alespoň něco k jídlu, a tak nebylo třeba mnoho řeči ani posuňků ke komunikaci.

„*V Helsinkách, kam jsme přijeli po poledni jsme se trochu procházeli i prohlédli město i přístav, velmi čistý a krásný a podívovali jsme se partiím u moře. Jsou tam rozkošné přírodní parky s balvaný, kde sedí celé rodiny a dívají se za soumraku na moře a skvěle upravené aleje.*“⁷⁹

Díky kontaktům na ministerstvu Šárecká dostala volnou jízdenku na dopravu po městě, kterou jí zařídil finský velvyslanec v Praze. Dovolenu trávili procházkami po hlavních třídách, ale i prohlídkami pravoslavných chrámů a večery trávili u moře.

V roce 1931 manželé navštívili Paříž, Švýcarsko a Itálii. Nejprve se vydali do Paříže, kde navštívili Mezinárodní koloniální výstavu. V Paříži se zdrželi šest dní, ze kterých čtyři strávili právě na výstavě. Výstavu popisuje Šárecká velmi barvivě:

„*Skoro všechny velké pavilony (je jich přes 40) byly překrásné, nejkrásnější ovšem podivuhodná stavba Ankorského chrámu. Jeden z nejskvělejších pavilonů měl Madagaskar, pak africké kolo, Nil, Indočína a Tonkin, ale i menší byly zajímavé s bohatou výstavou produktů*

---

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 02.09.1930. Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

⁷⁹ Tamtéž.

a ukázkami domorodského života Alžír, Tunis a Maroko měly nejenom výborné expozice, ale i znázornění sukhů, uliček s výklady zboží, jaké jsme viděli před dvěma roky ve skutečnosti. Italský pavilon (chrám Septima Severa) a holandský byly více úchvatné země, stavbou než uvnitř. Ve všech pavilonech byly vypouklé mapy a skupiny figur v národních krojích při obvyklé činnosti anebo pestré obrany ukazujících městech život v koloniích a přístavních městech.“⁸⁰

Z Paříže se manželé přesunuli do Pyrenejí, kde poznávali přírodu, cestovali na mezcích, navštěvovali jeskyně, vyhlídky. Dále během své cesty navštívili města Toulouse a Carcassonne. Jejich cesta pokračovala do Švýcarska. Šárecká si posteskla, že jí v zahraničí nechutnala ani káva, ani pivo a spolu s manželem se těšili zpět do Československa na Plzeňské.

Další rok, 1. června 1932, se manželé vrátili z dlouhého zájezdu, který podnikli s Klubem přátel Orientu a během kterého projeli jedenáct zemí, Československo, Rakousko, Jugoslávii, Itálii, Palestinu, Sýrii, Libanon, Egypt, Řecko, Turecko, Rumunsko, měnili dvakrát peníze, překročili deset hranic a spali ve třinácti hotelech. Vyjeli 25. dubna 1932. Šárecká komentuje, že ač noviny varovaly, na hranicích žádné ostré kontroly, ze kterých s manželem měli strach, nebyly. Spolu s manželi cestovali i kolegové Šárecké z ministerstva. V Jeruzalému trávili plné čtyři dny, a ačkoli město je velmi krásné, svatá místa Šárecká příliš neocenila, protože dle jejích vlastních slov *„jsou zastavena kostely, kaplemi, vyzdobena zlatem a lampičkami, všelijakou parádou, ale zároveň znechucena lidským fetišismem a vypočítavostí. Nelze zajít nikam, aby se nejméně deset rukou nevztahovalo po bakšiši. Svým obtěžováním vám nedovolí ti lidé ani se pořádně na vše podívat. Lezou za Vámi jak štěnice, každý vás chce provázet, vykládat vám, strká vám svíčky a obrázky a když hned neplatíte, zavřou před vámi nejzajímavější místa“*⁸¹

Zážitek Šárecké zkazili místní lidé, kteří lačnicí po výdělku:

„nelze zajít nikam, aby se nejméně deset rukou nevztahovalo po bakšiši. Svým obtěžováním vám nedovolí ti lidé ani se pořádně na všechno podívat. Lezou za vámi jako štěnice, každý vás chce provázet, vykládat vám, strká vám svíčky a obrázky a když hned

---

⁸⁰ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 02.11.1931, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové. Příbram.

⁸¹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 03.06.1932, Vojtěchu Kášovi, Soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

nezaplatíte, zavřou před vámi nejzajímavější místa. Několik církví se tahá a pere o Boží hrob, který snad nikdy Božím hrobem nebyl.“⁸²

Z Jeruzaléma podnikli celodenní výlet do Betléma autem a druhý den k Mrtvému moři, Jordánu a do Jericha, z kterého nic nezbylo, kromě místa, kde byly hradby. Jejich další cesta vedla do Galilei a Damašku. Šárecká velmi barvitě popisuje cestu přes Palestinu a Egypt, kde navštívili hrobku Tutanchamona. Dále jejich cesta pokračovala do Luxoru, kde navštívili chrám, alej sfing i Údolí králů. Z Egypta se vydali do Athén, Cařihradu a poté už zamířili do Bukurešti a do Prahy.

To byla také nejspíše poslední dovolená, kterou podnikla. Pravděpodobně díky těmto cestám, ve kterých poznala kulturu exotických zemí, navštívila starověké památky, se ve své literární práci vydala směrem ke kulturní historii a sepsala rozsáhlý cyklus *Z kulturních dějin lidstva*, ke kterým během těchto cest nasbírala inspiraci. Také k sepsání posledního románu, který však nikdy nevyšel, *Světlo z Nazaretu* čerpala z podniknutých cest.

3.6 Každodennost v manželství Radoňových

V soukromém vlastnictví manželů Lázničkových se nachází také série sedmi dopisů, které Maryša Šárecká psala svému strýci Vojtěchu Kášovi v roce 1933 a které mapují její každodenní život. První dopis pochází ještě z prosince roku 1932, z psaní vyplývá, že v tomto roce zemřel autorčin otec, Václav Bosáček.

„Je snad pravda, že jedno soužení nepřichází nikdy samo, sotva jsme oplakali tatínu, mám starosti o maminku, která zkusila hrozně s krkem a venkovští doktoři si s tím nevěděli rady.“⁸³

Šárecká v tomto dopise pokládá důraz na tíživou finanční situaci, která rodinu potkala, především i kvůli zařizování posledního rozloučení s jejím otcem. Šárecká spolu s manželem hradila nejenom léčbu svého otce, ale také pohřeb a hrobku.

---

⁸² ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 03.06.1932, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

⁸³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša 29. 12. 1932. Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

„Spočítala jsem vše, od chvíle kdy tatína začal stonat (byly to jen tři měsíce, až po hrobku s pomníkem, který není nijak nádherný (jen patník s deskou) na 13.000 Kč.“⁸⁴

V tuto chvíli začíná období, ve kterém Maryša Radoňová zmiňuje finance a nepříznivou situaci pokaždé. Sama v dopise z 9. 2. 1933 píše: *„Pro mne mají nyní ohavné stísněné poměry tu výhodu, že jsem se naučila vyjít s tím, co mám. Přirozeně mě nikdy nenapadlo, že budu mít příjmy menší, než mám a proto jsem také příliš nepočítala. Teď teprve musím bohužel začít.“*⁸⁵

I přesto, že sama si na finance stěžuje, ostatním je pomáhá získávat. Ve stejném dopise z února 1933 zmiňuje, že vypomáhá svému strýci Josefovi na Makové, kterému shání příspěvky na penzi a zároveň píše, že mu bude sama finančně vypomáhat, aby uctila památku svého otce, který strýce také podporoval.

Na začátku roku 1933 se zmiňuje i o svém bratrovi Václavovi, který v březnu 1933 souhlasí s umístěním do ústavu. Z několika dalších dopisů víme, že tam opravdu pobýval, ale že si ho Šárecká spolu s manželem a později také sama párkrát nechávali u sebe doma a starali se o něj sami.

*„Tento měsíc mi rozhodně přinese velkou úlevu ve finančních starostech, které se od nového roku na mne hrnuly (srazili mi skoro 300 Kč měsíčně), neboť dostanu zbývající honorář a zkrácený ekvitační příspěvek (ten nám asi také na přes rok vezmou). Ale pro letošek budu z nouze venku anebo aspoň skoro venku.“*⁸⁶

Zároveň zmiňuje, že cestování pro ně nejspíše nebude už tolik jednoduché, jako dříve, *„Loni jsme už vyjednávali svou cestu, letos mnoho připravovat nemůžeme. Potřebovala bych rozhodně jeti do Vídně a do Berlína trochu studovat své 18. století, Vídeň skutečným jistě, ale Berlína se dost bojím, při těch nešťastných nyníšších poměrech.“*⁸⁷

Šárecká v tu dobu pracovala na svém díle *Z kulturních dějin lidstva* a v roce 1933 vyšel třetí díl, *Obrazy společenského života 3: Renaissance a barok*.

---

⁸⁴ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 29.12.1932., Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

⁸⁵ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 09.02.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

⁸⁶ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 22.03.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

⁸⁷ Tamtéž.

Manželé velmi často jezdili do Sedlce, kde měla rodina Šárecké nemovitost. Žili tam oba její rodiče, po otcově smrti už pouze matka. Po tom, co jí zemřela i maminka, už Šárecká do Sedlce nezavítala, ale nemovitost si držela až do své smrti, důkazem je její poslední vůle, ve které dům č. 178 odkazuje rodinnému právníkovi JUDr. Rudolfovi Fiedlerovi. To se ale rozchází s tvrzením Kristiany Holé, která o Maryše Šárecké dělala výzkum, její maminka se se Šáreckou osobně znala a ve článku Kristiany Holé, *Maryša Šárecká a Český Merán*, je psáno: „V roce 1948, když zemřela hospodyně Bosáčkových Josefa Kučerová, prodala Šárecká svou sedleckou vilu,“⁸⁸ Současný majitel vily, se kterým jsem mluvila mi však potvrdil, že jeho otec koupil dům od JUDr. Fiedlera. Další tvrzení paní Holé, ohledně hrobu Bosáčkových, který se stále v Sedleci nachází, je však už přesný: „Hrob Bosáčkových najdeme v „nové“ části Sedleckého hřbitova, opatřen je pěkným pomníkem, nápis na něm zřejmě stylizovala paní spisovatelka.“⁸⁹ To sedí, protože v dopisech z roku 1933 Šárecká opakovaně zmiňuje starosti s rodinným hrobem, např. 22. března 1933 píše: „Pomníček už je postaven, je to vlastně černá mramorová deska na bílém podstavci a nápis vyryt. Já ho dosud neviděla, ale maminka s Vénou prý se rozplakali, když jej poprvé viděli. Pojedu tam až v dubnu.“⁹⁰

I o posluhovačce Josefě Kučerové se Šárecká několikrát zmiňuje, v dopisech ji nazývá „Pepička“ V Sedleci se Maryša Šárecká věnovala každodenním záležitostem spojeným s péčí o dům a zahradu, několikrát zmiňuje, že česala ovoce či zavařovala, odpočívala a vyřizovala korespondenci, literatuře se zde příliš nevěnovala.

„Když jsem se dala do česání angreštu, rybízu a malin (máme toho přes sto keřů), musila jsem ocenit práci zesnulého tatíny, který ještě loni to vše dělal, ač ho to již unavovalo. A poněvadž tu není nikdo jiný, musila jsem také to vše prolisovat a zavařit, což trvalo skoro 14h. Zalívání také obstarávám sama s velkou zálibou a bude se mi po něm stýskat. Za to pero jsem nevezala 10 dní do ruky a nemohla jím ani vládnout, tak jsem měla ruce rozevřené a poraněné. Ke všemu jsou žně a nelze nikoho dostat k domácí práci. Ke všemu jsou žně a nelze nikoho dostat k domácí práci.“⁹¹

V dopise ze 17. 8. 1933 zmiňuje, že její manžel marodí se zánětem spojivek.

---

⁸⁸ Holá, Kristiana, *Maryša Šárecká a Český Merán*, in *Český Merán* 2009, s. 71.

⁸⁹ Tamtéž, s. 71.

⁹⁰ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 22.03.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

⁹¹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 17.08.1933, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

Dopis z 17. 8. 1933 je také posledním psaním, které z těchto let paní Lázničková vlastní, další jsou až z roku 1953, poté, co Bořivoj Radoň zemřel. V Památníku národního písemnictví jsou však dva na sebe navazující dopisy z roku 1949, adresované Františkovi Salesiovi Frabšovi, novináři, politikovi, a překladateli, který ji zval na literární večer, konaný 18. listopadu v Národní kavárně, kde by měla přečíst pár kapitol z knihy *Pod svatou horou*. Šárecká na tento dopis odpovídá, že se musí starat o manžela, kterému v té době bylo 83 let, a sama často stůně, proto pověřuje recitátora, aby přečetl pasáže z její knihy on.⁹² Z dopisu, který na něj navazuje, psaný 26. listopadu ale Šárecká sděluje, že nakonec do Národní kavárny dorazila, ale nemohla společnost najít.⁹³ Další konverzace mezi autorkou a Frabšou nebyla zachována.

V padesátých letech 20. století se u Maryši Radoňové začala projevovat existenční krize a bilancování nad vlastním dílem a svou úlohou ve společnosti, kterou přiznává v dopise spisovateli a regionálnímu historikovi Alexandru Berndorfovi,

„Co se týče národa, nevím, jestli o mně stojí, jestli jsem mu něco dala, ale jednotlivcům jistě, těch stále přibývá a je jich dlouhá řada, takže část národa mne přece jenom zná. A v tom je útěcha i povzbuzení k další práci, třeba i neplodně, jen když nenechám za sebou trosky!“⁹⁴

Péči o svého manžela byla plně zaměstnaná až do jeho smrti, z roku 1952 je v archivu Památníku národního písemnictví uchován další dopis, adresovaný „neznámé“, ve kterém si Šárecká stěžuje, že její manžel má v posledních dnech horečky a těžce snáší podzim. I kvůli nemoci svého manžela Šárecká neměla mnoho času věnovat se své práci:

„Má práce pokračuje hrozně pomalu, nemám skoro žádný čas, všechn padne na fyzickou práci a pochůzky, jen tak to krađu.“⁹⁵

---

⁹² ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. 26.10.1949, F. S. Frabšovi, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 16.12.1950, Alexandru Berndorfovi, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

⁹⁵ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 26.09.1952, nezjištěné, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

3.7 Po úmrtí manžela

V roce 1953 zemřel Bořivoj Radoň po dlouhé nemoci. Po jeho smrti musela Šárecká opustit jejich společný pražský byt a jako náhradu dostala byt sklepní, který byl malý, vlhký a temný. Sama jej v několika dopisech označovala jako o velmi temné a studené místo.

„Přestěhovali ji tam úředně, byla to taková msta, ačkoli nevím za co. I tam ale za ní chodili lidi a pan doktor Fiedler ji podporoval.“⁹⁶ říká její praneteř, paní Boháčová při osobním setkání v pražských Nuslích v červenci 2022. Vydržela tam pět let, až do své smrti.

O životě Maryši po smrti manžela, víme jak z osobního vyprávění její praneteře, tak z několika dopisů, které psala Vojtěchu Kášovi, v letech 1953-1958, získaných ze soukromých zdrojů rodiny Lázničkových, z dopisů spisovateli Qidovi Mariovi Navrátilovi, z let 1955 – 1957, uložených v archivu Památníku národního písemnictví. Velmi úzce se setkávala s JUDr. Rudolfem Fiedlerem, nevíme, kde přesně se seznámili, ale JUDr. Fiedler byl právníkem rodiny Radoňových ještě za života Bořivoje a zároveň byl členem literárního spolku Omladinářů, kam Šárecká také patřila. Sám JUDr. Rudolf Fiedler byl také spisovatelem, pod pseudonymem Rolf Fremont napsal 29 knih, přičemž významnějšími byl cyklus pěti historických dobrodružných románů *Ve stínu věčnosti* (1925-1928) a *Mistr černého umění* (1948). Kromě setkávání v klubu spisovatelů je pojilo i přátelství s malířem Josefem Multrusem, se kterým se setkávali v jeho ateliéru poblíž Prašné brány.

Rudolf Fiedler byl pro Maryšu Šáreckou velmi blízkým přítelem, který jí byl po zbytek života velmi nápomocným.

„Nikdo se totiž o mne tak obětavě a nezištně nestará, jako dr. Fiedler, který se ukázal mým nejlepším přítelem. Cokoli mi chybí, ať je to lampa, hodiny nebo vařič, vše přinese, na vlastní útrat, a o vše, co potřebuji se obětavě nezištně stará. I když někdy vybafne i na mne a chce mít vervomocí pravdu, je to člověk dobrý, ušlechtilý, nezištný a dokazuje, že mne má rád. Oporu mám v něm velkou a nic bez něho nepodnikám.“⁹⁷

„Znám velmi dobře jeho chyby po desítileté známosti, nedělám si žádné iluze o něm ani o nikom jiném, ale tolik vím, že je to člověk nesmírně dobrý, který rád pomůže každému i lidem lhostejnějším než jsem mu já (...) Veškeren nákup mi obstará, léky přinese a večer i ráno se

---

⁹⁶ Osobní rozhovor s p. Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

⁹⁷ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 19.12.1953, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

přijde podívat, jak se mi daří, takže nejméně třikrát, ne-li vícrát je u mne, když mi něco je. V tom ohledu je krajně pozorný a obětavý. Těší mne, že mohu na někoho spoléhat, kdo mi je oporou a hlavně, nejvíce mne těší, že mi může pomáhat a pomáhá v práci,“⁹⁸

Rudolf Fiedler Šárecké pomáhal i zvládat tíživou finanční situaci, na kterou si několikrát po svém ovdovění stěžuje, ale také jí pomáhal při psaní jejího posledního románu, *Světlo z Nazaretu*, který již bohužel nikdy nevyšel. Tento román začala psát v roce 1953 a byl velmi nábožensky situován. Vojtěchu Kášovi o něm napsala:

„Dostalo se mi v tom tmavém bytě velké milosti Boží. Píši román o Ježíši Kristu začatý na svátek mého muže, jejíž chci dodělat do jeho lednových narozenin nebo úmrtního dne. Je to psáno z vyššího popudu a cítím se pouhým nástrojem. Nikdy jsem takto nepracovala a neměla ze své práce takovou tvůrčí radost.“

Rudolf Fiedler jí s prací vypomohl po stránce literární a spolu s ním, jí pomáhal i JUDr. Vidlák, který jí s prací pomáhal po stránce duchovní. *„Jejich pomoc budu vděčně a veřejně kvitovat a byla bych ráda, kdybych se mohla za ni jednou odvděčit. Snad i toho se dočkám. Hlavní práci jsem ovšem musila udělat a udělala sama, toto bylo jen zlepšování na určitých místech a u dra Vidláka velká obětavost, s jakou prostudoval za mne a jako na talíři mi předložil např. mystiku Pavlovu a důležitá místa z evangelia s výkazem, abych se tím nemusila zdržovat“⁹⁹*

„Zásadně se držím evangelia, což prostě musím, ale román je román a musí tam být také scény založené na fantasmii nebo historii. Mám 30 kapitol a chci mít 40, snad bude i více, ač bych nerada! Žiji jen v té práci a pro nic, vše ostatní je mi vedlejší.“¹⁰⁰

Román měl nakonec 801 stran strojopisu, je uložen v památníku národního písemnictví v Litoměřicích.

V listopadu roku 1954 potkal Maryšu Šáreckou další smutek, náhle zemřel její bratr Václav, o kterého se částečně starala, když nebyl v ústavu. Detailně popisuje v dopise z 19. 2.

---

⁹⁸ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 23.04.1955, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

⁹⁹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 21.04.1956, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

¹⁰⁰ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 19.12.1953, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

1953 svému strýci Vojtěchu Kášovi průběh Václavových posledních dní a jak těžké pro ni ztráta posledního rodinného příslušníka byla.

I přesto, že nebydlela v natolik reprezentativním bytě, jako předtím, chodilo za ní mnoho návštěv.

*Svou samotu nijak necítím. Návštěv přichází tolik, že musím před nimi prchat. Je velkým omylem myslet, že jsem odkázána na cizí pomoc a dobrodiní. Zatím tomu tak ještě není. Když mi něco je, přiběhne dr. Fiedler třikrát denně, přinese mi léky i jídlo a nedopustí, abych se o něco starala.*¹⁰¹

*„Nejvíce u něho cením, že nikdy Vaškem nepohrdal a za něho se nestyděl. Chodil pro něho na Karlák, bral ho k sobě do bytu a ke stolu, do vinárny, restaurací, a k Flekům, kam Vašek nejraději chodil. Svého přítele-laureáta, malíře Multruse hnal, aby podal Vaškovi ruku, že prý ho to bude těšit a měl radost, když se usmál.*¹⁰²

Od 7. září 1955 vstoupila znovu do církve katolické. Otázce víry věnovala poslední roky svého života a velmi se jimi zaobírala v dopisech s Vojtěchem Kášou. Bohužel, její narůstající sympatie k Bohu nevyhovovala novému politickému režimu, a protože byla Maryša Šárecká veřejně známá osobnost, a tak se její vliv postupně snižoval. Z dopisů Quidovi Mariovi Vyskočilovi z roku 1957 vyplývá, že jí režim nepovoloval organizovat večírky, které chtěla pořádat nejprve na Žofině a poté v Obecním domě.

*„Byla jsem také u pí. Štěpánky Horákové. Tu místnost na Žofině bohužel nedostaneme, nechtějí nás tam a udělají z toho prý vinárnu. Fiedler, který byl se mnou slíbil, že do toho bude vrtat na výboru Praha 2. Mohli bychom dostat sál v Obecním domě nebo ve Slovanském domě a ona se pokusí nám jej zajistit na konec dubna.*¹⁰³

S Quidem Vyskočilem v konverzaci rozebírá činnost literárního spolku Máje, kterým byli oba členové, mimo ně do něj patřil i Rudolf Fiedler, a o kterém nemáme jiné písemné zmínky, kromě dochované korespondence v Památníku národního písemnictví.

---

¹⁰¹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 21. 12. 1954, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 22.02.1957, Quidovi Mariovi Vyskočilovi, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

Večírek, ačkoli ve skromnějších poměrech proběh a velmi úspěšně. Pro Maryšu Šáreckou to byla psychická vzpruha, protože na něm poznala hned několik svých čtenářů:

„Právě jsem Ti chtěla psát a poděkovat Ti za ten krásný večer, který mi zanechal nevyhladitelný radostný dojem, poněvadž jsem viděla, co lidí mne má opravdu rádo. Fiedler měl z toho ještě větší radost, než já a zářil radostí v pravé slova smyslu.“¹⁰⁴

„Zapadli jsme pak uzší společnosti do vinárny z Zpěváčků a tam jsme setrvali v bujně náladě do 3 hodin ráno. Byli tam nějakí mladí lidé od divadla, z kterých se pak vyklubali moji čtenáři, nadšení, že mě poznávají a ti to dodělali s námi, neboť mě nechtěli ani pustit, líbali mi ruce a vyžádali si adresu,“¹⁰⁵

Stejně tak i o rok později, se Šárecká Vyskočilovi nejprve svěřuje s obavami, že další večírek, tentokrát na počest velmistra Vlasáka, režim nepovolí:

„Dnes telefonoval dr. Navrátil Fiedlerovi, že večírek se nepovoluje. Proti osobě Vlasákově prý nic nemají, ale mají proti Křížovníkům. Nestarej se tedy o razítko, ani o místnost. Jediná možnost by tedy byla ta charity, ale nevím za jaký konec to vzít.“¹⁰⁶

Nakonec událost proběhla, jak vyplývá z dopisu z 17. listopadu 1957 Vojtěchu Kášovi, ve kterém sděluje:

„Pokud jde o velmistra Vlasáka, datují se moje styky s ním od mého večera, kdy velmi krásně mluvil a vzpomínal na strýce Vincka, jehož primice se jako chlapec účastnil. Od té doby se máme vzájemně rádi a proto mi velmi leželo na srdci, aby jeho devadesátka byla nějak oslavena. Večírek, jaký jsem měla já, byl bohužel zakázán, ale došlo k odpolední oslavě při kávě v Obecním domě, již uspořádali vídeňští Češi. Tam jsem přečetla svou životopisnou stat,“¹⁰⁷

K tomuto dopisu přidala ještě Maryša fotografii, na které se směje a dodala: *„Nikdy se nestalo, abych se na fotografii chechtala a tady to způsobil nějaký velmistruv vtip právě ve chvíli, kdy jsme byli zachyceni.“¹⁰⁸*

---

¹⁰⁴ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 08.12.1955, Quidovi Maria Vyskočilovi, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

¹⁰⁵ Tamtéž

¹⁰⁶ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 08.09.1957, Quidovi Maria Vyskočilovi, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

¹⁰⁷ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 17. 11. 1957, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁰⁸ Tamtéž.

Ludmila Boháčová během vyprávění o vzpomínkách na svou prarabku několikrát zdůrazňovala, jak byla Šárecká pohostinná a že ačkoli po ztrátě manžela nebydlela v reprezentativním prostředí, i přes to měla mnoho návštěv. Sama Šárecká také v dopisech přiznává, že ji velké množství návštěvníků zdržovalo od práce:

„Minulý týden jsem se k žádnému psaní nedostala a i práci musila zastavit, čehož velmi lituji, ale nešlo to jinak.“¹⁰⁹

Co se týká práce, Maryša Šárecká až na *Světlo z Nazaretu* už do konce života pravděpodobně nic nedokončila a *Světlo z Nazaretu* ani nevyšlo.

„Pokud jde o mou práci, je ta, o které se zmiňuješ, dávno hotova, ale podnikat s ní nic nebudu, neboť za daných poměrů by to bylo marné. Zabývám se toho času svými starými, nevydanými romány selským, jenž můj muž pokládal za mou nejlepší práci a nutil mě, abych jej dopsala, což se stalo v roce 1951.“

Nyní mě náhoda ukázala, že mám zoufale málo opisů, snad jen jeden, tak jej celý opisuji, přes 400 stran, ale už mi zbývá opsat asi jen sto,“¹¹⁰ psala Šárecká Vojtěchu Kášovi. Jeho dcera, paní Irena Lázničková má doma právě jeden z opisů, román se nakonec jmenoval *Bliskovská rychta* a měl dva díly. O čem byl, nastínila Šárecká v pokračování dopisu: *„Je to přirozené vše, je to život a mám z toho radost. Líčím tam poměry ještě za roboty a vše je přesně historické. Také mnoho skutečných postav tam mám známých i zapadlých vlastenců. Bylo by škoda té velké práce a zajímavého materiálu, kdyby to přišlo na zmar, což by se mohlo lehce stát.“¹¹¹*

Co Šárecká do konce života dělala a co tvořila není kromě práce na *Světle z Nazaretu* a opisů starých děl zřejmé. Z dopisů však vyplývá, že trpěla velmi těžkou finanční situací, což dokládají i slova paní Boháčové, která tvrdila, že byla Šárecká velmi rozdávačná. Tato její vlastnost v kombinaci s nízkými, téměř žádnými příjmy vedla k několika stížnostem na bídu. Zároveň, sklepní byt, ve kterém bydlela jí k dobré náladě příliš nepřidal. Byt označovala jako sklep či hrobku a byl také velmi poruchový, na Štědrý den v roce 1957 jí prasklo potrubí a byla

---

¹⁰⁹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 10.12.1957, Quidovi Maria Vyskočilovi, archiv Parmátníku národního písemnictví, Praha.

¹¹⁰ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 22.04.1958, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

¹¹¹ Tamtéž.

vytopena, také v něm často byla taková zima, že v něm nedokázala v zimních měsících vydržet a přesouvala se k Rudolfu Fiedlerovi:

„Byla tu taková zima, že jsem tu sedět nemohla a musila, ač nerada, přijmout Fiedlerovo pohostinství“¹¹²

Ačkoli nerada využívala pomoc přátel, která se jí i dle jejích slov nabízela často a velmi ochotně, sama velmi rozdávala i přesto, že neměla z čeho. Dokládají to nejenom vzpomínky paní Boháčové, tak také dopisy, např. 8. prosince 1955 psala Quidovi Mariovi Vyskočilovi:

„Podle ní (paní Černé, pozn. autora) jsem v minulém týdnu nešetřila a teď to se mnou vypadá tragicky, tím tragičtěji, že jsem uvěřila v dobrý výsledek. Jsem nucena k naprostému spartanství po „orgiích“ minulého týdne, kdy jsem vydala spoustu peněz. Nemáš ponětí co lidí přišlo mi přát a co mne to stálo, aby mi mohli připít, ačkoli se přednáněli v pozornostech a zanesli mne vším nejlepším.“¹¹³

Zároveň z dopisů Quidovi Mariovi vyplývá, že v této době měla Šárecká posluhovačku, Josefu Jindrovou, které říkala „Pepička“ a která bývala posluhovačkou nejprve v domě jejích rodičů v Sedlci, poté domovnicí v jejich břevnovském bytě, který obývala s manželem. Šárecká jí za její oddanost odkázala výnosy z prodeje knihy *Ozářené krby*, což píše jak v dopise Vyskočilovi¹¹⁴, tak závěť.

I po pěti letech, kdy ve sklepním bytě bydlela se svěřovala Vojtěchu Bosáčkovi, že není naděje na lepší vyhlídky. *„Bydlení je tu čím dále víc dražší. Mám sice o pár metrů víc a musím je platit, ačkoli mi na tu tmou něco slevili. Jsem sice v právu, ale nemělo by smyslu dnes se stavět na odpor. Musíme také nyní platit zvláště topiče a od 15. dubna i každý den topení, takže už ani 250 Kč měsíčně mi na tu bytovou režii nestačí. A přitom tu bývá taková zima, že tu stonat ani nemohu a musím, chtěj nechtěj přijmout Fiedlerovo pohostinství.“¹¹⁵*

---

¹¹² ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 17. 11. 1957, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

¹¹³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 08.12.1955, Quidovi Maria Vyskočilovi, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

¹¹⁴ Tamtéž

¹¹⁵ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 22.04.1958, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

Šárecká na jaře 1958 trpěla brontichidou, zánětem průdušek, jak vyplývá z posledního dopisu Vojtěchu Bosáčkovi, který psala 22. dubna 1958. Není poté zřejmé, na jakou nemoc zemřela, na parte se uvádí, že „zemřela po zhoubné nemoci“.

Maryša Radoňová Šárecká zemřela 15. října v Praze je zde i pohřbena.

3.8 Vzpomínky na Maryšu Radoňovou očima její praneteře

S paní Boháčovou jsem se sešla v pražských Nuslích 5. července 2022. Byla ochotná mi podat své osobní vzpomínky na svou pratetu.

Paní Boháčová, za svobodna Radoňová, se narodila v Praze a od dětství dle jejích vlastních slov tíhla k dějinám a také zvířatům. Vystudovala zemědělskou technickou školu v Praze a vzhledem k tomu, že měli její rodiče „špatný kádrový profil“ po tom, co její strýc emigroval do Austrálie a její tatínek odmítl vstoupit do strany, se její rodina neměla zrovna dobře. Po škole byla přidělena do výzkumného ústavu v Suchdolech na pracoviště písarky – měla přepisovat výsledky výzkumů. Během práce se jí povedlo vystudovat ekonomickou školu a po svatbě začala pracovat na Smíchově, likvidovala faktury a později pracovala na mzdovém oddělení. Její tatínek, Jaroslav Radoň, byl synovcem kontradmirála Bořivoje Radoně.

Její vzpomínky na pratetu Maryšu Šáreckou jsme začaly jejím seznámením s Bořivojem Radoněm a vzpomínkou na něj. Paní Boháčové bylo kolem jedenácti let, když Šárecká zemřela, ale i přes to si na oba manžele velmi dobře pamatuje, ačkoli, většinu informací, se kterými byla ochotna se se mnou podělit, si pamatuje jako dítě z doslechu.

„Všechno to mám naposlouchané, jako dítě jsem špicovala uši. Radoňovi měli velký kulatý stůl, okolo kterého jsme všichni seděli. Já seděla strýčkovi na klíně a poslouchala jsem, jak vyprávěl o cestování, které zažil, když byl na výpravách. Měli velký, čtyřpokojevý byt, ve kterém byla jedna společenská místnost, ve které byla vysklená skříň s věci, které získal na cestách. Strejda byl jediný Čech, který měl tak vysokou hodnost, kontradmirál). Pamatuji si historku ze Šalamounových ostrovů, kde se jim ztratil kuchař.“ Vzpomíná paní Boháčová s úsměvem. *„když strejda zemřel, komunistická strana ji ihned do 14 dnů po jeho smrti přestěhovali do Salmovské ulice, to je u stanice I. P. Pavlova směrem na Karlák. Měla malý byt vedle sklepa. Dopisovala tam své poslední knihy a napsala tam své poslední dílo Světlo z Nazaretu, které už nikdy nevyšlo. My jsme ji tam chodili navštěvovat.“¹¹⁶*

---

¹¹⁶ Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

Na okolnosti Maryšino přestěhování do malého sklepního bytu si moc nepamatuje:

„Oni ji přestěhovali úředně, to byla taková msta, mstili se jí, ale ani nevím za co. Tam za ní ale taky chodili lidi, i my jsme za ní chodili a pan doktor Fiedler ji podporoval. I potom, co zemřela, staral se o pohřeb,“¹¹⁷

Na JUDr. Rudolfa Fiedlera si paní Boháčová velmi dobře pamatuje: *„jak se seznámili mám pouze naposlouchané jako dítě, ale já si myslím, že byl do Maryšky zamilovaný. Byl jejich právník, byl mladším, než strejda admirál, možná byl nastejno s ní. Já jsem ho znala moc dobře, i když moc nevnímala, protože na rozdíl od strýčka on nebyl takový, jako že by žertoval, nebo tak. Byl takový uhlazený, šedivý pán. Mě se vždy líbil na pohled. Byl tam každou chvíli, kdy jsme tam byli i my. Pak k sobě asi měli nějaký vztah, on ji měl hodně rád, ale měl k ní takový ochranný vztah, protože ona vlastně potom v té hrobce neměla možnost se nějak bránit a tak on obstarával všechno, co bylo potřeba, podporoval ji, my taky, a možná i někdo další. Ale pak tu také byli jiní, kteří se k ní chodili zadarmo najíst. Byla velmi pohostinná,“¹¹⁸*

Naopak o Ondřejovi Václavkovi, příteli Rudolfa Fiedlera, který s Fiedlerem žil a trávil mnoho času i s Šáreckou, jak vyplývá z několika dopisů jak Vojtěchu Bosáčkovi, tak Maria Quidovi Vyskočilovi si paní Boháčová nepamatuje. Ovšem přátelství právě s Vyskočilem potvrzuje: *„Ano, Quido Maria Vyskočil, málokomu to jméno dneska něco řekne, ale ten byl u Mařenky celkem často,“¹¹⁹*

Na dotaz ohledně příbuzných jejího manžela, u kterých byla Maryša Šárecká v roce 1958 v Karlových Varech paní Boháčová odpověděla, že ačkoli ví, že příbuzné v lázeňském městě má, nikdy ji nevyhledali a nikdy se s nimi nekontaktovala.

Naopak, manžela Šárecké, Bořivoje Radoně, si paní Boháčová pamatuje přesně. Protože v žádné literatuře nebylo zdokumentované, jak se manželé seznámili, doplnila mi paní Boháčová informace: *„Maryša výborně mluvila francouzsky a část života v mládí byla ve Francii v diplomatických službách na konzulátu. V Paříži se seznámila se strejdou, který tam byl na dovolené. Tam se seznámili a vzali se. Ona s ním i dost cestovala, tím pádem získávala*

---

¹¹⁷ Osobní rozhovor s p. Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

¹¹⁸ Tamtéž

¹¹⁹ Tamtéž

inspiraci pro její knihy, hlavně tedy i tu poslední, kde má dost popisů Jeruzaléma, protože tam byla. Dnes už by to tolik lidí nezajímalo, protože jich tam hodně také bylo, ale v té době to bylo dost výjimečné.“¹²⁰

Paní Boháčová spolu s paní Lázničkovou mají společnou vzpomínku na pohřeb Bořivoje Radoně, na kterém obě byly. Navzájem se neznají, ale jejich nejsilnější vzpomínka byla na to, jak kadeti v uniformách nesli rakev k hrobu. Ještě předtím, než kontradmirál Radoň zemřel, byl nemocný a oslepl. *„Umřel v docela požehnaném věku, on byl vlastně i starší, než byla ona, a ke konci života byl slepý. Ale byl velice čilý duchem a bavil společnosti. Měli kulatý stůl a on nás bavil svým vyprávěním. Já jsem seděla u něj na stoličce a poslouchala ho. Je škoda, že jeho lodní deník nikdy nevyšel. Tenkrát, když zemřel, tak nám ho teta dala, včetně uniformy. Matčin bratr docela psal do časopisů a byl architekt, nebyl ve sporu s řízením, ten říkal, že z toho něco vybere a udělá z toho povídky. Ale jestli to udělal, to nevím,*“¹²¹

Proč manželé neměli děti paní Boháčová neví, Bořivoj Radoň byl starší než Šárecká a zároveň se částečně starali o jejího bratra, ale s největší pravděpodobností děti nechtěli, paní Boháčová později i podotkla, že Šárecká k dětem neměla vztah.

Můj další dotaz na paní Boháčovou směřoval právě k bratru Maryši Šárecké, o kterém víme jenom z pár dopisů, především z 21. 12. 1954, který psala Maryša Vojtěchu Kášovi a ve kterém líčí Václavovy poslední dny. Víme jen to, že byl Václav mentálně nemocný a že nejprve žil s rodiči v Sedleci a po jejich smrti ho měli u sebe střídavě Radoňovi a střídavě byl v ústavu. Na moji otázku, jestli se s ním paní Boháčová setkala odpověděla: *„Ano, on tam bydlel s nimi. Byl trochu blázen, trochu retardovaný, ale ne nebezpečný. Zemřel dříve než Maryša. Já na něj mám mnoho vzpomínek, ona ho musela Maryša usměrňovat, protože se se mnou honil po bytě. Jak jsme tam běhali a hráli si, tak ho Maryška okřikovala. Byl takový dětinský, já byla čtyřletá a on padesátiletý. Rozuměli jsme si. Já na něj mám dobré vzpomínky, byl to takových dlouhý, štíhlý chlápek. Tenkrát jsem nevěděla, co je to retardovaný, on navíc nebyl hloupý, že by nemluvil. Mluvil. Měl štěstí, že zemřel ještě tam, že s tetou nemusel do té hrobky,*“¹²² právě v tomto bodě se tvrzení paní Boháčové rozchází s realitou a dopisy Šárecké, díky kterým víme,

---

¹²⁰ Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

¹²¹ Tamtéž

¹²² Tamtéž

že bratra Václava měla ještě ve sklepním bytě. Po upozornění na tuto skutečnost paní Boháčová přiznala: „*Vím, že když prastrýc zemřel, že ji vystěhovali z bytu a Václav už tam nebyl. Možná ten ústav zařídil pan Fiedler, protože on to byl právník, ale já jsem byla malá, tak si to nevybavuji a ani jsem se o to nezajímala. Když umřela teta, tak mi bylo asi jedenáct let.*“¹²³

Na Václavově pohřbu paní Boháčová nebyla, přiznává, že potom, co se přestěhovala do sklepního bytu, tak už o Václavovi nic neví. „*když jsme ji chodili navštěvovat do sklepního bytu, on už tam nebyl. Zřejmě doktor Fiedler zařídil jeho odsun do ústavu, nebo žil u nějakých příbuzných. Od té doby ho mám vymazaného z paměti, takže si ho tedy brala v době, kdy neměla nějakou návštěvu. Anebo mě nechali doma, když tam šli na návštěvu, to by dávalo smysl.*“¹²⁴

Vzhledem k tomu, že Šárecká byla velmi společenská a mívala hodně návštěv už v dobách kdy žili s manželem, zeptala jsem se paní Boháčové, jak to bylo po tom, co byla přestěhovaná do nového bytu a zda měla hodně návštěvníků i poté. „*Ano, ona byla zvyklá na život ve společnosti, takže oni tam hodně za ní chodili takový ti skalní. Pan doktor Fiedler říkal mé mámě, že kdyby Maryška nehostila tolik lidí, tak by i lépe vyšla. Máma ji tam chodila pomáhat dělat chlebičky, takový chudý, ale Maryška by nesnesla, že by nepohostila toho, kdo přišel. A to asi lezlo hodně do peněz. To si pamatuji, že si Fiedler na to mamince stěžoval. Ale ona už prostě taková byla. Byla zvyklá celý život žít ve společnosti, tak aby tam seděla sama, to dost dobře nešlo.*“¹²⁵

Paní Boháčová přiznává, že o všechny finance se u Šárecké staral Fiedler: „*On se staral o všechny její věci, prodej pozemků a z toho jí asi i přilepšoval, protože ona byla velmi pohostinná a asi neuměla s penězi. Zkrátka moc počítat... Takže on asi držel kasu. Já bych řekla, že jí byl oporou a že se o ni staral výborně. Ona by bez něj nepřežila, nebo ne, nepřežila, ale tak jak žila, tak bez něj by to bylo daleko horší.*“¹²⁶

Ohledně úmrtí Maryši Šárecké si paní Boháčová nic nepamatuje, neví, ale podotýká, že Šárecká spíše už ani žít nechtěla, v podzemním sklepním bytě už to také žádný život pro ni nebyl. Na jejím pohřbu ani na pohřbu Václava rodina paní Boháčové nebyla, neví dokonce ani, kde je pohřbená.

---

¹²³ Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

¹²⁴ Tamtéž

¹²⁵ Tamtéž

¹²⁶ Tamtéž

Paní Boháčová po revoluci nechala vydat dílo Šárecké, *Milenky královské*, které bylo poměrně dost oblíbené. „*Měla jsem tu knihu doma a říkala jsem si, že by tohle mohlo lidi zajímat. Našla jsem si začínající nakladatelství Dekor, které to vydalo. To byla hezká knížka, to mám i doma. Maryška si s tím dala opravdu velkou práci. Nevím, kde vzala všechny informace, měla ale asi možnosti, protože to vyšlo ještě před válkou. Byla dokonce rozebraná,*“¹²⁷

Kromě mě a paní doktorky Kristiany Holé paní Boháčovou nikdo jiný ohledně Šárecké nekontaktoval. Poslední otázku, kterou jsem na ní měla byla její nejoblíbenější vzpomínka na Maryšu. Paní Boháčová vyprávěla s úsměvem:

„*Ona si se mnou trochu povídala, ale moc ne, neměla moc vztah k dětem, ona ani neuměla mluvit s dětmi, takže já jsem spíš u ní seděla, v těch osmi, devíti letech. Ale já na ni mám vzpomínku bezvadnou, za celé ty léta. Já jsem strašně ráda poslouchala, když mluvila. Protože ona i strejda mluvili oba krásnou a perfektní češtinou. A ona, jak měla v oblíbě tu francouzštinu, tak já jsem vždy hrozně ráda poslouchala to její takové „R“, ono ve francouzštině jim drnčí. Ona Maryška, i když mluvila krásně česky, tak dávala přízvuk na to „R“. To bylo francouzský. A já jsem seděla, poslouchala a strašně se mi líbilo, jak zadrnčelo to „R“. To je moje nejsilnější vzpomínka. Ano, dokážu si ji vybavit, už teda jako starou paní, i když já mám jednu nebo dvě fotky, jednu jsem dala Kristianě, ale nejvíc si ji pamatuji z těch knížek, pamatuji si tu scénu, jak jako malá jsem seděla u té skříně, a koukala jsem na to prasátko, které jsem nakonec vyloudila, ale nejvíc si vzpomenu na to její „R“*“¹²⁸

Prasátkem, o kterém paní Boháčová mluví je bílá porcelánová soška prasátka, na které se paní Boháčová chodila dívat k nim do vitríny v obývací stěně a které si tak moc přála, až ho od Maryši Šárecké dostala. Stejně prasátko jsem já, dostala od paní Boháčové na naší schůzce.

---

¹²⁷ Osobní rozhovor s p. Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

¹²⁸ Tamtéž

4 Dílo Maryši Radoňové Šárecké

4.1 Sbírkky romantických povídek

Svou prvotinu vydala Maryša Šárecká už v roce 1908 sbírkou povídek *Stín padl na duši...* Tato sbírka sedmi povídek vyšla v Knihovně mladých autorů, vlastním nákladem, a autorka je v nich na poměry mladé, osmnáctileté dívky až moc odvážná. Hned v první povídce *Ave Satanas*, která je také nejvíce rozsáhlá, oproti zbylým má šestnáct stran, líčí mladou lásku mezi mužem a ženou. Nejprve jejich seznámení a vzájemnou touhu po sobě samém, poté ale jejich odloučení, kdy oba zažívají stesk, ale nejenom emoční a pocitový, ale především erotickou touhu osamělého muže, kterého připodobňuje k rozruženému nemocnému býkovi.

*„Já a ten býk jedno jsme... Jedna touha těla po těle, ale ne touha, žádost, žádost... Tělo... Jakékoli tělo! ---Jakékoli?“*¹²⁹

I ve zbylých šesti povídkách je Šárecká velmi odvážná, přímá, mimo erotično otevírá i témata smrti, ošklivosti stáří, bolesti lásky. Celá sbírka je psaná poetickým jazykem, který je inspirován symbolismem a dekadencí. Ačkoli se jedná o prózu, ukazuje zde Šárecká svůj talent i v lyrice, kdy cituje vlastní básně, napsané pro účely povídky. Zároveň zde prezentuje své velmi dobré vzdělání, kdy zmiňuje umělecká díla a cituje světové autory.

Autorčina prvotina byla ovšem velmi kritizována. Libuše Heczková v knize *Píšíci Minervy* cituje kritiku Artuše Drtila, českého spisovatele a kritika, který o sbírce napsal:

*„Literární nevкус prvního řádu, který nemá nic společného s uměním ani se ženskostí.“*¹³⁰ I přesto, Šárecká byla sama se sebou spokojená, protože i přes nepříznivé recenze, byl o její osobu a dílo zájem. Naopak v měsíčníku *Pokroková revue* vyšla v roce 1909 recenze, ve které autor sice přiznává, že první povídka, *Ave satanas* je kontroverzní a básnicky procítěná, ale autorka *„M. Šárecká má nesporně značný talent postřehový i analytický, jakož i mnoho jemného básnického smyslu pro náladovost děje, i přes to však její první knížka je v celku příliš*

---

¹²⁹ RADOŇOVÁ-ŠÁRECKÁ Maryša. *Stín padl na duši*. 1908. Praha III.: Knihovna mladých autorů. s. 19

¹³⁰ DRTEL, Artuš in HECZKOVÁ Libuše, *Píšíci Minervy. Vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. 2009 Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. s. 230.

roztříštěna, místy trpící poseurstvím, do něhož mladí autoři rádi někdy zapadají.“¹³¹ Zároveň autor recenze kritizuje nové dobové autory za to, že svou tvorbu až příliš lyrizují, což v době, kterou označuje za dusnou, nemůže vyvolat dost ozvuku a porozumění u čtenářů, kteří stále více tíhli k překladové literatuře.¹³²

Další sbírku povídek vydala o šest let později, je jím soubor čtyř povídek *Bolestné oběti* z roku 1914, které jsou stylizované do dekorativní secesní prózy, kterou se vyznamenala například Růžena Svobodová, ke které Šárecká vzhlížela. *Bolestné oběti* vypovídají tématu intelektuálně nerovných vztahů mezi mužem a ženou a vztahových krizí. Maryša ve sbírce *Bolestné oběti* líčí citové krize moderních lidí. Například povídka *Sen matky* je příběh ženy, která se provdala za špatného muže a ztratila tím iluze mladé dívky a naději na lásku. Nenávidí svého muže a bojuje s pocitem, jak ho mohla dříve vůbec milovat.

Dagmar Mocná ve své publikaci *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická* popisuje, že kdyby se Maryša byla narodila a psala o deset let dříve, stala by se zcela jistě průkopnicí české moderní prózy. „*V době, kdy Šárecká vstupovala do literatury, nebyla už témata, jež ve svých prózách nastolovala, ani postupy, jichž užívala, žádnou novinkou. Naopak, pomalu ale jistě se stávala součástí dobového paradigmatu.*“¹³³

Žánr nezměnila ani po svatbě, ačkoli povídky už byly mnohem více pozitivisticky naladěné. Zklidnění jejího života se projevilo i v jejím přístupu k literatuře. Začala se orientovat na čtenáře středního proudu. „*Opustila éterický ideál artistní prózy plné filozofických úvah a kulturně historických reminiscencí a začala psát s myšlenkou na řadového čtenáře.*“¹³⁴ Napsala další dva svazky milostných povídek, *Bettina*, vydanou v roce 1921 nakladatelským družstvem Máje. Kniha měla 118 stran a byla v pevné vazbě, odehrávala se v exotickém prostředí a inspirací autorce nejspíše bylo společné cestování s manželem, díky kterému poznávala svět. V roce 1925 vyšla sbírka povídek *Tichá láska*. Tato sbírka se dočkala v roce 1993 druhého vydání, které vyšlo u nakladatelství Dekon, v brožované vazbě, obálku

---

¹³¹ *Pokroková revue*, měsíčník pro politiku, národohospodářství a život kulturní, roč. 6, datum vydání 11.1909, č. 2, s. 140.

¹³² Tamtéž, s. 139.

¹³³ MOCNÁ, Dagmar, *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 77.

¹³⁴ Tamtéž, s. 81.

ilustrovala Larisa Dašková. Tento soubor tří povídek Šárecká Radoňová hned na úvod věnuje svému manželovi, kterému sděluje, že měla potřebu napsat sentimentální knížku s tichou láskou prostých srdcí „*kteřá je v životě něčím obyčejným, ušlapaným, a na jejich dně zatajeným.*“¹³⁵ Povídky se odehrávají také v exotických destinacích nebo v prostředí šlechtických salónů. V zahraničí se odehrává i další její román, *Žebrák lásky*, vydaný v roce 1921 u Karla Beniška v Plzni, zařazený do edice *Knihy československých spisovatelů*, s pořadovým číslem 19.¹³⁶ V této edici vyšlo celkem 22 knih vydávaných v časovém rozmezí od roku 1919 do roku 1923. Převažují spíše mužští spisovatelé, spolu s Maryšou publikovaly ještě spisovatelky, Tylda Meinecková (*Touhy*, 1919), Anna Maria Tilschová (*Město*, 1919) a Růžena Jesenská (*Cizinka*, 1920).¹³⁷ Šárecké román *Žebrák lásky* se také odehrává v exotickém prostředí a jedná se o příběh hrdiny Maxima Plerela, který je nešťastně zamilovaný do Kamily. Tento příběh má prvky psychologického románu.

Z jejích zamilovaných příběhů je třeba zmínit ještě román *Osiřelá* z roku 1924, odehrávající se na venkovském prostředí, a román *Za uměním*, které vydala pod jménem Marie Radoňová, „*zřejmě proto, aby unikla bdělému oku protektorátní cenzury, u níž měla vroubek za své vlastenecké sklony.*“¹³⁸ Román *Za uměním* byl její nejrozsáhlejším vydaným románem, obsahoval 604 stran. Knihu vydalo nakladatelství Romualda Prombergera, v edici *Zralé klasy*, pod pořadovým číslem 22.¹³⁹ Autorem všech obálek, které v této edici vyšly, byl malíř Aljo Beran.

Vrcholem díla prozaického díla Maryši Radoňové Šárecké je kniha *Pod Svatou horou*, ve které kronikářským způsobem líčila život drobných živnostníků v Příbrami. Kniha má autobiografický základ, inspirací pro hlavní postavu byl její otec Václav Bosáček. Jemu je také

---

¹³⁵ RADOŇOVÁ-ŠÁRECKÁ, Maryša, *Tichá láska*, Dekon, Praha, 1993, s. 5

¹³⁶ NOSOVSKÝ, Karel, *Soupis československé literatury za léta 1901-1925*, Svaz knihkupců a nakladatelů československé republiky, Praha, 1933, s. 456

¹³⁷ Databáze knih, dostupné online: <https://www.databazeknih.cz/edice/knihy-ceskoslovenskych-spisovatelu-8587/strana-1> [cit 01-01-2021]

¹³⁸ MOCNÁ, Dagmar: *Červená knihovna; studie kulturně a literárně historická*, Paseka, Praha 1996, s. 81.

¹³⁹ Databáze knih, dostupné online: <https://www.databazeknih.cz/edice/zrale-klasy-5632/strana-1> [cit. 01-01-2021]

kniha věnována: „Památce svého drahého otce, spoluvůrce této knihy, připisuje autorka.“¹⁴⁰ První vydání vyšlo v roce 1948 v Dělnickém knihkupectví a nakladatelství. Celkový náklad byl 3300 kusů. Kniha vyšla v pevné vazbě, měla 344 stran. Ilustroval Jan Rambousek, obálka byla vytvořena Vojtěchem Kubaštou.¹⁴¹

4.1.1 Osud hrdinův: Josef Jiří Švec

Pravděpodobně i díky manželovi se Šárecká začala zajímat o historii legionářů první světové války. V roce 1924 vydala krátkou, povídku o třiceti dvou stranách, *Osud hrdinův*, který líčí příběh legionáře a plukovníka Jiřího Švece. Ten se po vypuknutí první světové války hlásil jako dobrovolník do České družiny v Kyjevě. Největší slávu získal jako velitel osmé roty prvního střeleckého pluku, v červnu bojoval se svou rotou v bitvě u Zborova. Po této bitvě byl povýšen na poručíka a jmenován velitelem 3. praporu 1. pluku a další boje absolvoval v bitvě o Kazaň, bitvě o Penzu nebo bitvě o Lipjag. Jeho zásluhy jsou zdokumentovány v jeho deníku, který si psal a který končí bitvou u Zborova.¹⁴² Kromě deníků a řady fotografií po něm ale zbyla i pověst, kdy spáchal sebevraždu poté, co jeho vojáci odmítli splnit rozkaz zastavit postup bolševiků na Ufu a vyslovili mu nedůvěru. Zdrcený se k ránu 25. října 1918 zastřelil ve štábním vagónu, zanechal dopis na rozloučenou a jeho oběť přivedla legionáře k obnovení kázně.

O jeho hrdinských činech nejenom na frontě, ale především o tom, jak obětoval svůj život pro vítězství, líčí Švecův vřelý vztah k vojákům, kterým velel, byl jim oporou a oni pro něj byli v určitý moment zklamáním. Zásadním pramenem pro Šáreckou byli právě Švecovy deníky a také dopis na rozloučenou, ze kterého cituje poslední chvíle života a rozhodnutí svůj život ukončit.¹⁴³ Spolu se Šáreckou na knize pracoval Adolf Doležal, který knihu ilustroval.

Příběh plukovníka inspiroval Šáreckou natolik, že sepsala i divadelní hru *Josef Jiří Švec: hra v osmi obrazech z veliké války*, která se hrála v roce 1928. Nebyla ovšem sama, kdo v témže roce představil hru o tomto plukovníku o legionáři. Rudolf Medek, český spisovatel a voják

---

¹⁴⁰ Šárecká-Radoňová, Maryša, *Pod svatou horou*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, s. 5.

¹⁴¹ *Svět práce*. 02.06.1948. roč. 4, č. 22, s. 15.

¹⁴² ŠVEC, Josef Jiří. Deník plukovníka Švece. Příprava vydání Josef Kudela. Praha: Za Svobodu, 1929. 404 s.

¹⁴³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša a Adolf DOLEŽAL. *Osud hrdinův*. V Ml. Boleslavi: Karel Vačlena, 1924, 32 s.

taktéž sepsal Ševcův příběh, který vyšel pod názvem *Plukovník Švec*. Hra byla o třech dějstvích. Navázal na něj Viktor Dyk v roce 1929 kdy přepracoval Medkovo třetí dějství a v jehož hře Švec vystupuje jako karikatura názoru levicových legionářů. Medkova hra byla i zfilmována a Národním divadlem obnovena 25. října 2018 na Nové scéně.

Medkova hra byla divácky úspěšnější než drama Šárecké, a proto její hra ustoupila do pozadí. Sama Šárecká to komentovala v dopise z 9. září 1928 svému strýci Vojtěchu Kášovi:

„Irituje mě též úspěch Medkův, ne proto, že bych mu ho nepřála a ho nečekala, ale proto, že zatlačil úplně moji věc, doufejme, že jenom na čas a ne navždy. Dokud ho budou hrát, ani divadlo nám nepronajmou, zbývá tudíž jen venkov, a ten často také sáhne raději po něm, třeba je komplikovanější, poněvadž se dělá velká reklama.“¹⁴⁴

Minimálně v Příbrami se ovšem hra hrála, ve stejném dopise Šárecká zmiňuje vděk za to, že Vojtěch Káša viděl představení v divadle a také četl hru, jak jí sdělil v předcházejícím dopise.

O jiném dramatu z tvorby Maryši Šárecké nemáme prameny. Její zájem o historii se však začal rozvíjet dále a Šárecká našla další podnět pro svou tvorbu, která se začala vyvíjet úspěšnějším směrem než doposud.

---

¹⁴⁴ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 09.10.1928, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

4.2 Básnická tvorba

První básnická sbírka *Hlasy v proudu* vyšla Šárecké v roce 1917 v nakladatelství Bursík a Kohout. O rok později vyšly hned tři sbírky: *Mistr Bohuslav*, *Blaník a jiné básně* a *Vůně domova*. Rukopis poslední jmenované, *Vůně domova*, je uložen v Památníku národního písemnictví v Litoměřicích. Jedná se o soubor básní, věnované rodičům Šárecké a rodnému městu, Příbrami. Ve verších se vrací do dětství a do šťastných chvil, které ve městě, se kterým je spojována, především i díky románu *Pod svatou horou*, který o Příbrami pojednává, prožila.

Jedna z básní se přímo jmenuje *Příbram* a pojednává o tom, co město nabízí a co pro ni znamená. Příbram je dle Šárecké Mekka křesťanství díky poutnímu místu Svatá hora, která se tyčí nad městem přes 300 let, dále Šárecká opěvuje Příbram pro jeho hornickou tradici, ale především je pro ni místem domova jejího otce, místo, kam se vrací ve svých snech. Památce jejího dědy, Kašpara Bosáčka je věnována báseň *Hroby předků*, jiná, *Svět školačky*, je věnována slečně Filomeně Šmejkalové, Šárecké učitelce. *Vzácná návštěva* je báseň pro dědu Václava Proška. Ve sbírce jsou zařazeny i básně pro otce, matku nebo prababičku.

Dalším rukopisem, který se v Památníku národního písemnictví v Litoměřicích nachází, je Šárecké poslední vydaná sbírka, *Písně radosti*, která vyšla až v roce 1938. Sama autorka si svůj rukopis rozdělila na část „zábavnou“, kam patří například básně *Jaro mě vesele ševlí*, nebo *Jako ten zlatý klas...*, a sonety, kam zařadila báseň *Allelujah*, *Duše padlého*, nebo *Zázrak*.

Jedna z básní v této sbírce je věnovaná místu poutnímu místu Maková, kde dožíval její strýc, malíř Josef Bosáček, kterého v době, kdy tvořila tuto sbírku, dotovala. I v této sbírce se tedy vrací ke kořenům své rozvětvené rodiny.

4.3 Kulturně historické studie

Zájem M. Šárecké o inspirativní osobnosti v Československu odstartoval krátký životopis o sochaři Františku Bílkovi, které napsala už v roce 1908.¹⁴⁵ Ten byl vydán v beletristickém týdeníku Rok a byl to jeden z prvních textů, které Šárecká zveřejnila. Autorka v textu filozofuje nad otázkou, z čeho vzešlo umění, cituje Bílkovy přednášky a spisy, uvažuje nad významem jeho děl a pomocí textů jiných autorů, například Otokara Březiny, vysvětluje, jak na ni sochařova díla působí. V závěru své práce hodnotí: „*Před dílem F. Bílka uznáváme, jak málo je to – vládnout slovem. Myšlenkou básník, žalmista nekonečnosti světů, kresbou lahodný hudebník, v jehož tónech vše zpěvem se vlní. Kouzelník smutku hmoty – tak je naznačen tento sochař, jehož práce strhují k paradoxním závěrům...*“¹⁴⁶

4.3.1 Salony

Její soukromá učitelka na klavír, Helena Konrádová, matka dramatika a divadelního kritika Edmonda Konráda, ji zřejmě inspirovala a přiměla k tomu, aby se začala zajímat o minulost české vlastenecké společnosti.¹⁴⁷ Kniha *Salony* vyšla v roce 1920 v Praze u Topiče a byla věnována Josefě Poncové, profesorce Vyšší dívčí školy v Praze s hlubokou úctou. Maryša Šárecká přiznává, že během práce na této knize použila (aniž to samozřejmě tušila) metodu *oral history*, kdy mluvila s Boženou Augustinovou, Libuší Bráfovou, Helenou Konrádovou-Röslerovou, a Annou Lauermannovou, Andělou Randovou, Růženou Svobodovou, Evou Vrchlickou a Em. Lešetiským z Lešehradu. Díky J Bráfové se dostala do salonu Palackých a Riegrů, kde jí poskytl informace o tehdejší společnosti.¹⁴⁸ Zároveň čerpala z knih a pramenů od Prokopa M. Haškovce a Ant. Dolenského.¹⁴⁹ Šárecká v díle zkoumá vývoj

---

¹⁴⁵ ŠÁRECKÁ, Maryša. *O životě a díle sochaře Františka Bílka*. Praha: Rok 1908. 37 s.

¹⁴⁶ ŠÁRECKÁ, Maryša. *O životě a díle sochaře Františka Bílka*. In: MYSLÍN, Pavel. *Vlastní texty Františka Bílka a dobová kritika: 1896-1941*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012, s. 135.

¹⁴⁷ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985., s. 566.

¹⁴⁸ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Ozářené krby: vlastenecké rodiny české*. Praha: Dělnické nakladatelství, 1945, s. 12.

¹⁴⁹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Salony: s dobovými podobiznami*. Praha: Topič, 1920. s. 8.

evropských společenských salonů od středověku a vysvětluje, že „*první myšlenku vytvořit společenská střediska, salony, v nichž skvělé myšlenky mužů pojí se s grácií žen, dali staří truvéři, neboť opěvovati krásné ženy znamená učiniti je středem myšlenek a citů.*“¹⁵⁰ Zároveň se probírá tematikou salonů napříč dějinami přes renesanci, baroko, kulturu za vlády Ludvíka XIV. Kromě problematiky salónů ve své knize, na poměrně malém rozsahu 92 stran popisuje také kulturní a výtvarné dějiny, především ve Francii. Kniha je psána velmi čtivým jazykem, Šárecká spíše než dějiny v ní vypráví příběh a ze studie je cítit autorčina vášeň pro Francii, ke které po celý svůj život měla velmi silný vztah.

Ani na české salony nezapomněla, jejich vývoj mapuje od osvícenství, v duchu dobového odborného diskursu zatracuje germanizaci a připomíná Františka Josefa, hraběte Kinského, který nabádal českou šlechtu k tomu, aby se učila mateřskému jazyku. Šárecká má za to, že v prostředí české salonní společnosti nejspíš díky vlastencům „*nevládně sice ženský půvab a galantní rozhovor, ale kde uplatňují se snahy vážné, vědecké a národnostní, vlastenecké.*“¹⁵¹ Šárecká však sleduje i ochotnické zábavy, které pořádal Tyl a které daly podnět k prvnímu českému plesu, také české besedy, přednášky, první taneční besedu českou, ale taky salony soukromé a rodinné. Šárecká v závěru své práce píše, že společenský život u nás sice nešel v po stopách slavné éry svého největšího rozkvětu, ale a nikdy nevymizel úplně. Zároveň Šárecká v roce 1920 doufá, že se český salon opět obrodí a jeho sláva znovu nastane.

4.3.2 Milenky královské

Následovala kniha z roku 1925, která vyšla u nakladatelství Sfinx – Bohumila Jandy pod názvem *Milenky královské*, ve které se zabývá tématem do té doby málo probádaným, milenek vladařů. Jen málo těchto žen má místo v dějinách a většinou jsou zapomenuty. Otázky, které Šárecká klade a zároveň na ně nalézá řešení, jsou: jaký vliv měly na panovníka jeho ženy, dokázaly svého vlivu případně využívat? Bylo v nich více, než pouze krása, intriky a štěstí? Jsou milenky panovníků nositelkami míru a štěstí, nebo naopak rozpoutává rozbroje a ovlivňuje svého pána? Měly strach, že jednou přijde nová žena, která je nahradí a zároveň se zabývala i tím, co se s nimi stalo poté, co se tak stalo. Šárecká mapuje historii žen už od středověku,

---

¹⁵⁰ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Salony: s dobovými podobiznami*. Praha: Topič, 1920. s. 13.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 72-73.

od Francké říše, přes anglický rod Plantagenetů, milenky českých králů, například Přemysla Otakara II., ale i Jana Lucemburského nebo Karla IV. Rodu Valois věnovala jednu celou kapitolu, stejně jako jedné z nejznámějších milenek panovníků, Anně Boleynové, pozdějimanželky Jindřicha VIII. a královny Anglie, která stála za vznikem anglikánské církve a také je dodnes oslavovaná jako mučednice, která byla neprávem odsouzena k popravě.

Mimo ženy panovníků zemí se Šárecká v knize zaměřila i na milenky papežů, ačkoli jak sama poznamenává, „*milenky papežů byly většinou ženy neznáme, nebo dobře utajené, které mohly mít vliv pouze prostřednictvím svých dětí, ale čtyři ženská jména jsou přece známá v historii papežského Říma: Theodora, Marocia, Lukrecia a Julia.*“¹⁵²

Dále se Šárecká věnuje poměru Jindřicha IV. s Gabrielou d'Estrées, milostným vztahům Ludvíka XIV., Karla II., ruských carů nebo Napoleona, u kterého píše, že „*nadchnout ho mohla pouze tragédka, žena představující silnou vášeň a hrdinství, které cítil i v sobě.*“¹⁵³

Autorka nezapomněla ani na novodobé panovníky z 19. a 20. století, zmiňuje Napoleona III. s Miss Howardovou, Constance nebo La Paivou. Marie Rattazziová byla dle Šárecké důvěrnou přítelkyní nejenom Napoleona III., ale i prvního italského krále Viktora Emanuela. Zatímco Viktorovi Emanuelovi se své milenky tajit příliš nedařilo, belgický král Leopold II. měl natolik věrné poddané, že se o jeho mimomanželských vztazích mlčelo a tak se ví pouze o tanečnici Cleo de Mérode a jeho pozdější ženě, Karolíně, kterou si údajně vybral z obyčejného lidu.

Šárecká také líčí příběh Sedana, nemanželského dítěte císaře Maxmiliána I. Mexického, bratra Františka Josefa, který v Mexiku prožil lásku s donnou Conception Leguizano, se kterou prožil tři měsíce a slíbil jí, že se o ni i jejich potomka postará. Poté, co Maxmiliána v Queretaru popravili, Conception zemřela brzy po něm žalem a o jejich syna se začal starat mexický milionář Juan Bringas, díky kterému se Sedan dostal do Paříže, kde se z něj stal elegantní a žádaný krasavec, který velmi rád rozhazoval peníze, vydržoval si drahé milenky a prohrával velké sumy v hazardu. Za války se stal německým špiónem, který posílal listy psané

---

¹⁵² ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Milenky královské*. Praha: Dekon, 1997, s. 43.

¹⁵³ Tamtéž, s. 210.

neviditelným inkoustem přes Švýcarsko do Bruselu. Byl popraven pro zradu, stejně jako jeho otec.¹⁵⁴

Poslední příběh, který Šárecká vypráví je vztah Františka Josefa s Kateřinou Schrattovou, který autorka hodnotí jako velmi upřímný, který nebyl založený na erotice jako ostatní, které v knize zmiňovala, ale na přátelství, které Františku Josefu chybělo v jeho manželství s krásnou Sissi.

Maryša Šárecká se věnuje evropským dějinám z jiného pohledu, mimo fakta, která se dají podložit, pracuje i s pověrami, například u příběhu francouzského krále a římského císaře Karla Velikého a jeho příběhu o milence, jejíž jméno se nedochovalo, ale pro samou lásku k ní zapomínal vládnout. Když milenka předčasně zemřela, odmítl ji král pohřbít a trávil veškerý čas s jejím mrtvým tělem v kapli. Arcibiskup našel v jejích ústech kouzelný prst, po jehož vyjmutí se veškerá kouzelná moc přesunula na něj. Po tom, co ho arcibiskup ze zoufalství hodil do jezera, zamiloval si král jezero natolik, že u něj nechal vystavět palác. Tak dle pověsti, kterou Šárecká převyprávěla vznikly Čáchy.¹⁵⁵

Knihy je doplněná ilustracemi a portréty jednotlivých žen, o kterých autorka mluví, ale i uměleckými díly, které ilustrují dobu, jako to je například v kapitole *Napoleon jako milenec*, kde je otisknut obraz Sigmunda Freudembergera – *Mravy doby*. Šárecká však v této knize necituje a neuvádí zdroje a ani z dopisů nelze zcela vyčíst, z kterých pramenů čerpala. Nakladatel v doslovu zmiňuje, že osudy známých i méně známých milenek králů „*líčí barvitě díky znalostem, jež získala dlouhodobým studiem řady historických pramenů.*“¹⁵⁶

Knihy *Milenky Královské* byla také první knihou, kterou se rozhodla paní Boháčová znovu po Sametové revoluci vydat. Dle jejích slov jí dílo přišlo jako téma, které by mohlo

---

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 246-247.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 12.

¹⁵⁶ Pozn. o autorce od nakladatele in: ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Milenky královské*. Praha: Dekon, 1993, s. 259.

čtenáře zajímat. *To jsem tenkrát našla nějaké začínající nakladatelství Dekon¹⁵⁷ a to to vydalo.... To byla ale hezká knížka... Maryška si s tím dala opravdu velkou práci.*¹⁵⁸

4.3.2 Z kulturních dějin lidstva I. - V.

Jedno z nejvýznamnějších a nejspíše i nejzdařilejších děl M. Šárecké je cyklus knih, které vycházely v letech 1931 – 1938 pod názvem *Z kulturních dějin lidstva*. Právě zde našla Šárecká své místo v literatuře, protože popularizační historické práce, které byly kompilacemi z cizojazyčné literatury na tehdejšímu trhu chyběly¹⁵⁹.

- *Z kulturních dějin lidstva – Obrazy společenského života 1: Starověk* – 1931,
- *Z kulturních dějin lidstva – Obrazy společenského života 2: Středověk* – 1931, 486 stran
- *Z kulturních dějin lidstva – Obrazy společenského života 3: Renaissance a barok* – 1933, 620 stran
- *Z kulturních dějin lidstva – Obrazy společenského života 4: Rokoko* – 1937, 540 stran
- *Z kulturních dějin lidstva – Obrazy společenského života 5: XIX. Století* – 1938, 606 stran

Všechny publikace vydalo Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství Antonína Svěceného. Knihy byly v pevné vazbě s přebalem a autorem všech obálek byl Jiří Krejčí.

Šárecká se v knihách snaží co nejvíce zmapovat dějiny zkoumané doby a podat ji čtenáři co nejpodrobněji a čtivou formou. Během materiál velmi pečlivě sbírala a kvůli pramenům a zahraniční odborné literatuře podnikala cesty do Vídně či Berlína, jak napovídají dopisy z let 1933. Na konci všech knih jsou uvedeny zdroje, ze kterých autorka čerpala, a často se jedná

---

¹⁵⁷ Malé pražské nakladatelství, které působilo na českém literárním trhu v letech 1993-1995 a vydalo patnáct knih. Šárecké v roce 1993 kromě *Milenek královských* znovu vydali sbírku drobných próz *Tichá láska*.

¹⁵⁸ Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích, dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

¹⁵⁹ Musíme ovšem zmínit dílo S. K. Neumanna, *Dějiny ženy: populárně sociologické, etnologické a kulturně historické kapitoly.*, které vyšlo v roce 1999 u nakladatelství Otakar II., které svým rozsahem přináší jeden z nejkompexnějších pohledů na postavení a život žen. Toto dílo je velmi podobné těm, které Šárecká vydávala.

o francouzské historiky, například Ch. Dezobry¹⁶⁰, nebo A. Geffroy¹⁶¹. Autorka také velmi čerpala ze svých cest po Evropě, které podnikala s manželem Bořivojem Radoněm, například ve druhém díle, *Z kulturních dějin lidstva – Obrazy společenského života 2: Středověk* v osmnácté kapitole pod názvem *Dantova Florencie* popisuje Šárecká podrobně umění v Itálii, ale především vliv Dante Alighieriho, jednoho z nejvýznamnějších italských básníků, který výrazně přispěl k vývoji italského jazyka a také politické filozofie. Dle Šárecké byl Dante Alighieri největší genius středověku. Dante vytvořil v *Božské komedii* literární jazyk své vlasti. Z dopisů z cest, které psala svému strýci víme, že na svých cestách s manželem navštěvovali památky související s kulturním dědictvím literárních osobností. Proto také kromě studia pramenů v cizojazyčných publikacích vycházela Šárecká z vlastních prožitků v terénu. Další kapitolou zaměřenou na literaturu byla dvacátá třetí kapitola, pod názvem *Společnost Boccacciova dekameronu*, která pojednává, jak už název napovídá, o vlivu díla *Dekameron*, které Giovanni Boccaccio psal v letech 1348 až 1353, především vliv na samotného autora.

„Tehdejší společnost, jež přežila právě morovou katastrofou, odcizila se duši básníka, který se nedovedl nadchnouti pro ohavné cizí módy (...) móda a nevkus zbohatlíků, kterým náležela vláda nad světem, zatlačily vládu ideálu. Proto se stal básník, který nemohl žít bez ideálu, z malíře soudcem té bujné společnosti, která se nedovedla zřít svých groteskních mód, elegantních neřestí ani nákladných vášní, a proto utopil v pobožnůstkářství a britkých kritikách svůj romantický vzlet, který se kdysi zrodil u nohou Fiammettiných.“¹⁶²

Kromě Dante Alighieriho a Giovanni Boccaccia a jejich vlivu na literární kulturu ve středověku, se Šárecká v tomto díle věnovala klášterní společnosti, feudálnímu světu, rozkvětu Byzance, rytířskému životu na středověkých hradech, maurskému Španělsku, papežské vládě, křižáckým výpravám a rytířskému kultu žen, slávě turnajů, situaci na královských a knížecích dvorech, nezapomněla ani na Prahu a slavné doby Pražského hradu. Tento díl končí kapitolou *Umírající rytířství*.

---

¹⁶⁰ Louis Charles DEZOBRY (04.03.1798-14.08.1871) byl francouzským historikem a romanopiscem, vydal celkem sedm knih zabývajících se římskými dějinami.

¹⁶¹ Mathieu Auguste Geffroy (21.04.1820-16.08.1820) byl francouzským historikem, zaměřujícím se převážně na zahraniční historii, studoval především germánské a skandinávské dějiny.

¹⁶² ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Z kulturních dějin lidstva*. Praha, 1931. s.480.

Šárecká se i v těchto publikacích věnovala otázce žen, tématu, které jí bylo celoživotně blízké, a vztahům žen a mužů. Ve druhém díle se tomu věnovala například v kapitole *Rytířský kult ženy*, ve které vysvětluje, jaký vliv měly ženy na rytíře.

Ve stejném duchu se nesou i zbývající svazky *Z kulturních dějin lidstva*. Z období, kdy je Šárecká psala, ze máme dochované i dopisy jejímu strýci Vojtěchu Bosáčkovi, kde se o práci několikrát zmiňuje. Například 9. února 1933 zmiňuje, že nemohla odpovědět na dopis, protože „*dodělávala svůj III. díl, který nyní dopisuji, t. j. jeho poslední kapitolu. Starosti o maminku a různé posmrtné záležitosti mě zdržely tak, že jsem teprve k 15. lednu odvedla další část rukopisu. Mezitím mi chodily denně korektury sloupcové i zlomené, teď, když bych spíše měla čas, nechodí nic, poněvadž poslední dávka není dosud vysázena. Vyjdeme tedy zase jako loni asi v březnu, neboť teprve příští týden budu definitivně hotova. Pak si trochu oddechnu. Však mi dal tento díl hodně práce, bude mít na 38 archů tiskových, čili okolo 600 stran. Práce to byla veliká a stále přerušovaná různým soužením, takže si ráda odpočinu, než se pustím do dalšího dílu.*“¹⁶³

Z dalšího dopisu, datovaného k 22. březnu 1933 se dozvídáme, že třetí díl dopsala 15. února, a proto může vyjít až v dubnu, což Šáreckou trápilo.

„*Takové zbytečné protahování mě nepovzbuzuje k další práci, ačkoli bych to chtěla mít už z krku. Na druhé straně však mohu mít radost z morálního úspěchu.*“¹⁶⁴

Recenze však byly velmi lichotivé, především od čtenářů:

„*Každou chvíli mi někdo vypravuje, že slyšel o mé práci pochvalně hovořit v restauraci, parku, atd. Nejvděčnější čtenáři jsou lékaři, pak profesori, malířky, atd!*“¹⁶⁵

Profesorka Marie Omelčenkova v časopisu *Ženská rada* napsala recenzi na třetí díl, *Reneissance a baroko*, kde je dílo velmi chváleno. Knihy se čtou lehce, jsou velmi zajímavé.

---

¹⁶³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 09. 02. 1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁶⁴ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 22.03.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁶⁵ Tamtéž.

Označuje Šáreckou jako pilnou a neúnavnou a obdivuje bohatství vědeckého materiálu, které autorka používá.¹⁶⁶

Odbyt knih byl natolik velký, že nakladatelství Šárecké přislíbilo čestný dar. Po vydání třetího dílu Šárecká nedělala dle svých slov skoro nic, kromě toho, že se hned začala připravovat na další díl. Studovat prameny i tentokrát plánovala v Berlíně a ve Vídni. Na tuto edici Šárecké knih se i dle dopisu z 28. dubna 1933 dělala „pořádná reklama. (...) ač ještě není ve výkladě, ani u knihkupců, prodalo se 250 výtisků. Jen aby to tak potrvalo!“¹⁶⁷

V témže dopise zmiňuje Šárecká i recenzi, která se k ní dostala od čtenáře:

„A teď Vám povím věc, která mě nesmírně pobavila a pobaví jistě i Vás. Soc. demokratická revue Nová Svoboda, tedy list strany, kde nyní vydávám, přinesla v 20. čísle z minu. soboty (21. dubna) v rubrice Dopisy čtenářů útok na nakladatelství, kde dokazuje autor skrývající se pod pseudonymem Pavel Sojka, že se nakladatelství odchýlilo od svého původního programu vydávat tendenční socialistickou literaturu a že vydává romány a díla naprosto nemarxistická. Mezi jiným tam píše toto: Dnes, kdy podnik asi vzkvétá (v tom se náhodou ten pán mýlí), tlačí se k němu jak se zdá, duchovní i společenská elita, která ovšem znamená větší obrat a zisky. Vydávat Forda nebo hluboké studie o finanční vědě znamená přece jen přístup do lepší placené schopné společnosti. Říká se také, že pod jménem Maryši B. Šárecké která vydává v Dělnickém nakladatelství mnohasvazkové epochální dílo o kulturních dějinách lidstva o kteréto autorce se jinak nic neví, skrývá se pod pseudonymem jednoho slavného historika. Toto dílo stává se prý vítanou universitní studijní pomůckou pro mladé historiky – pak mluví o jiných věcech, a na konec praví: nakladatelství vydávající Qrmelu, Rosůlka, Mussnerovou, Šáreckou, Forda atd. nemůže být representem socialistického kulturního snažení“

Jaká uznání větší si mohu přát, a to tím spíše, že to není reklama, ale útok? Kdosi (dr. Vávra, který mě zná od studentských let) si připravil sice na to odpověď jako důkaz mé jsoucnosti, ale ani já ani nynější šéf nakladatelství netoužíme po tom, aby byla otištěna. Mnozí lidé by tím snad

---

¹⁶⁶ Marie Omelčenková, *Ženská rada*, 1933, č. 9, roč. 9, s. 214.

¹⁶⁷ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 28.04.1933, Vojtěchu Kášovi,, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

ztratili respekt k věci a mně se docela líbí, když mě mají za slavného historika. Rozhodně té věci asi využiji pro reklamu.“¹⁶⁸

Stejný článek citovala i v dopise nezjištěnému, pocházející z 20.05.1933, ve kterém si dává za vinu, že je neznámou autorkou a že vůbec nechodí do společnosti, a proto ji její čtenáři neznají.¹⁶⁹

Další díl, *Rokoko*, vyšlo o čtyři roky později, v roce 1937 a ačkoli z doby, kdy vycházelo, nemáme dochované žádné dopisy, ve kterých by Šárecká s někým podrobnosti jeho vydání, už v roce 1933 měla sedm kapitol, jak sděluje Vojtěchu Bosáčkovi v dopise z chalupy v Sedlci:

„Moje rokoko ještě příliš nepokročilo, mám teprve sedm kapitol, ale teď snad už mi to půjde lépe, když jsem trochu zapracována. Dosavadní díly, zejména poslední, se velice líbí a jsou obdivovány i lidmi, jejichž úsudek mi musí lichotit. Nové vydání bych však nerada chystala, dokud nejsem hotova s celou prací. Zatím si odpočinu v zahradě, budu zalívat a duševně nic nedělat.“¹⁷⁰

Čtvrtý díl se zabýval tématy jako jsou například salony velkého světa a kavárna Evropy, Absolutismus, českým zámekům, parukám, nebo revoluční Paříži. Opět psala o historii komplexně, ale zaměřovala se na témata, která jí byla blízká.

Jako poslední v cyklu *Z kulturních dějin lidstva* vyšla v roce 1938 pátá kniha s podtitulem XIX. století. Poté se autorka věnovala psaní prozaických románů, *Pod svatou horou*, vzpomínkou na svého otce a město Příbram, a poslední prozaické dílo jí vyšlo v roce 1944, román *Za uměním*. V roce 1945 vyšla Šárecké poslední kniha, *Ozářené krby*, která se opět řadí ke kulturně historickým pracím.

---

¹⁶⁸ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 28.06.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁶⁹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 20.05.1933, nezjištěnému, Památník národního písemnictví, Praha.

¹⁷⁰ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 28.06.1933, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

4.3.3 Ozářené krby

Poslední vydanou knihou spisovatelky Maryši Radoňové Šárecké byla kniha *Ozářené krby* s podtitulem *Vlastenecké rodiny české*. Dílo vyšlo u Dělnického nakladatelství v roce 1945 a Šárecká ho věnovala památce Gustava Erharta, který v roce 1940, ku příležitosti jejich padesátých narozenin, sepsal její dosavadní životopis, a se kterým ji s největší pravděpodobností pojilo přátelství.

V předmluvě autorka vysvětluje, že kniha vznikla, aby představila národu pozitivní příklady minulosti, a konstatuje, že kniha nemohla dlouhou dobu vyjít, protože řadu měsíců byla u cenzury, kde bylo rozhodnuto, že její vydání se zamítá. Kniha vznikla ze snahy národu přiblížit velké muže, ať politiky, umělce nebo literáty, a představit je v druhém úhlu pohledu, než je doposud měli šanci poznat, v jejich soukromém životě, v kruhu jejich žen a dětí. Protože se sama období národního obrození nezažila, opírá se o vzpomínky členů a přátel rodiny, paměti tištěné i rukopisné a o všechny přístupné a věrohodné prameny.

Zároveň se v předmluvě svěřuje s jejími vlastními vzpomínkami na umělce, se kterými se během svého života, a především v dětství mohla setkat a kdo ji formoval k tomu, aby se z ní samé stala spisovatelka a zasvětila svůj život literatuře. Zmiňuje například Josefa Sokola, v němž její otec viděl svůj vzor a také vzor učitelstva. Také vzpomíná na svou učitelku klavíru, Helenu Konrádovou Rösslerovou, která ji v mládí prováděla pražskými salony. V patnácti letech přišla poprvé do rodiny Mikoláše Alše, se kterými její rodina měla velmi vřelé vztahy, její strýc, malíř Josef Bosáček s ním spolupracoval. Šárecká si je plně vědoma, že díky osobním vzpomínkám potomků rodin vlastenců je kniha úplná a má kvality, které se jí dostaly.¹⁷¹

Kniha začíná rodinou Františka Palackého, pokračuje u Františka Škroupa, dalšími rodinami jsou Náprstkovi, Fričovi, Riegrovi, Purkyňovi, Fügnerovi, Bedřich Smetana s rodinou, Mánesovi, Braunerovi, Trojanovi, Sokolovi a rodina Alšova, Bratří Grégrů a barona Villaniho. Zajímavé je, že v kapitole o Mikolášovi Alšovi Šárecká zmiňuje i svého strýce, Josefa Bosáčka, který byl Alšovým spolupracovníkem:

„Jeho jméno se objevovalo v ilustrovaných novinách, kalendářích, knihách a konečně i na fasádách pražských a plzeňských domů, jejichž sgrafitovou výzdobu navrhoval, hlavně pro

---

¹⁷¹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Ozářené krby: vlastenecké rodiny české*. Praha: Dělnické nakladatelství, 1945, s. 14.

architekta Štecha, a dával prováděti jinými malíři, z kterých nejvíce ho uspokojoval Josef Bosáček.“¹⁷²

Knihy byla čtenářsky velmi oblíbená, sama autorka v dopisech zmiňuje, že setkávala s chválou z řad čtenářů, např. v dopise Vojtěchu Bosáčkovi, ze dne 21. 12. 1954 zmiňuje, že šofér, který ji vezl do nemocnice za jejím bratrem, když zaslechl, že je spisovatelkou Šáreckou, „Přizval se, že četl mé *Ozářené krby*.“¹⁷³

V *České osvěte* z roku 1946 se o *Ozářených krbech* píše: „*Knihy je psána přístupnou formou, má mnoho fotografií a hodí se do všech knihoven.*“¹⁷⁴ Z dnešního pohledu je zřejmé, že autorka k tématu přistupuje značně nekriticky a bez studia archivních materiálů. Knize se ve své diplomové práci *Manželky českých politiků v 19. století* věnovala Jitka Burešová, která poukazuje na fakt, že informace jsou často nepřesné nebo zkreslené.¹⁷⁵

Šárecká však i v tomto případě poskytuje seznam zdrojů a literatury, ze kterých čerpala, a uvádí ho na straně 493. Zároveň uvádí i seznam vyobrazení, které se v knize také objevují a které získala ze soukromých zdrojů rodin, se kterými na knize spolupracovala. Sama přiznávala, že spolupráce s rodinami na knize také ne vždy byla jednoduchá. Například v památníku národního písemnictví se objevuje dopis nezjištěné, ve kterém si Šárecká posteskla, že její práce pokračuje velmi pomalu, u práce na rodině Antonína Dvořáka má 100 stran, ale nemůže docílit kontaktu s rodinou, takže její práce stojí.

„*Všude není tolik ochoty, jako bylo u Vás, proto jsem se rozhodla udělat ještě pár kapitol a dále už nepsat.*“¹⁷⁶

Tento vzkaz je však zavádějící, protože dopis je datován k roku 1952 a to už kniha *Ozářené krby* byla sedm let vydaná. Domníváme se tedy, že Šárecká chtěla vydat další díl, stejně jako u předchozích knih. Ovšem politická doba, ve které se mezitím země ocitla, ji to

---

¹⁷² Tamtéž, s. 405.

¹⁷³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 21.12.1954, Vojtěchovi Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁷⁴ *Česká osvěta*, roč. 39, 1949, č. 9-10. s. 473.

¹⁷⁵ BUREŠOVÁ, Jitka, *Manželky českých politiků v 19. století*, České Budějovice 2008. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta. Historický ústav. Vedoucí práce Mgr. Zdeněk Bezecný, PhD.

¹⁷⁶ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 26.09.1952, nezjištěné, archiv Památníku národního písemnictví, Praha.

nedovolila. Šárecká po knize Ozářené krby už nic nevydala, pouze v roce 1948 vyšel dotisk románu *Pod svatou horou*.

I přesto však Šárecká tvořila. Psala „do šuplíku“ a minimálně z dopisů Vojtěchovi Bosáčkovi, se kterým sdílela myšlenky na Boha a v dopisech si navzájem vysvětlovali vlastní chápání Bible, sdělovala, že napsala román *Světlo z Nazaretu*. Ovšem ani to, vzhledem k tématu, o kterém byl román napsán, nikdy nevyšlo. Jeho strojopis, který obsahuje 801 listů je uložen v Památníku Národního písemnictví v Praze.

4.4 Světlo z Nazaretu – nevydaný román

Román *Světlo z Nazaretu*, ke kterému se nejspíše nechala inspirovat během společné cesty do Jeruzaléma, věnovala Maryša Šárecké svému manželovi.

„Památce svého drahého manžela kontradmirála Bořivoje Radoně,

Pověnuji toto dílo, které je plodem víry nám oběma společné.“¹⁷⁷

Hned na začátku knihy popisuje Šárecká svůj vztah k víře, která ji neopustila ani v době, kdy se změnil pohled na svět z duchovního na materialistický a kdy jí víra nemůže dát odpovědi na otázky po smyslu a účelu života. Dle autorky stále ještě žijí lidé, kteří chápou, že lidstvu je třeba hodnot nadosobních, síly duševní, které vyvěrá z Ducha, který dává víru v dobro, spravedlnost a vyšší smysl života, které přesahují meze krátkého lidského bytí. Postava nazaretského rabího k sobě přitahuje touhy všech, kteří hledají cestu k poznání tohoto vyššího smyslu života a jeho nadpozemského cíle, a proto se snaží pochopit jeho prosté učení. Objasnit je a co nejvíce přiblížit dychtivým srdcím, je účelem této knihy. Autorka se snažila učinit tak způsobem co nejprostším, a ačkoli tento způsob občas odpovídá spíše dnešní, nežli vzdálené době, je to proto, „aby tím více vysvitl vnitřní smysl Jeho učení, nedotčený příměsky, které snad na ně nanesly věky a aby vynikla nedozírná hloubka i mystická krása ideálů dosud nepředstižených.“¹⁷⁸

---

¹⁷⁷ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Světlo z Nazaretu*. Román, strojop. s rkp. úpravami, 801 list, Památník národního písemnictví, Litoměřice.

¹⁷⁸ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Světlo z Nazaretu*. Román, strojop. s rkp. úpravami, 801 list, Památník národního písemnictví, Litoměřice.

Beletristickou formu zvolila Šárecká dle vlastních slov proto, že umožňuje vylicít děj v Bibli jen zlomkovitě zachycené tak, jak se asi udály nebo udáti mohly. Hlavní její snahou bylo podat děj, který se odehrál okolo osoby Krista všem přístupnými, podat jejich živý a plastický obraz v rámci prostředí, společenského zřízení a kulturních poměrů nově vznikající epochy lidstva.

Na románu spolu s Šáreckou spolupracoval JUDr. Čeněk Vidlák, který jí pomáhal s duchovními podněty v díle a také JUDr. Rudolf Fiedler, který jí pomáhal se stránkami epickými a s některými scénami v díle.¹⁷⁹

Otci Ludmily Boháčové věnovala Šárecká práva na tento její poslední román. „*Bylo to takové její rozloučení s manželem a vlastně i životem.*“¹⁸⁰

---

¹⁷⁹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša Vojtěchu Bosáčkovi, 25.04.1956, soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

¹⁸⁰ Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích, dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

4.5 Pod Svatou horou

K jedním z nejvýznamnějších a nejpobulárnějších děl Šárecké patří bezesporu román *Pod Svatou horou*, který v roce 1940 vydalo Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství v Praze. Tento román vyšel v dalších dvou vydáních, v roce 1948 a v roce 2005.

V rámci předmětu *Textologie a literární archivnictví* jsem porovnávala první dvě vydání a textologické úpravy mezi nimi. Hned na první pohled si můžeme povšimnout, že zatímco v prvním vydání jsou kapitoly očíslovány, ve druhém je Šárecká pojmenovala, podle toho, kam se zrovna příběh směřuje. Kromě pravopisných změn je druhé vydání více knižní a jazykové úpravy, ač drobné, jsou mnohem více zdobené, jak tomu odpovídal trend, který se v té době v literatuře objevoval. Z dopisů Vojtěchu Bosáčkovi z 21. prosince 1956 se dozvídáme, že Maryša Šárecká doufala a snad jí i bylo přislíbeno další vydání ještě za jejího života, ale nikdy k tomu nedošlo, zmiňuje se v něm v dopise V. Bosáčkovi s tím, že i do dalšího vydání plánovala autorské změny a dokonce i přidat kapitolu:

„Článek o otčenáši je velmi dobře psán a zajímavý, ale sám o sobě jako vzpomínka. Mně se do knihy nehodí a nevím, jak bych jej tam vpašovala. Mohl by snad vyjít jednou současně až by došlo na Svatou Horu, která znamená naději na nové vydání jako žádosti z mých knih.“¹⁸¹ Zmínka o otčenáši je pravděpodobně reakce autorky na článek z dřívější komunikace s Vojtěchem Kášou, která se nám bohužel nedochovala, nebo se autorce této diplomové práce nedostala do rukou.

Třetího vydání se kniha dočkala až v roce 2005, kdy ho jako svou 923. publikaci vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří. Kniha vyšla u příležitosti 100. výročí povýšení Svaté hory na baziliku. Text třetího vydání je původní z roku 1940 bez redakčních úprav.

Na příběhu Šárecká spolupracovala se svým otcem, Václavem Bosáčkem, na základě, jehož vyprávění román vznikl. Líčí život v Příbrami a částečně v Praze ke konci 19. století a Václav je v něm hlavním hrdinou. Příběh začíná 15. srpna 1864, seznamujeme se s rodinou Vondráčkových, ve skutečnosti však Bosáčkovými, kteří žili v chalupnických domcích pod Svatou horou. Rodina dámského krejčího Kašpara Bosáčka se skládala z osmi členů, kromě

---

¹⁸¹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša 21. 12. 1956, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázničkové, Příbram.

otce a matky měli pět synů, Vincenta, Františka, Karla, Josefa, a Václava a na výměnku s nimi žila ještě Kašparova matka, babička, která zemřela na následek agresivního nádoru. Její úmrtí je zaznamenáno i v knize jako součást příběhu. Zmiňují se zde i o dceři, Otylce, která, stejně jako v reálném životě, bohužel do roka zemřela. Kniha sleduje Václavovo dětství, včetně jeho vrtochů a rošťáren, odchod do Prahy na studia, přes jeho tříletou praxi jako venkovského učitele, až k tomu, jak se dostal k učitelství na Vyšehradě a poté se stal ředitelem na škole sv. Štěpána v Praze. Maryša se v příběhu objevuje také jakožto dítě a díky tomuto příběhu se dozvídáme, že její rodiče měli mít ještě syna, jejího staršího bratra, o kterého bohužel přišli. Šárecké bratr Václav se v knize neobjevuje.

Velká část prostoru ve vyprávění je věnována strýci Šárecké, Vincentu Bosáčkovi, v knize Vincentu Vondráčkovi, který se stal knězem. Jeho kněžskou dráhu sledujeme ve vyprávění už od útlého dětství, kdy se z velké ambice matky, která se rozhodla obětovat svého prvního syna, tak jak to bylo správně ve Starém zákoně, Bohu, odvedla ho samotného do Prahy, kde ho nechala učit se v Klementinu. Ačkoli z počátku malý Vincent trpěl steskem po domově, velmi brzy přijal své životní poslání složit Bohu a stal se bratrem, ke kterému ostatní vzhlíželi.

Šárecká měla k tomuto strýci velmi blízko. Nejenom proto, že byl knězem, a ona měla ke křesťanství vždy velmi blízko a byla věřící. Můžeme se dokonce domnívat, že tak silný vztah k Bohu měla i díky strýci Vincentovi. Její otec měl s Vincentem také nejužší vztah, ze všech bratrů. V jedné z kapitol se však Šárecká dopustila skandálu, kdy popsala, že její strýc, kněz Vincent měl velmi vřelý vztah k jeho hospodyni, který snad i přerostl v lásku. Irena Lázničková dokonce podotýkala, že v rodině tato kapitola způsobila rozpaky, protože se jednalo o rodinné tajemství, které Šárecká prozradila ve svém díle.¹⁸² Vincentova matka však tento počínající vztah včas utnula, protože Vincent byl knězem a měl sloužit výhradně Bohu. Dle dopisu Vojtěchu Kášovi, ze dne 21. prosince 1956 se na Šáreckou i kvůli této kapitole snesla kritika:

„Tu kritiku z r. 1940 jsem četla již tenkrát a možná, že jsi mi ji sám poslal. Je zajímavé, že se poskládá za nemožné a neuvěřitelné, co skutečně se stalo a skutečně procítěno a prožito bylo. Potvrzuje to mé přesvědčení, že nejuvěřitelnější romány píše sám život. Ve Svaté hoře jsem vůbec nic sama nevymyslela, jenom jsem si dovolila čistou, mladistvou lásku z první hospodyně strýce Vincka, Kučerové, která byla výtečnou kuchařkou dříve u Lobkoviců. Babička

---

¹⁸² Irena Lázničková, 06. 07. 2021, Příbram, osobní setkání.

skutečně ono soužití přetrhla z obavy, které jsou tam naznačeny. Strýci Vinckovi tím nijak neposloužila, protože tak dobrou poctivou a oddanou hospodyni již nikdy nenalezl,“¹⁸³

Kritiku, o které Šárecká hovoří, se nám bohužel nepodařilo v originále dohledat, ale v příloze č. 11 najdeme její přepis Vojtěchem Bosáčkem, který ji posílal Šárecké.

V roce 1953 vycházela Svatá Hora jako román na pokračování v Americe:

*„V červnu jsem dostala z Ameriky dopis od osmdesátileté pí. Koubové, již dal Quido Maria mou adresu a z výstřižku Svornosti, jež mi poslala, jsem zjistila, že v roce 1953, tedy před čtyřmi roky, vycházela tam má Svatá hora na pokračování k radosti příbramských krajanů. Jistě jsi si nikdy nepomyslel, že o Tvých rodičích se bude psát za mořem a jistě budeš mít z toho radost i když jsou tam nesmysly, které jsem v dopise opravila (např. že jste byli vychováni v sirotčinci, že jsem dcera Toníka, atd.) finanční efekt z toho není žádný, neboť z Ameriky nikdy nic neplatili i před velkou jen paušál 25.000 Kč ročně za vše, co přetiskli z našich autorů.“*¹⁸⁴

Ludmila Boháčová, však vzpomíná, že sestřenice její babičky s rodiči odešla do San Francisca, kde české knihy hojně vycházely:

*„V Americe, zejména v San Franciscu bylo hrozně moc Čechů. Ta komunita se držela spolu a vycházely tam české knihy a oni učili své děti česky. Já to vím z druhé strany, moje babička tam měla sestřenicí a její rodiče tam odešli když jí bylo asi dvanáct. Ona si s mnou babičkou dopisovala celý život a několikrát tu i byla. Takže z této strany vím, že tam byla komunita Čechů, která žila pospolu.“*¹⁸⁵

V památníku národního písemnictví se nachází dopis z 26. října 1949, adresovaný Františkovi Salesiovi Frabšovi, ve kterém Šárecká sděluje, že by se ráda zúčastnila jeho literárního večera, který se konal 18. listopadu a na kterém se četl úryvek z románu *Pod svatou horou*.

---

¹⁸³ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 21.12.1956, Vojtěchu Bosáčkovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁸⁴ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 17.11.1957, Vojtěchu Kášovi, soukromý archiv Ireny Lázníčkové, Příbram.

¹⁸⁵ Osobní rozhovor s Ludmilou Boháčovou v Praze – Nuslích dne 05.07.2022. Soukromý archiv autorky.

„Myslím, že v každém případě bude lépe, když vybranou pasáž z mé „Svaté hory“ přečte dobrý recitátor, nebo recitátorka. Podle mého úsudku by přicházely v úvahu tyto kapitoly: buď kapitola svatební, tj. 27, nebo „šicovské manévry“ z kapitoly 4, ač místa: „Když se vrátil z císařské parády, které se musil jako ostrostřelec účastniti, hlásil Kašpárek ženě“ atd. až do konce kapitoly. Anebo umírání Kašpárkovo, tj. celá kapitola 20, kterou mám nejradši, ale to nerozhoduje.“¹⁸⁶

Dále dodává, že poměrům, ve které zrovna žila, by nejvíce odpovídalo vyličení hornické slavnosti se skutečnou historií příbramských dolů z kapitoly 13.¹⁸⁷

V románu se objevují i slavné osobnosti české literární historie, například v jedenácté kapitole Václav navštěvuje svého strýce Vincenta v Praze a ptá se ho na Jaroslava Vrchlického:

„A co dělá ten Emil Frída, co pořád psal básně?“ ptal se Václav.

Vincek mávl se smíchem rukou. „Kdepak ten už je! Byl tu jen asi půl roku a pak utekl. A dobře udělal, zdejší život pro něho nebyl.“¹⁸⁸

Emil Frída, později Jaroslav Vrchlický, opravdu studoval pražský arcibiskupský seminář ve stejných letech, jako Vincent Bosáček, a mohli se tedy skutečně znát. Dále se v knize v epizodních rolích objevují Václav Beneš Trebízský nebo Václav Rais.

4.5.1 Dějiny každodennosti ve Svaté hoře

Kromě rodinné historie se kniha zabývá tématem života obyčejných lidí. Dalo by se říci, že se autorka v díle věnuje dějinám každodennosti v období druhé poloviny 20. století nejenom v Příbrami, ale obecně na české vesnici.

Pod pojmem každodennosti představujeme „souhrn všedních, pravidelně se opakujících (tzv. repetitivních), a proto předvídatelných lidských činností, které jsou základem soc. reprodukce individua, malé skupiny a takto zprostředkovaně celé společnosti, činností, které se řídí známými, většinou však nepsanými normami a pravidly, jsou spec. časově a prostorově

---

¹⁸⁶ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša, 26.10.1949, F. S. Frabšovi, Památník národního písemnictví, Praha.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Pod Svatou Horou: obraz ze života*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. Beletrie (Karmelitánské nakladatelství), s. 139-140.

uspořádány a jejich vykonávání předpokládá určitý objem vědění fixovaný v tzv. běžném vědomí (zdravém rozumu, common sense) a vyjadřovaný běžným jazykem.“¹⁸⁹ Pavel Horák v knize Jany Čechurové a Jana Randáka *Základní problémy studia moderních a soudobých dějin*, vysvětluje, že dějiny každodennosti historii navrátili „lidskou tvář“.¹⁹⁰

To platí i pro tento román Maryši Šárecké zaměřený na maloměstské obyvatelstvo žijící v hornické oblasti. K dějinám každodennosti můžeme přistupovat ze dvou úhlů, dějiny každodennosti můžeme zkoumat v nejširším slova smyslu dějin kultury, ale také se můžeme zaměřit na činnosti, rituály a stereotypy ve všedním životě. Přesně tak postupuje Šárecká v románu *Pod svatou horou*.

Jako čtenáři jsme svědky hned několika rituálů, které byly pro tehdejší společnost naprostou samozřejmostí. Jako příklad můžeme uvádět rituály probíhající u narození či u úmrtí postav v knize. V šesté kapitole se Václavovi narodí poslední bratr Antonín a jsme tak svědky křestního rituálu, kdy se děti křtily hned po porodu, aby nezemřely bez křtu.

„Už je to šťastně odbyto, pane doktore,“ hlásila Hrachovcová. Václav nevěděl sice, co by mělo být šťastně odbyto, ale zaradoval se, usuzuje z veselého tónu Hrachovcové, že je mamince lépe.

„Je celý modrý a ani nezapláče,“ slyšel mluvit Hrachovcovou. „Živ je, ale nevím, zda vám vydrží,“ řekl doktor.

„Jen aby neumřel bez křtu!“ vzdychla slabým, sotva slyšitelným hlasem matka.

Z ostatního hovoru vyrozuměl Václav, že se již doktor chystá k odchodu, a vytratil se proto od dveří. Brzy za doktorem vyšla i Hrachovcová s jakýmsi bílým balíkem v náručí,“¹⁹¹

Kromě narození, jsme jako čtenáři svědky dalších životních rituálů, jako je smrt, svatba, školní docházka, nebo otázka víry, ale také hornické parády anebo ohlasu pražského kulturního

---

¹⁸⁹ PETRUSEK, Miroslav. Každodennost – Sociologická encyklopedie. (online). 2017 (cit. 28-04-2020). Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ka%C5%BEdodennost>

¹⁹⁰ HORÁK, Petr. *Dějiny každodennosti* in ČECHUROVÁ, Jana a Jan RANDÁK. *Základní problémy studia moderních a soudobých dějin*. Praha: NLN, Nakladatelství lidové noviny, 2015, s. 699.

¹⁹¹ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Pod Svatou Horou: obraz ze života*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. Beletrie (Karmelitánské nakladatelství). s. 79.

života. To vše vnímáme, ačkoli je kniha psaná er-formou, očima dospívajícího Václava, hlavního hrdiny této knihy, což knize přidává na čtivosti.

Šárecká se díky této formě vyprávění, kterou se lehce dotýká dějin každodennosti dotýká žánru dějin, které se říká pop history.

4.6 Maryša Radoňová Šárecká jako překladatelka

Pro svou velmi dobrou jazykovou vybavenost Maryša Radoňová Šárecká pracovala na Pražském hradě jako překladatelka z francouzštiny a také se jí na počátku její literární dráhy naskytlo několik příležitostí překladů francouzských literárních děl.

V roce 1908 vyšel první překlad na kterém pracovala, *Paměti* od slavné Manon Roland, manželky girondinského poslance a slavné postavy první fáze Velké francouzské revoluce, Marie Rolandové, popravené jakobíny. Bylo to poprvé a naposledy, kdy se mohla české čtenářská veřejnost seznámit s alespoň částí jejich memoárů. Kniha vyšla u nakladatelství R. H. Sokol.

O jedenáct let později vyšel překlad knihy Joséphina Péladana, *Vítězství manželovo*, přeloženo taktéž z francouzštiny u Nakladatelského družstva Máje v roce 1919.

V letech 1923 a 1924 vyšly u nakladatele Josefa R. Vilímka dvě knihy francouzského spisovatele Louise Hémona, nejprve *Maria Chapdelainová* a poté *Ona kráska...*

Všechny tyto překlady jsou uvedeny v *Soupisu Československé literatury za léta 1901-1925* který vydal Svaz knihkupcův a nakladatelů československé republiky v Praze II., Spálená ulice č. 9.¹⁹²

Dále se Maryša Radoňová Šárecká podílela na překladu divadelní komedie pro loutky o třech jednáních *Kometa krále Mirambola*, které vyšlo v nakladatelství Duranty v roce 1912 a ve sbírce *1000 nejkrásnějších novell 1000 světových spisovatelů* přeložila z italštiny

---

¹⁹² Autorský dotazník Svazu knihkupcův a nakladatelů Československé republiky týkající se *Soupisu československé literatury za léta 1901-1925*, památník národního písemnictví, Litoměřice.

novelu autora Neera – *Angelika*. Ta vyšla ve svazku č. 67. z roku 1914 v nakladatelství Josefa R. Vilímka.

V roce 1946 vyšel knižně francouzský překlad inauguračního projevu, poselství prezidenta Edvarda Beneše Národnímu shromáždění ČSR pod názvem: *Inauguration des travaux du Parlement de Prague: message adressé par M. le Président E. Beneš a l'Assemblée Nationale de la République tchécoslovaque*. Překladatelkou byla M. Šárecká.

Závěr

V první části diplomové práce jsem se pokusila zmapovat český literární proud v první polovině dvacátého století v porovnání s tvorbou Maryši Radoňové Šárecké. Právě tato část nám může pomoci odpovědět na otázku, proč se Maryša Radoňová neprosadila na českém literárním trhu a zapsala se „pouze“ jako autorka středního proudu.

Zatímco na počátku století v české literatuře stále nejvýrazněji působili autoři jako Alois Jirásek, Josef Holeček a Teréza Nováková, kteří v té době vydávali své nejvýznamnější díla, Maryša Radoňová do tohoto světa teprve vstupovala.

Jako dceři ředitele obecné školy u sv. Štěpána v Praze se jí dostalo výborného vzdělání, v roce 1908 vykonala státní zkoušky z francouzštiny, angličtiny a italštiny a stala se učitelkou jazyků. Po většinu života se věnovala literatuře jako autorka krásné i populárně naučné literatury, ale také jako překladatelka. Překládala z francouzštiny, italštiny a pracovala na ministerstvu zahraničních věcí jako redaktorka francouzského časopisu *Gazette de Prague*. Také překládala pro prezidentskou kancelář na Pražském hradě.

Ve svých osmnácti letech debutovala sbírkou drobných próz *Stín padl na duši*. Ačkoli právě touto prvotinou a tématy, která v ní zvolila (povídky měly erotické zabarvení), způsobila skandál a psalo se o ní, tuto popularitu si neudržela příliš dlouho. Dalšími povídkami *Bolestné oběti* a *Hlubiny štěstí* se zařadila do dobového literárního paradigmatu. Vliv na její tvorbu měly určitě autorky jako Růžena Svobodová nebo Božena Benešová. V době, kdy Šárecká publikovala své sbírky povídek, se český literární svět posouval k novým literárním směrům – novými motivy se stávaly obrazy přírody, spojení člověka a země a myšlenkovou inspirací zde byla filozofie života. Autory, kteří zde vynikali, byli S. K. Neumann anebo Fráňa Šrámek. Šárecká s na tento trend pokusila navázat až v roce 1921, kdy vydala sbírku povídek *Bettina*, které se však odehrávají v zahraničí. Ovšem i zde Šárecká líčí krásy přírody.

Během první světové války Šárecká překládala a z vlastní tvorby jí vyšly pouze v roce 1914 sbírka *Bolestné oběti*, v roce 1917 *Hlubiny štěstí* a básnická sbírka *Hlasy v proudu*. Navíc během první světové války přišla i osobní krize, autorka se podotýkala se zdravotními problémy a zůstávala neprovdána. Patrně to, co od svého života očekávala, nevyšlo, a nedostavila se ani výraznější odezva na její práci. Pod vlivem svého přítele Antonína Macka se začala věnovat poezii, opřela se o lumírovskou poetiku a psala hymnické básně volným veršem. Její další tři sbírky, *Mistr Bohuslav*, *Vůně domova* a *Blaník a jiné básně*, vyšly všechny v roce 1918.

Zároveň začala pracovat na prvních kulturně historických pracích, v roce 1920 vyšly *Salony*, o pět let později *Milenky královské*.

Po první světové válce začala pracovat na ministerstvu zahraničí v překladatelském oddělení a díky tomu měla možnost žít na velvyslanectví v Paříži, kde se seznámila se svým manželem, kontradmirálem Bořivojem Radoněm, za kterého se v roce 1921 provdala. Po svatbě se začala podepisovat Maryša Radoňová Šárecká, upustila od artistní prózy plné filozofických úvah a začala psát s myšlenkou na řadového čtenáře. Jejím nejčastějším tématem byla láska. Její příběhy se odehrávaly v exotickém prostředí, které měla prozkoumané i díky častým cestám, které spolu s manželem podnikali. Díky dochovaným dopisům v soukromém vlastnictví Ireny Lázníčkové víme, že v letech 1928-1932 procestovali Francii, Španělsko, Německo, Finsko, Švédsko, Švýcarsko, Itálii, Jeruzalém i Egypt. Šárecké tvorba však ani tentokrát nevznikala dle dobového trendu. V české literární společnosti se po první světové válce autoři vraceli k vlastnostem člověka a existenčním problémům. Zároveň vznikal společenský román, který představovali autoři jako například M. Pujmanová, K. Poláček nebo V. Vančura. Zároveň se vyhraňovala regionální literatura, ke které by se dalo přiřadit i dílo Šárecké, *Pod svatou horou*, které však vyšlo až skoro po dvaceti letech, v roce 1940.

Ve třicátých letech se Šárecká věnovala primárně psaní své série *Z kulturních dějin lidstva*. Jedná se o kulturně historické práce. Každá z knih série je zaměřená na jednotlivé období, první díl na starověk, druhý středověk, třetí renesanci a baroko, čtvrtý na rokoko a pátý na devatenácté století. V těchto knihách vycházela ze zahraniční literatury. Snažila se přiblížit dějiny laickému čtenáři. Přestože se jedná o ryzí kompilace, lze tento opus zařadit do žánru kulturní historie. Ačkoli původně určitě necílila k tomu, aby se její knihy řadily právě do tohoto žánru, mohli bychom ji považovat za jednu z jeho zakladatelek. Její práce byly psané velmi čtivým slohem, čtenářům, a možná především čtenářkám, představovala témata, která pro ně byla velmi zajímavá.

Po smrti svého manžela začala Šárecká strádat nejenom finančně, ale i zdravotně. Blízkým přítelem jí byl Rudolf Fiedler spolu s Ondřejem Václavkem, kteří ji podporovali až do její smrti. Šárecká se ke konci svého života velmi silně obracela k víře a pro své náboženské přesvědčení nebyla za tehdejšího režimu žádanou osobou. Žádné její další dílo nevyšlo, i přesto, že po smrti manžela velmi intenzivně pracovala na románu *Světlo z Nazaretu*, ke kterému našla inspiraci nejenom ve víře, ale také na cestách, které kdysi s manželem podnikala. Popisy prostředí jsou velmi detailně zpracovány i díky její osobní návštěvě Jeruzaléma v roce 1932. V rukopisech zůstala i další díla. *Světlo z Nazaretu* je uloženo v Literárním archivu Památníku

národního písemnictví v Litoměřicích, dva díly opisů románu *Blískovská rychta* vlastní Irena Lázničková a *Sen o Rythéře* vlastní Luboš Turkott, který po Šárecké, respektive po Rudolfu Fiedlerovi podědil i rukopisy dalších děl, jako například *Ozářené krby*. Zároveň se Šárecká ve své závěti zmiňuje o díle *Profily velkých žen*, které měly být pokračováním *Milenek královských*.

Právě v některých kulturně historických pracích, jako byly *Milenky královské*, se Šárecká přiblížila i žánru pop history. Žánr, kterému se věnuje česká historička Milena Bartlová v knize *Pop history: o historické věrohodnosti románů, filmů, komiksů a počítačových her*, vyšla v nakladatelství Lidové noviny v roce 2003.¹⁹³ M. Bartlová v úvodu této publikace uvádí, že „*hlavním cílem všech příspěvků je ukázat v jednotlivých případech, v jakém směru a do jaké míry mohou knihy, filmy atd. posloužit k seznámení s životem a také událostmi v různých historických etapách a odlišit jejich věrohodnou rovinu s fabulacemi.*“¹⁹⁴ Vedle filtru školní výuky je to totiž právě rovina populární kultury, na níž se odehrává největší část vnímání historie ze strany širokých vrstev obyvatelstva mimo úzkou skupinu „kulturní veřejnosti“. Antonín K. K. Kudláč ve stejnojmenné publikaci vysvětluje, že výklad historických událostí má oproti přírodovědným tématům nevýhodu v omezených možnostech bezprostředního kontaktu s látkou. I přes to, že věda poskytuje neomezené možnosti, historii jsme schopni poukazovat pouze ve výběrové podobě nebo vyprávění.¹⁹⁵

A tak vrátíme-li se k počáteční úvaze o tom, zda náhodou nebyly populárně naučné knihy M. Šárecké prvním krokem k pop history, pak můžeme konstatovat, že *Milenky královské* mají k tomuto žánru nesporně velmi blízko. Jsou sice založeny na historické fakticitě, ale primární je snaha poskytnout čtenáři pikantní detaily ze světa, do kterého on sám nepatří. Jistě také není náhodou, že právě tato knížka vyšla znovu v roce 1997, kdy začal „historický bulvár“ dobývat pulty knihkupectví.

---

¹⁹³ BARTLOVÁ, Milena, ed. *Pop History: o historické věrohodnosti románů, filmů, komiksů a počítačových her*. Praha: Lidové noviny, 2003. Knižnice Dějin a současnosti, s. 7.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 6.

¹⁹⁵ Antonín K. K. Kudláč – Milena Bartlová in BARTLOVÁ, Milena, ed. *Pop History: o historické věrohodnosti románů, filmů, komiksů a počítačových her*. Praha: Lidové noviny, 2003. Knižnice Dějin a současnosti, s. 150

Cílem této diplomové práce nebyly úvahy na téma *pop history*, ale snaha připomenout osobnost Maryši Radoňové Šárecké, autorce patřící do literárního středního proudu, která našla v osmnácti letech odvalu psát erotické povídky - v době, kdy se od mladých dívek očekávaly texty diametrálně jiné. Částečně narušila i dobový konstrukt feminity: v pětadvaceti letech byla svobodnou dívkou užívající si života, práce na ministerstvu zahraničí a spolupráci s prezidentskou kanceláří, možnosti pracovat v Paříži. Sňatkem s o třiadvacet let starším kontradmirálem ve výslužbě posílila nesporně svůj sociální kapitál. Jen dočasně. Dožila ve sklepním bytě, v osamění a chudobě, a zemřela jako neznámá osoba.

Položme si otázku, zda mohla udělat Šárecká něco proto, aby se nestala zapomenutou autorkou. Odpovědět nám může ona sama, v dopisu neznámému, ve kterém sděluje: „*Trochu jsem si ovšem musela dát vinu, že po 25 leté literární práci jsou ještě lidé, kteří nevěří, že existuji. Zavinila jsem to částečně sama, že vůbec nikam nejdu a nestarám se, aby se o mně vědělo, o reklamě ani nemluvě. To jsou pak následky.*“¹⁹⁶

---

¹⁹⁶ ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. 22. 05. 1933, neznámému, Památník národního písemnictví, Litoměřice.

Resumé

Maryša Radoňová Šárecká was born on December 6, 1890 in Prague as Marie Bosáčková. She decided to use the stage name Maryša Šárecká, and after her marriage to Rear Admiral Bořivoj Radoně, she added her husband's surname to her stage name. She was the author of thirteen prose works, ten cultural-historical studies and five poetry collections, but few people today remember at least one of her works.

The aim of this diploma thesis is to present one of the forgotten authors of the middle current, who did not only devote herself to the fallen genre, girls' novels, but also published very successful cultural and historical studies, the next edition of which took place even after the Velvet Revolution. With her style of writing cultural and historical works, Šárecká also touched the genre of pop history.

The first part of the diploma thesis is devoted to the cultural and historical context of literature in the territory of the Czech lands at the time when Šárecká published.

The second chapter is dedicated to the Bosáčk family, from which the author comes. We can trace the tradition of the family, which is still active in Příbram, since the end of the eighteenth century. The Šárecká uncles were the priest Vincent Bosáček or the painter Josef Bosáček, who collaborated with Mikoláš Alš.

The third chapter is devoted to the life of Maryša Radoňová Šárecka since childhood. In addition to her literary career, we also follow her acquaintance with her husband and their travels abroad. After the death of her husband, she was moved to a small basement apartment, where she lived in poverty. We know all this thanks to the preserved correspondence with Vojtěch Bosáček and Vojtěch Káša and also thanks to a personal meeting with her great-niece.

The fourth chapter focuses on the work of Maryša Radoňová Šárecka. In addition to girls' novels and short prose, we also focus on her poetic work, her cultural and historical studies have a large space here, we will also briefly touch on her latest work, *Under the Holy Mountain*, which she wrote about her family and which describes life in the mining town of Příbram. In this book, Šárecká touches on the history of everyday life, presenting the life of ordinary people in the eighteenth century. Finally, we turn to her translation career, when, thanks to her perfect knowledge of French, she translated several French and one Italian work. She also worked as a translator and editor at Prague Castle and edited the French magazine *Gazette de Prague* at the Ministry of Foreign Affairs.

Seznam pramenů

Dílo autorky

Básnické sbírky

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Hlasy v proudu: verše*. Praha: Fond Julia Zeyera, 1917

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Blaník a jiné básně: Psáno r. 1915 : Ve prospěch pozůstalých po čes. legionářích*. Praha: nákl. vlast., 1918

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Josef Jiří Švec: hra v osmi obrazech z veliké války*. V Praze-Dejvicích: Kruh Starodružiníků

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Vůně domova*. V Praze: tiskem a nákladem E. Leschingra, 1918

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Písně radosti: [básně]*. V Praze: Československá grafická Unie, 1938

Próza

RADOŇ Bořivoj, *Přes tři oceány*, Nakladatelství Šolc a Šimáček, 1938

ŠÁRECKÁ, Maryša. *Stín padl na duši*. Praha: M. Šárecká, [1907]. Knihovna mladých autorů

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Bolestné oběti: [povídky]*. Praze: V. Doubrava, [1913]

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Hlubiny štěstí*. Praha: B. Kočí, 1917, 265 s.

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Bettina*. V Praze: Nakladatelské družstvo Máje, 1921, 118 s

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Žebrák lásky*. Plzeň: Beníško, 1921. Knihy československých spisovatelů

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Z hor*. Praha: Žatva, 1921

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Osiřelá: román*. V Praze: Nakladatel B. Kočí, knihkupec, 1924,

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša a Adolf DOLEŽAL. *Osud hrdinův*. V Ml. Boleslavi: Karel Vačlena, 1924

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Tichá láska*. Praha: Dekon, 1993, 135 s. ISBN 80-901282-8-9

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Josef Jiří Švec: hra v osmi obrazech z veliké války*. V Praze-Dejvicích: Kruh Starodružiníků, 1928.

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Pod Svatou horou: obraz ze života*. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství, 1940

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Pod Svatou Horou: obraz ze života*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. Beletrie (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-812-7.

Kulturně historické práce

ŠÁRECKÁ, Maryša. O životě a díle sochaře Františka Bílka. In: MYSLÍN, Pavel. *Vlastní texty Františka Bílka a dobová kritika: 1896-1941*. V Řevnicích: Arbor vitae, 2012, s. 122-136.

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Salony: s dobovými podobiznami*. Praha: Topič, 1920

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Milenky královské*. Praha: Dekon, 1997, 259 s. ISBN 80-85814-03-X

ŠÁRECKÁ, Maryša. *Z kulturních dějin lidstva: [obrazy společenského života]. Díl. 1. Starověk*. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství (Antonín Svěcený), 1931

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Z kulturních dějin lidstva: Obrazy společenského života. D. 2, Středověk*. Praha: A. Svěcený, 1931

ŠÁRECKÁ, Maryša. *Z kulturních dějin lidstva: [obrazy společenského života]. Díl 3. Renaissance a Barok*. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství (Antonín Svěcený), 1933

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Z kulturních dějin lidstva: Obrazy společenského života. D. 4, Rokoko*. Praha: A. Svěcený, 1937, 533 s.

ŠÁRECKÁ, Maryša. *Z kulturních dějin lidstva: [obrazy společenského života]. Díl 5. 19. století.* Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství (Antonín Svěcený), 1938

ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Ozářené krby: vlastenecké rodiny české.* Praha: Dělnické nakladatelství, 1945

Prameny archivní:

Literární archiv Památníku národního písemnictví

Maryša Radoňová Šárecká, Osobní fond, Korespondence; ŠÁRECKÁ-RADOŇOVÁ, Maryša. *Světlo z Nazaretu*, rukopis.

Osobní archiv Ireny Lázníčkové

Korespondence M. Šárecké a V Káši, 1928-1933

Korespondence M. Šárecké a V. Bosáčka, 1933-1975

Prameny vydané:

ŠALDA, F. X. (František Xaver), Jaromír LOUŽIL, Jarmila MOURKOVÁ, Růžena SVOBODOVÁ a Jan WAGNER. *Tíživá samota: korespondence F.X. Šaldy a Růženy Svobodové.* Praha: Odeon, 1969.

ŠVEC, Josef Jiří. *Deník plukovníka Švece.* Příprava vydání Josef Kudela. Praha: Za Svobodu, 1929

Sekundární literatura

BALAJKA, Bohuš, Zdeněk BLAJER a Emil CHAROUS. *Přehledné dějiny literatury II. Dějiny české a slovenské literatury s přehledem vývojových tendencí světové literatury od první světové války do r. 1945*. Dot. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1994.

BARTLOVÁ, Milena, ed. *Pop History: o historické věrohodnosti románů, filmů, komiksů a počítačových her*. Praha: Lidové noviny, 2003. Knižnice Dějin a současnosti.

BLAŽÍČEK, Přemysl, MUKAŘOVSKÝ, Jan, ed. *Dějiny české literatury*. Praha: Victoria Publishing, 1995.

BOLLMANN, Stefan. *Ženy a knihy: vášeň s následky*. Přeložil Nina FOJTŮ. Brno: Host, 2015.

BUREŠOVÁ, Jitka, *Manželky českých politiků v 19. století*. Diplomová práce. České Budějovice 2008.

BURIÁNEK, František. *Z moderní české literatury: o vybraných dílech z první poloviny 20. století*. Praha: Československý spisovatel, 1980.

ČECHUROVÁ, Jana a Jan RANDÁK. *Základní problémy studia moderních a soudobých dějin*. Praha: NLN, Nakladatelství lidové noviny, 2015.

ERHART, Gustav. *Maryša Radoňová-Šárecká (ke dni 6.XII.1940, životní jubileum spisovatelky)*. Emil Šprongl, Pelhřimov 1940.

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985.

HECZKOVÁ, Libuše. *Píšíci Minervy: vybrané kapitoly z dějin české literární kritiky*. V Praze: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2009.

HOLÁ, Kristiana. *Maryša Šárecká a Český Merán*. *Český Merán*. 2009, sv. 13.

HRABÁKOVÁ, Jaroslava. *Studie o české literatuře na přelomu století: skripta pro posluchače pedagogické fakulty Univerzity Karlovy*. Praha: Karolinum, 1991.

JAREŠ, Michal a Pavel MANDYS. *Dějiny české detektivky*. V Praze: Paseka, 2019.

Jiří EGERMAJER: *Zapomenutý Josef Bosáček a jeho galerie pod širým nebem*, Prácheňské Nakladatelství, 2004.

KUBEŠ Jiří, *Dějiny každodennosti II. (1500-1750)*. Pardubice 2007-2015.

LEHÁR, Jan, Alexandr STICH, Jaroslava JANÁČKOVÁ a Jiří HOLÝ. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Třetí vydání. Praha: NLN, 2020.

MOCNÁ, Dagmar. *Červená knihovna: studie kulturně a literárně historická*. Praha ; Litomyšl: Paseka, 1996.

NOSOVSKÝ, Karel, *Soupis československé literatury za léta 1901-1925*, Svaz knihkupců a nakladatelů československé republiky, Praha, 1933.

POLÁČEK, Jiří. *Průhledy do české literatury 20. století*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2000.

Stanislav ROCH, *Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934)*, Okresní kulturní středisko v Příbrami, 1985.

Periodika:

Horymír. 1941, č. 39/1941

Břevnovan. 2020, č. 9-10

Pokroková revue, měsíčník pro politiku, národohospodářství a život kulturní, 11.1909, roč. 6, č. 2

Svět práce. 02.06.1948. roč. 4, č. 22

Ženská rada, 1933, č. 9, roč. 9

Česká osvěta, roč. 39, 1949, č. 9-10

Český svět, ilustrovaný čtrnáctidenník, 11.07.1913, roč. 9, č. 46

Internetové zdroje

Šárecká, Maryša, *Bulletin k Radoňovým přednáškám*, dostupné online:

<http://www.militaria.cz/cz/clanky/valky-a-valecnici/borivoj-radon.html>

PETRUSEK, Miroslav. *Každodennost – Sociologická encyklopedie*, dostupné online:

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ka%C5%BEdodennost>

Seznam příloh

Příloha č. 1, Fotografie Maryši Radoňové Šárecké, *Český svět*, ilustrovaný čtrnáctidenník, 11.07.1913, roč. 9, č. 46, s. 4.

Příloha č. 2, Rodokmen rodiny Bosáčkových, Stanislav ROCH, Za příbramským malířem, Stanislav ROCH, Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934), Okresní kulturní středisko v Příbrami, 1985.

Příloha č. 3, Vojtěch Bosáček, otec Maryši Radoňové Šárecké, soukromý archiv I. Lázníčkové.

Příloha č. 4, Rodina Bosáčkových, soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 5, Maryša Šárecká s bratrem Václavem - fotografie z dětství, soukromý archiv I. Lázníčkové.

Příloha č. 6, Bořivoj Radoň v uniformě, Militaria, Tématický server z oboru vojenství, dostupné online: <http://www.militaria.cz/cz/clanky/valky-a-valecnici/borivoj-radon.html>

Příloha č. 7, Maryša Radoňová Šárecká a Bořivoj Radoň na večírku obce námořníků, Bořivoj Zdenko Radoň (sedící v první řadě uprostřed) se členy Obce námořníků při předání Stříbrné medaile, vlevo Maryša Radoňová Šárecká.

Encyklopedie Brno, dostupné online: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=32821

Příloha č. 8, Portrét Maryši Šárecké od jejího strýce Josefa Bosáčka, Stanislav ROCH, Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934), Okresní kulturní středisko v Příbrami, 1985.

Příloha č. 9, Fotografie z dopisu V. Bosáčkovi ze 17. 11. 1957, soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č.10, Rudolf Fiedler, soukromý archiv Luboše Türkotta.

Příloha č. 11, Přepis recenze na Svatou horu od Vojtěcha Bosáčka, soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 12, Parte Maryši Radoňové Šarecké, soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 13, Porcelánové prasátko, dar od Ludmily Boháčové, soukromý archiv autorky.

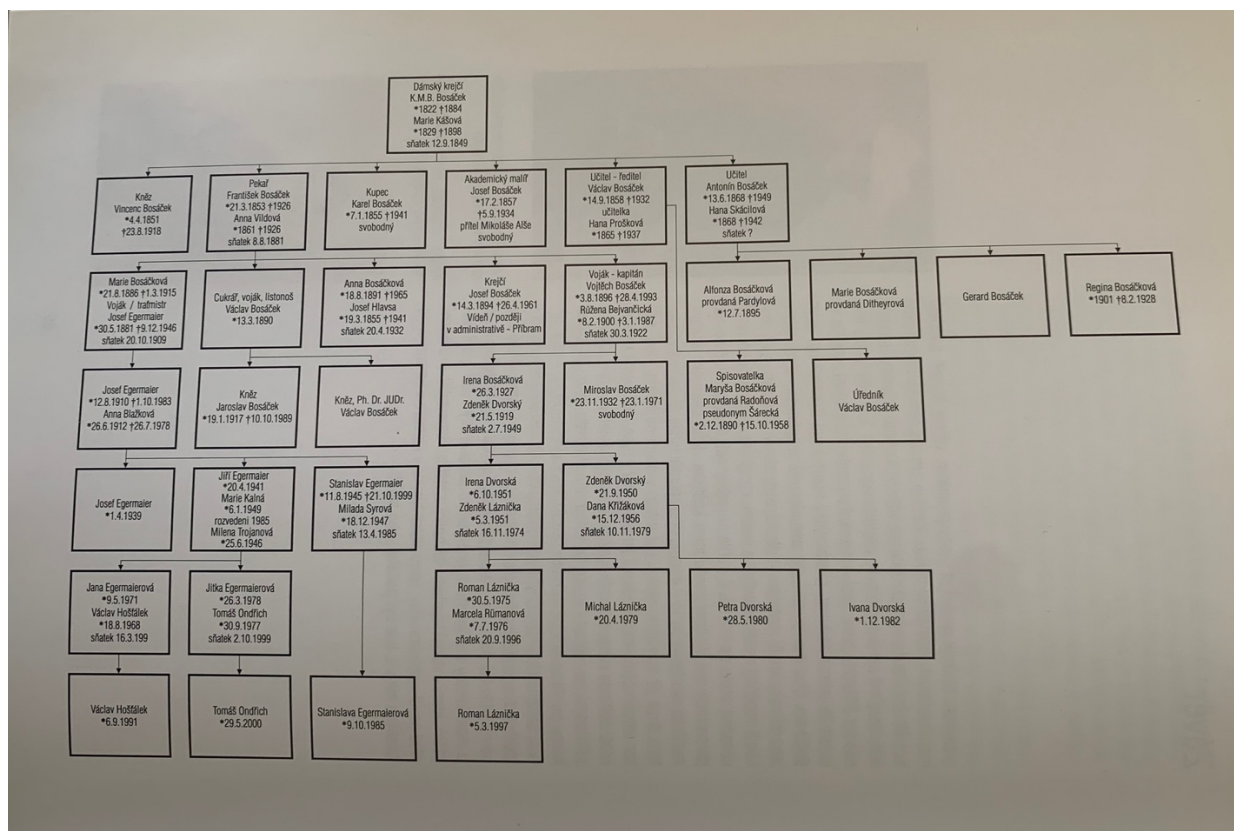
Příloha č. 1, *Fotografie Maryši Radoňové Šárecké*¹⁹⁷

---

¹⁹⁷ *Český svět*, ilustrovaný čtrnáctidenník, 11.07.1913, roč. 9, č. 46, s. 4.

Příloha č. 2, Rodokmen rodiny Bosáčkových¹⁹⁸

¹⁹⁸ Stanislav ROCH, Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934), Okresní kulturní středisko v Příbrami, 1985.

Příloha č. 3, Vojtěch Bosáček, otec Maryši Radoňové Šárecké ¹⁹⁹

---

¹⁹⁹ Soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 4, *Rodina Bosáčkových*²⁰⁰

²⁰⁰ Soukromý archiv Ireny Lázničkové.

Příloha č. 5, Maryša Šárecká s bratrem Václavem – fotografie z dětství ²⁰¹

²⁰¹ Soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 6, *Bořivoj Radoň v uniformě*²⁰²

---

²⁰² Militaria, Tématický server z oboru vojenství, dostupné online:

<http://www.militaria.cz/cz/clanky/valky-a-valecnici/borivoj-radon.html>

Příloha č. 7, *Maryša Radoňová Šárecká a Bořivoj Radoň na večírku obce námořníků*²⁰³

---

²⁰³ Bořivoj Zdenko Radoň (sedící v první řadě uprostřed) se členy Obce námořníků při předání Stříbrné medaile, vlevo Maryša Radoňová Šárecká.

Encyklopedie Brno, dostupné online:

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=32821

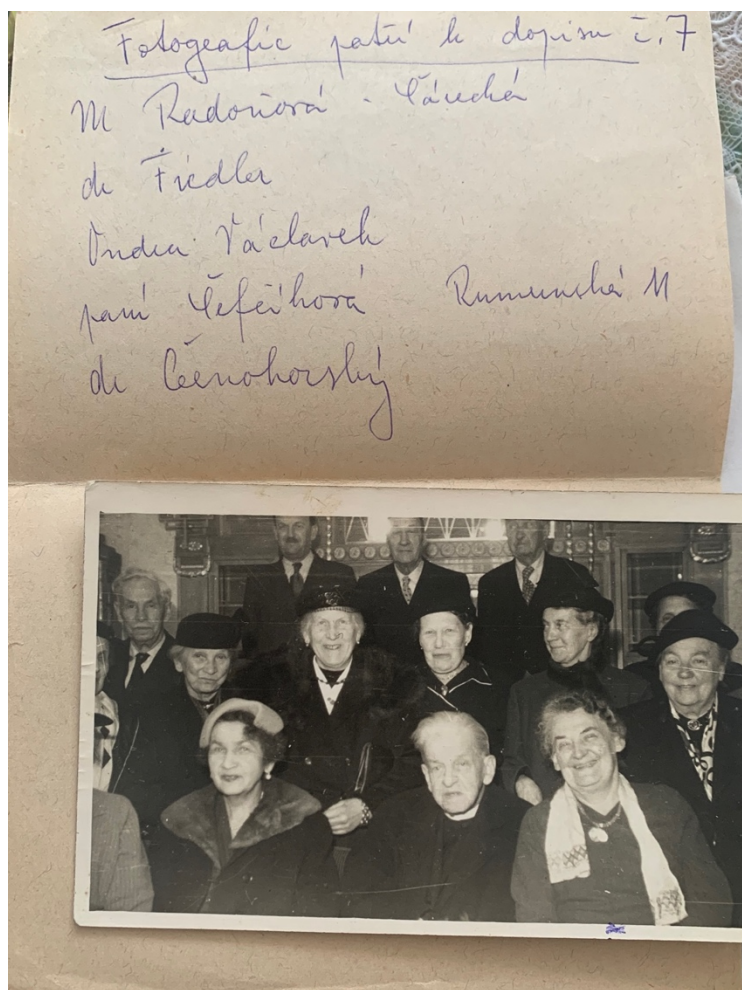
Příloha č. 8, *Portrét Maryši Šárecké od jejího strýce Josefa Bosáčka*²⁰⁴

---

²⁰⁴ Stanislav ROCH, *Za příbramským malířem Josefem Bosáčkem (1857-1934)*, Okresní kulturní středisko v Příbrami, 1985.

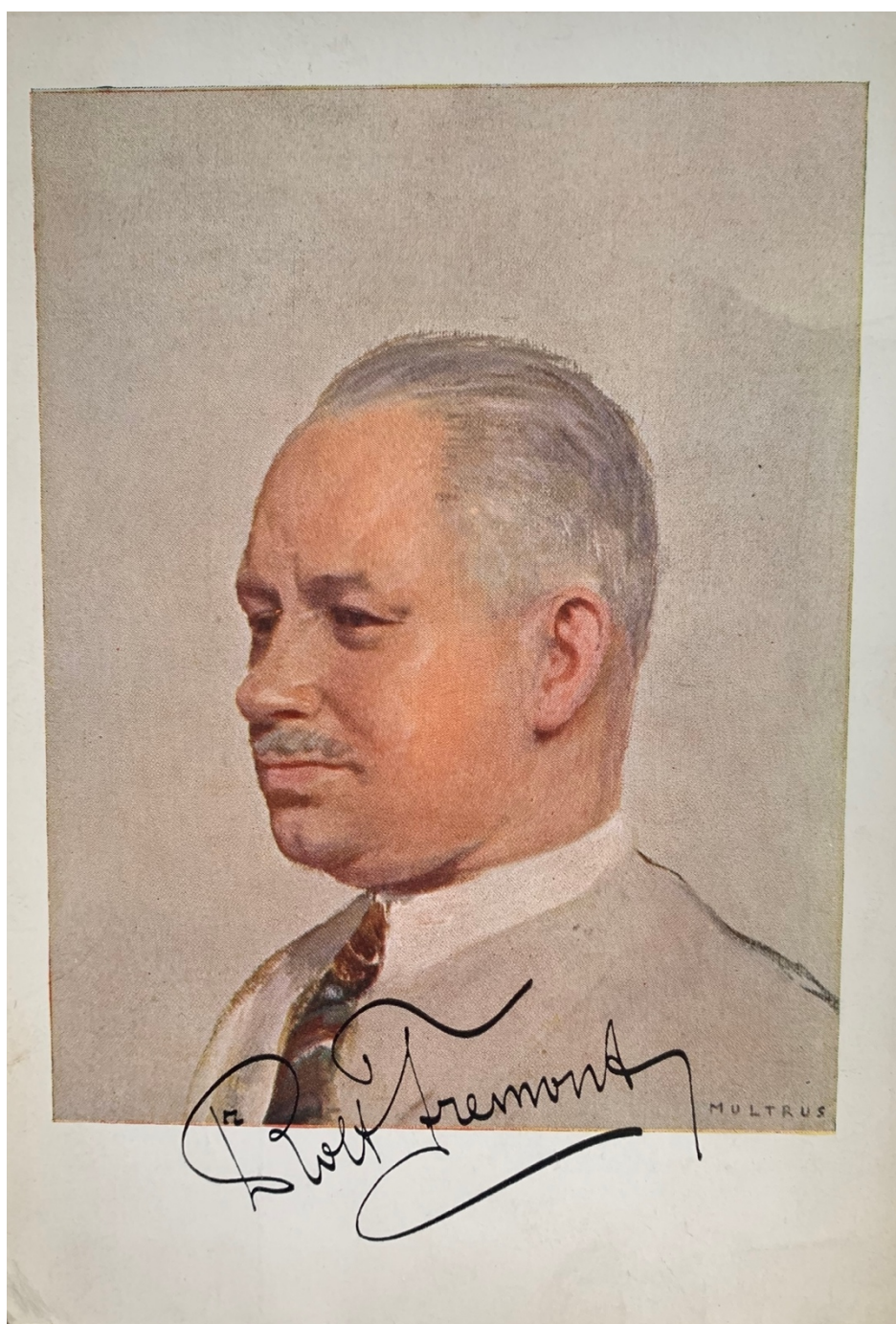
Příloha č. 9, Fotografie z dopisu V. Bosáčkovi z 17. 11. 1957²⁰⁵

---

²⁰⁵ Soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

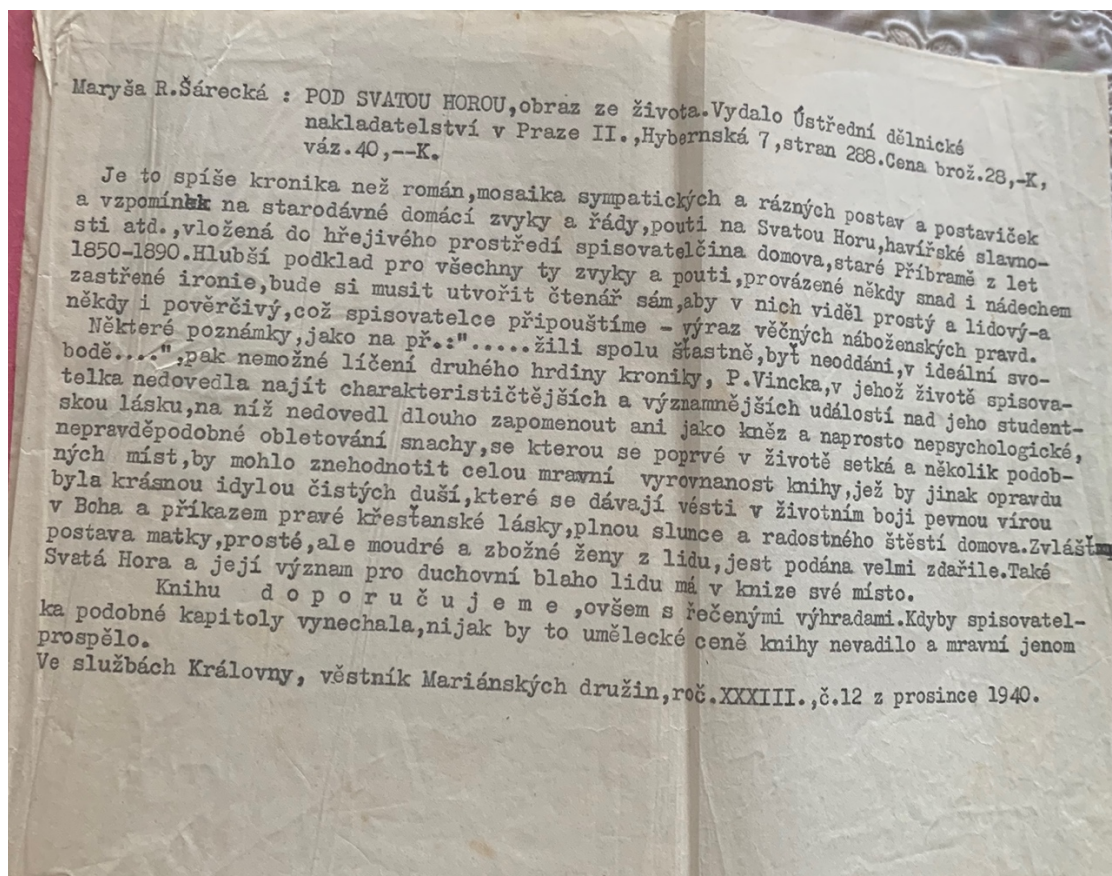
Příloha č. 10, Rudolf Fiedler²⁰⁶

---

²⁰⁶ Soukromý archiv Luboše Türkotta.

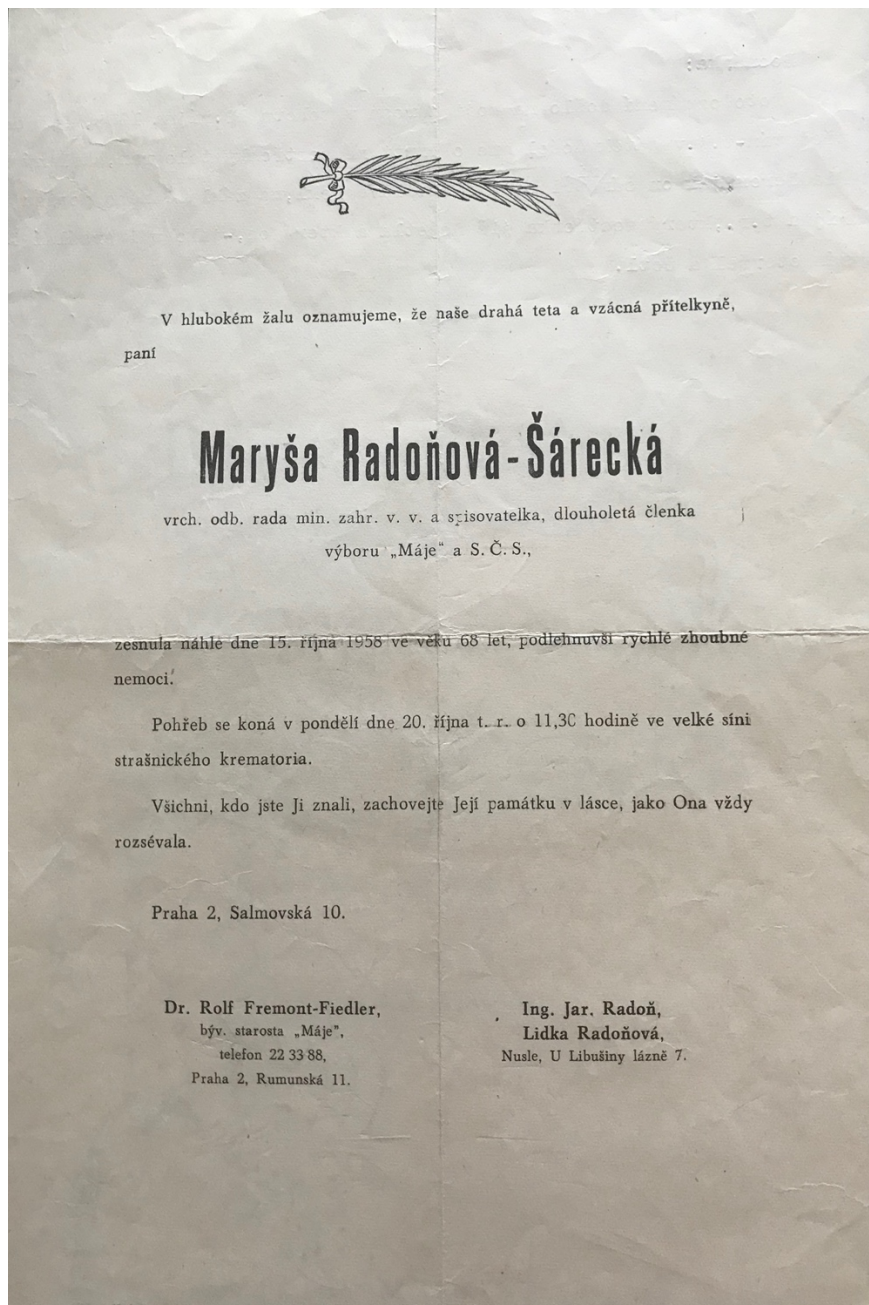
Příloha č. 11, Přepis recenze na Svatou horu od Vojtěcha Bosáčka²⁰⁷

²⁰⁷ Soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 12, *Parte Maryši Radoňové Šárecké*²⁰⁸

²⁰⁸ Soukromý archiv Ireny Lázníčkové.

Příloha č. 13, *Porcelánové prasátko*²⁰⁹

---

²⁰⁹ Dar od Ludmily Boháčové, soukromý archiv autorky.